

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ –
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ –
ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Διπλωματική Εργασία

«ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ»

Του

ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΤΣΙΑΦΤΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΑΡΡΥ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Υπεύθυνη Δήλωση

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Ημερομηνία: 22/12/2022

Ο Δηλών

Χρήστος Κοτσιάφτης

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διεθνής και εγχώρια έρευνα δείχνει ότι η διαφθορά έχει πολύ αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία μιας χώρας. Μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης, αστάθεια και έλλειψη ανάπτυξης. Η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι σημαντική γιατί είναι ένα πρόβλημα που επηρεάζει πολλούς ανθρώπους, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στην παγκόσμια πολιτική. Η διαφθορά υπήρξε σταθερός παράγοντας στην πολιτική οικονομία και της Ρωσίας. Από τη μια εποχή στην άλλη, οι πολυσχιδείς μορφές διαφθοράς συνεχίζουν να διαπερνούν τη ρωσική πολιτική παρά τις ειλικρινείς και ανειλικρινείς προσπάθειες για την καταπολέμησή της. Τα τελευταία χρόνια, η διαφθορά διαδραμάτισε ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη σταθερότητα του καθεστώτος. Χρησιμεύει ως δύναμη για τη συνεργασία και τον έλεγχο της πολιτικής ελίτ και για την αντικατάσταση των επίσημων θεσμών με κάτι πιο ευέλικτο και πιο επιδεκτικό στις ανάγκες ενός παγιωμένου αυταρχικού καθεστώτος. Συνεπώς η Ρωσία είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση μελέτης, αλλά ταυτόχρονα και μια πρόκληση, καθώς παρουσιάζει πολύ μεγάλη διαφοροποίηση στα γεωγραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της. Συνεπώς, ο σκοπός της εν λόγω εργασίας είναι να εξεταστεί η ύπαρξη συσχέτισης ανάμεσα στο πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας, δηλαδή την οικονομική ανάπτυξη/μεγέθυνση, με τον δείκτη αντίληψης διαφθοράς (CPI).

ABSTRACT

International and domestic research shows that corruption has a very negative impact on a country's economy. It can lead to lower levels of growth, instability and lack of growth. Fighting corruption is important because it is a problem that affects many people, both in developed and developing countries. It can have a big impact on world politics. Corruption has been a constant factor in the political economy of Russia as well. From one era to another, various forms of corruption continue to permeate Russian politics despite sincere and disingenuous efforts to combat it. In recent years, corruption has played an increasingly important role in regime stability. It serves as a force to cooperate and control the political elite and to replace formal institutions with something more flexible and more amenable to the needs of an entrenched authoritarian regime. Russia is therefore a particularly interesting case study, but at the same time a challenge, as it presents a very wide variation in its geographical and socio-economic characteristics. Therefore, the purpose of this paper is to examine the existence of a correlation between the real GDP growth rate of the Russian Federation, i.e. economic growth/growth, and the Corruption Perceptions Index (CPI).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	5
2.1 Θεωρητικό Υπόβαθρο.....	5
2.2 Συσχέτιση διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης.....	9
2.3 Συσχέτιση διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης στη Ρωσία.....	10
2.4 Διάφορες μελέτες.....	14
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	19
3.1 Πλαίσιο μεθοδολογίας.....	19
3.2 Εγκυρότητα Δεδομένων.....	20
3.3 Δεδομένα μελέτης.....	21
3.3.1 Μακροοικονομικοί δείκτες.....	21
3.3.2 Δείκτης αντίληψης Διαφθοράς (CPI).....	22
3.3.3 Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (GCB).....	25
3.3.4 Παγκόσμιος Δείκτης Διακυβέρνησης Ελέγχου Διαφθοράς (WGI Control of Corruption, CC).....	26
3.3.5 Παράνομες Χρηματοοικονομικές Ροές (Illicit Financial Flows, IFFs).....	27
3.3.6 Πραγματικός ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ (Real GDP growth).....	30
3.3.7 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (GDP per capita).....	31
3.3.8 Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (GCI).....	32
3.3.9 Δείκτης Ευκολίας Επιχειρηματικότητας (EDB).....	34
3.3.10 Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας (IEF).....	36
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	38
4.1 Γενικά.....	38
4.2 Περιγραφική στατιστική ανάλυση.....	39
4.2.1 Corruption Perceptions Index.....	39
4.2.2 Global Corruption Barometer.....	40

4.2.3 World Government Indicators Control of Corruption.....	42
4.2.4 Illicit Financial Flows	44
4.3 Οικονομετρική Ανάλυση (Γραμμική συσχέτιση).....	45
4.3.1 Συσχέτιση CPI με Real GDP GROWTH.....	45
4.3.2 Συσχέτιση CPI με GDP per Capita.....	47
4.3.3 Συσχέτιση CPI με GCI.....	48
4.3.4 Συσχέτιση CPI με EDB.....	51
4.3.5 Συσχέτιση CPI με IEF.....	51
4.3.6 Σύνοψη.....	53
5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	55
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών.....	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Μαύρης Θάλασσας (BS-10).....	78
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» Η αντίληψη διαφθοράς σύμφωνα με το GCB2017 των Κρατών της Μαύρης Θάλασσας (BS-10).....	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» Έλεγχος Διαφθοράς των Κρατών (WGI, CC).....	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» Τιμές των Μακροοικονομικών δεικτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας 2002-2021.....	85

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Πλέγμα Διαφθοράς - Ανάπτυξης (Πηγή, IMF 2016).....	2
Εικόνα 2: Ποσοστό αντίληψης διαφθοράς κρατικών λειτουργών (Πηγή TI, GCB2017).....	41
Εικόνα 3: BS-10 WGI Control of Corruption 2021 (Πηγή WGI).....	43
Εικόνα 4: BS-10 WGI Control of Corruption 2002-2021 (Πηγή WGI).....	43
Εικόνα 5: Συσχέτιση Real GDP Growth-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, TI)...	46
Εικόνα 6: Συσχέτιση Real GDP Growth-CPI 2012-2021 (Πηγή IMF, TI)...	47
Εικόνα 7: Συσχέτιση GDP PER CAPITA -CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, TI)..	48
Εικόνα 8: Συσχέτιση GDP PER CAPITA -CPI 2012-2021 (Πηγή IMF, TI)..	49
Εικόνα 9: Συσχέτιση GCI-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, TI).....	50
Εικόνα 10: Συσχέτιση GCI-CPI 2012-2019 (Πηγή IMF, TI).....	50
Εικόνα 11: Συσχέτιση EDB-CPI 2014-2020 (Πηγή IMF, TI).....	51
Εικόνα 22: Συσχέτιση IEF-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, TI).....	52
Εικόνα 33: Συσχέτιση IEF-CPI 2012-2020 (Πηγή IMF, TI).....	53

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

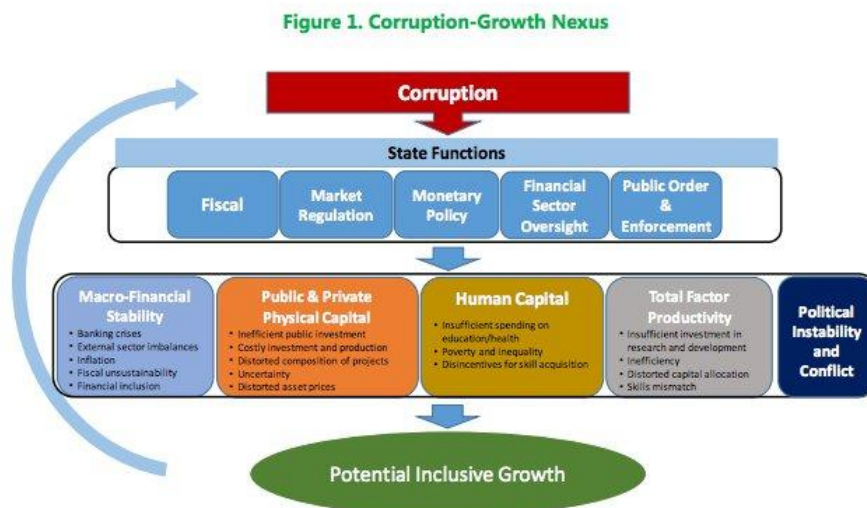
Η οικονομική θεωρία και πολιτική έχει να κάνει με τον υπολογισμό των παραγόντων που επηρεάζουν την ταχύτητα ανάπτυξης μιας οικονομίας. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές θεωρίες για το πώς συμβαίνει η οικονομική ανάπτυξη και ποιοι παράγοντες είναι σημαντικοί. Μερικοί πιστεύουν ότι είναι δυνατό να επιτευχθεί ανάπτυξη αυξάνοντας την παραγωγή, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι είναι πιο σημαντικό να επικεντρωθούμε στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων σε μια χώρα. Υφίστανται πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου του συνολικού μεγέθους της οικονομίας και του πόσο καλά τα πηγαίνει συνολικά, καθώς και των πολιτικών της κυβέρνησης και του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν οι διάφοροι θεσμοί. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας είναι και η διαφθορά η οποία ορίζεται, σε γενικές γραμμές, ως όταν κάποιος χρησιμοποιεί τη θέση του για να πάρει κάτι που δεν του αξίζει. Μπορεί να συμβεί όταν κάποιος παρέχει δημόσιες υπηρεσίες, όταν διανέμονται δημόσια αγαθά, όταν δεν εφαρμόζονται νόμοι ή όταν πραγματοποιούνται αδιαφανείς συναλλαγές.

Η διεθνής και εγχώρια έρευνα δείχνει ότι η διαφθορά έχει πολύ αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία μιας χώρας. Μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης, αστάθεια και έλλειψη ανάπτυξης. Η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι σημαντική γιατί είναι ένα πρόβλημα που επηρεάζει πολλούς ανθρώπους, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στην παγκόσμια πολιτική.

Η διαφθορά είναι ένα πρόβλημα σε όλες τις χώρες και μπορεί να είναι αρκετά σοβαρό. Η Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International, TI)¹ λέει ότι καμία χώρα στον κόσμο δεν είναι εντελώς απαλλαγμένη από τη διαφθορά. Πολλές χώρες έχουν πρόβλημα με τη διαφθορά. Οι μισές από τις χώρες της ομάδας G20 επηρεάζονται. Πολλοί άνθρωποι σε όλο τον κόσμο πιστεύουν ότι η διαφθορά είναι

¹ Σύμφωνα με τον ιστότοπό της <https://www.transparency.org>, η Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International, TI) είναι ένας οργανισμός της Διεθνούς Κοινωνίας, ο οποίος ηγείται στον αγώνα εναντίον της διαφθοράς. Δια μέσου περισσότερων των 90 χωρών και μιας Διεθνούς Γραμματείας στο Βερολίνο, ο TI εγείρει την προσοχή από τα καταστροφικά αποτελέσματα της διαφθοράς και εργάζεται με συνεργάτες σε κυβερνήσεις, εταιρείες και στη διεθνή κοινωνία και θέτει σε εφαρμογή μετρήσεις για να την αντιμετωπίσει. Στην Ελλάδα έχει γραφεία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

κάτι κακό και συχνά μπορεί να είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για τις χώρες τους. Μερικοί άνθρωποι πιστεύουν ότι οι δημοκρατικές κυβερνήσεις, τα πολιτικά κόμματα και οι θεσμοί δεν εκπλήρωσαν πάντα τις υποσχέσεις τους για ευημερία και ίσες ευκαιρίες και ότι δεν είναι πάντα αξιόπιστοι. Αυτό βασίζεται στην πεποίθηση ότι η διαφθορά είναι ανεξέλεγκτη σε αυτούς τους θεσμούς. Επειδή οι κυβερνήσεις και οι θεσμοί δεν κάνουν καλή δουλειά για τον καθαρισμό της διαφθοράς, οι άνθρωποι απογοητεύονται. Αλλά, την ίδια στιγμή, αυτοί οι ίδιοι άνθρωποι είναι επίσης συνένοχοι σε διεφθαρμένα καθεστάτα επειδή φοβούνται πολύ να μιλήσουν. Η διαφθορά μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο λειτουργίας της κυβέρνησης, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναπτυχθεί το κράτος. Μπορεί επίσης να έχει αρνητικό αντίκτυπο σε σημαντικά κανάλια ή μηχανισμούς που επηρεάζουν τις ζωές των ανθρώπων (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Πλέγμα Διαφθοράς - Ανάπτυξης (Πηγή, IMF 2016)

Έτσι η διαφθορά υπάρχει και στη σύγχρονη Ρωσία επειδή είναι μέρος του κυβερνητικού συστήματος. Είναι ένας τρόπος για να παραμείνει η κυβέρνηση στην εξουσία. Είναι μια «ρωσική παράδοση», θα λέγαμε, που υπάρχει εδώ και πολύ καιρό. Η διαφθορά υπήρξε σταθερός παράγοντας στην πολιτική οικονομία και της Ρωσίας. Από τη μια εποχή στην άλλη, οι πολυσχιδείς μορφές διαφθοράς συνεχίζουν να διαπερνούν τη ρωσική πολιτική παρά τις ειλικρινείς και ανειλικρινείς προσπάθειες για την καταπολέμησή της. Η εκλογή του Βλαντιμίρ Πούτιν ως προέδρου το 2000 έφερε μια νέα προσπάθεια για την εδραίωση και την οργάνωση της εξουσίας στη χώρα. Ωστόσο, μακριά από την εξάλειψη της διαφθοράς, η

πολιτική της εποχής του Πούτιν έχει απλώς αλλάξει τη μορφή της διαφθοράς, ενσωματώνοντάς τη στην «κάθετη εξουσία» μέσω της οποίας κυβερνά ο Πούτιν. (Buckley, 2018)

Τα τελευταία χρόνια, η διαφθορά διαδραμάτισε ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη σταθερότητα του καθεστώτος. Χρησιμεύει ως δύναμη για τη συνεργασία και τον έλεγχο της πολιτικής ελίτ και για την αντικατάσταση των επίσημων θεσμών με κάτι πιο ευέλικτο και πιο επιδεκτικό στις ανάγκες ενός παγιωμένου αυταρχικού καθεστώτος. Μόνο βαθιές αλλαγές, όπως τα υψηλότερα επίπεδα πολιτικού ανταγωνισμού, έχουν πιθανότητες να μειώσουν τη διαφθορά μακροπρόθεσμα. Η πλησιέστερη τέταρτη θητεία του Προέδρου Πούτιν θα συνεχίσει να αυξάνει τον ρόλο των άτυπων θεσμών στη ρωσική πολιτική, στην οποία η διαφθορά διαδραματίζει όλο και μεγαλύτερο ρόλο στη διαχείριση της πολιτικής διαδικασίας από το Κρεμλίνο. (Buckley, 2018)

Συνεπώς η Ρωσία είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση μελέτης, αλλά ταυτόχρονα και μια πρόκληση, καθόσον παρουσιάζει πολύ μεγάλη διαφοροποίηση στα γεωγραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της.

Η παρούσα μελέτη θα προσπαθήσει να βρει στοιχεία που συνδέουν τη διαφθορά και την οικονομική ανάπτυξη σε μια περίοδο δέκα ετών, με βάση τόσο την εγχώρια όσο και τη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία. Η μελέτη θα επικεντρωθεί στη Ρωσία, καθώς η χώρα αυτή είναι βασικός παράγοντας στην παγκόσμια οικονομία. Η διαφθορά έχει μια σειρά αρνητικών επιπτώσεων στην κυβέρνηση και την οικονομία, και είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εξάπλωσή της. Επιπλέον, η διαφθορά μπορεί να καταπολεμηθεί εστιάζοντας στα κανάλια και τους μηχανισμούς μέσω των οποίων λειτουργεί, καθώς και με την αντιμετώπιση των παραγόντων που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη η πρόοδος στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτό γίνεται μέσω ανάλυσης μακροοικονομικών και διεθνών δεδομένων συγκριτικής αξιολόγησης, καθώς και σχετικών εκθέσεων, οι οποίες χρησιμοποιούνται για να συνδράμουν στη λήψη αποφάσεων.

Τέλος, η δομή της μελέτης θα είναι όπως παρακάτω: Στη 2^η ενότητα θα γίνει μια βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη διαφθορά και την οικονομική ανάπτυξη, θα αναλυθούν, δηλαδή, κάποιοι ορισμοί και στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η συσχέτιση της διαφθοράς με την οικονομική ανάπτυξη, τόσο στο διεθνές περιβάλλον, όσο και στη Ρωσία, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία και διαφόρων εμπειρικών μελετών. Στη συνέχεια, στην 3^η ενότητα θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία και τα δεδομένα της μελέτης, καθώς και την επεξήγηση της χρήσης των διεθνών δεικτών συγκριτικής αξιολόγησης και αντίστοιχων εκθέσεων ή αναφορών. Στην 4^η ενότητα θα πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση και κριτική των αποτελεσμάτων από τη συγκριτική ανάλυση και τη συσχέτιση των δεδομένων, ενώ στην 5^η ενότητα θα αναφερθούν οι επιπτώσεις πολιτικής των εν λόγω αποτελεσμάτων. Τελειώνοντας, στην 6^η ενότητα, θα εξαχθούν κάποια συμπεράσματα από την υπόψη μελέτη, καθώς και η παρουσίαση προτάσεων για περαιτέρω έρευνα.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Θεωρητικό Υπόβαθρο

Διαφθορά

Σύμφωνα με τη Διεθνή Διαφάνεια (Transparency International, TI) η διαφθορά ορίζεται ως η κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος. Η διαφθορά διαβρώνει την εμπιστοσύνη, αποδυναμώνει τη δημοκρατία, παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και επιδεινώνει περαιτέρω την ανισότητα, τη φτώχεια, την κοινωνική διαίρεση και την περιβαλλοντική κρίση. Η αποκάλυψη της διαφθοράς και η λογοδοσία των υπευθύνων μπορούν να συμβούν μόνον εφόσον κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η διαφθορά και τα συστήματα που το επιτρέπουν.

Η διαφθορά μπορεί να λάβει πολλές μορφές και μπορεί να περιλαμβάνει συμπεριφορές όπως: δημόσιοι υπάλληλοι που απαιτούν ή παίρνουν χρήματα ή χάρες σε αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες τους, πολιτικοί που κάνουν κατάχρηση δημόσιου χρήματος ή παραχωρούν δημόσιες θέσεις και αξιώματα ή συμβάσεις στους χορηγούς, τους φίλους και τις οικογένειές τους, εταιρείες που δωροδοκούν αξιωματούχους για να επιτύχουν προσοδοφόρες συμφωνίες.

Η διαφθορά μπορεί να συμβεί οπουδήποτε: στις επιχειρήσεις, στις κυβερνήσεις, στα δικαστήρια, στα μέσα ενημέρωσης και στην κοινωνία των πολιτών, καθώς και σε όλους τους τομείς, από την υγεία και την εκπαίδευση έως τις υποδομές και τον αθλητισμό.

Στην διαφθορά μπορεί να εμπλακεί ο οποιοσδήποτε: πολιτικοί, κυβερνητικοί αξιωματούχοι, δημόσιοι λειτουργοί, επιχειρηματίες ή εκπρόσωποι της Κοινωνίας των πολιτών.

Η διαφθορά συμβαίνει στη σκιά, συχνά με τη βοήθεια επαγγελματιών, όπως τραπεζίτες, δικηγόροι, λογιστές και κτηματομεσίτες, αδιαφανή χρηματοοικονομικά συστήματα και ανώνυμες εταιρείες που επιτρέπουν σε σχήματα διαφθοράς να ανθίσουν και σε διεφθαρμένους να ξεπλένουν και να κρύβουν τον παράνομο πλούτο τους.

Η διαφθορά προσαρμόζεται σε διαφορετικά πλαίσια και μεταβαλλόμενες συνθήκες. Μπορεί να εξελιχθεί ως απάντηση στις αλλαγές των κανονισμών, της νομοθεσίας και ακόμη και της τεχνολογίας. (TI, what is corruption?)

Διαφάνεια

Η διαφάνεια είναι ο ασφαλέστερος τρόπος καταπολέμησης της διαφθοράς και συμβάλει σημαντικά στην αύξηση της εμπιστοσύνης μεταξύ της κοινωνίας και των θεσμικών φορέων διακυβέρνησης μιας χώρας. Η διαφάνεια είναι να γνωρίζουμε ποιος, γιατί, τι, πώς και πόσο. Σημαίνει να ρίχνουμε φως σε επίσημους και άτυπους κανονισμούς, σχέδια, διαδικασίες και δράσεις. Η διαφάνεια βοηθά εμάς, το κοινό, να έχουμε κάθε εξουσία να λογοδοτούμε για το κοινό καλό.

Η αναζήτηση και η λήψη πληροφοριών είναι ένα ανθρώπινο δικαίωμα που μπορεί να λειτουργήσει ως ασφάλεια κατά της διαφθοράς και να αυξήσει την εμπιστοσύνη στους φορείς λήψης αποφάσεων και στους δημόσιους θεσμούς. Ωστόσο, η διαφάνεια δεν αφορά μόνο τη διάθεση πληροφοριών, αλλά και τη διασφάλιση της εύκολης πρόσβασης, κατανόησης και χρήσης τους από τους πολίτες. (TI, what is corruption?)

Οικονομική Ανάπτυξη

Η οικονομική ανάπτυξη είναι η αυξανόμενη δυνατότητα μιας κοινωνίας να ικανοποιεί τις οικονομικές ανάγκες των μελών της στο πέρασμα του χρόνου, συνέπεια της αύξησης των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών. Ο συνολικός ρυθμός ανάπτυξη της οικονομίας ενός έθνους, είναι ίσως ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την ανθρώπινη ευημερία καθώς σχετίζεται με τις δυνατότητες ικανοποίησης των ατομικών και κοινωνικών αναγκών, ενώ οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης συνδέονται με βελτιώσεις της ποιότητας του βιοτικού επιπέδου. (Παπαπανάγος, 2021)

Επιπλέον, χρησιμοποιείται επίσης και εναλλακτικά ο όρος της οικονομικής μεγέθυνσης, ο οποίος έχει μια πιο υλική διάσταση, καθώς αναφέρεται σε υλική αφθονία και, συνεπώς, σε μεγαλύτερη δυνατότητα για την ικανοποίηση του οικονομικού προβλήματος. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Είναι η συνολική αγοραία αξία όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα σε ένα δεδομένο έτος. Το ΑΕΠ είναι ίσο με το σύνολο των καταναλωτικών, των επενδυτικών και των δημοσίων δαπανών, συν την αξία των εξαγωγών, μείον την αξία των εισαγωγών. (Παπαπανάγος, 2021)

Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΘΠ)

Είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε ένα έθνος σε ένα δεδομένο έτος. Το ΑΕΘΠ μετρά την αγοραία αξία όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παρήγαγαν οι πολίτες μίας χώρας ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία κατοικούν. (Παπαπανάγος, 2021)

Ονομαστικός & πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ

Ο πιο ευρέως χρησιμοποιούμενος δείκτης μέτρησης της οικονομικής ανάπτυξης για μία δεδομένη χρονική περίοδο είναι ο πραγματικός ρυθμός μεταβολής της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας για αυτή τη χρονική περίοδο, δηλαδή, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τον ρυθμό του πληθωρισμού.

Π.χ., μπορούμε να εκφράσουμε το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ για την περίοδο 2004-2005, ως εξής:

$$[(\text{ΑΕΠ}(2005)-\text{ΑΕΠ}(2004))/\text{ΑΕΠ}(2004)] \times 100.$$

Εάν υπολογίσουμε το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, η παραπάνω σχέση καταδεικνύει τον ονομαστικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Υπολογίζοντας το ΑΕΠ τόσο του 2004 όσο και του 2005 με βάση τις τιμές ενός δοθέντος έτους, π.χ. το 2003 (αναφερόμαστε σε αυτό το έτος ως έτος βάσης), λαμβάνουμε υπόψη τον ρυθμό του πληθωρισμού και η παραπάνω σχέση καταδεικνύει τον πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. (Παπαπανάγος, 2021)

Ανταγωνιστικότητα

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ², η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως το σύνολο θεσμών, πολιτικών και παραγόντων που καθορίζουν το επίπεδο παραγωγικότητας μιας χώρας. Το επίπεδο παραγωγικότητας, με τη σειρά του, καθορίζει το βιώσιμο επίπεδο ευημερίας. Με άλλα λόγια, οι πιο ανταγωνιστικές οικονομίες τείνουν να είναι σε θέση να παράγουν υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος για τους πολίτες τους. που μπορεί να πετύχει μια οικονομία. (Παπαπανάγος, 2021)

Μονάδα Ισοδύναμου Αγοραστικής Δύναμης (ΜΙΑΔ)

Οι ΜΙΑΔ (Purchasing Power Parity–PPP) βασίζονται στο ποσό των χρημάτων που θα χρειαστεί κάποιος για να αγοράσει την ίδια ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών σε δύο διαφορετικές χώρες. Αυτό το ποσό χρημάτων χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό μίας ευρύτερης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η χρήση της οποίας καθιστά ένα ποσό χρημάτων να έχει την ίδια αγοραστική δύναμη σε διαφορετικές χώρες.

Ανάμεσα σε άλλες χρήσεις, οι ΜΙΑΔ διευκολύνουν τη σύγκριση εισοδημάτων διεθνώς, καθώς οι απλές συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι συχνά άστατες, επηρεάζονται εύκολα από πολιτικούς και χρηματοοικονομικούς παράγοντες οι οποίοι δεν οδηγούν σε άμεσες μεταβολές στο εισόδημα, και συστηματικά υποτιμούν το βιοτικό επίπεδο των φτωχών χωρών.

Οι ΜΙΑΔ είναι χρήσιμες για να γίνονται συγκρίσεις των πραγματικών τιμών (μισθών, ΑΕΠ, κ.λ.π.) μεταξύ χωρών με διαφορετικά νομίσματα, διαφορετικό κόστος ζωής και διαφορετικά επίπεδα διαβίωσης. (Παπαπανάγος, 2021)

² Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF), με έδρα το Κολόνι του καντονιού της Γενεύης στην Ελβετία, είναι μη κερδοσκοπική οργάνωση η οποία ιδρύθηκε το 1971. Η αποστολή του φόρουμ αναφέρεται ως «αφιερωμένο στη βελτίωση της κατάστασης του κόσμου φέρνοντας σε συνάντηση επιχειρηματικούς, πολιτικούς, ακαδημαϊκούς και άλλους ηγέτες της κοινωνίας για να διαμορφώσει τις παγκόσμιες, περιφερειακές και βιομηχανικές ατζέντες». Είναι οργανισμός ο οποίος βασίζεται στην συμμετοχή των μελών του, ενώ μέλη του είναι οι μεγαλύτερες εταιρείες του κόσμου. Το φόρουμ διεξάγει μια ετήσια συνάντηση στα τέλη Ιανουαρίου στο Ντάβος, ένα ορεινό θέρετρο στο Γκραουμπύντεν των ανατολικών Άλπεων στην Ελβετία. Εκεί συναντούνται περίπου 3.000 επιχειρηματίες, πολιτικοί ηγέτες, οικονομολόγοι, διασημότητες και δημοσιογράφοι. Κάθε ετήσια συνάντηση διαρκεί μέχρι και πέντε ημέρες όπου συζητούνται παγκόσμια ζητήματα, σε περίπου 500 δημόσιες και ιδιωτικές συνεδρίες. <https://www.weforum.org/>

Παράνομες χρηματοοικονομικές ροές (Illicit Financial Flows, IFFs)

Οι παράνομες χρηματοοικονομικές ροές (IFFs) είναι παράνομες κινήσεις χρημάτων ή κεφαλαίων από τη μια χώρα στην άλλη. Το Global Financial Integrity (GFI)³ ταξινομεί αυτήν την κίνηση ως παράνομη ροή όταν τα κεφάλαια κερδίζονται παράνομα, μεταφέρονται και/ή χρησιμοποιούνται σε διεθνή σύνορα. (Global Financial Integrity)

2.2 Συσχέτιση διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης

Δύο θεωρίες περιγράφουν πώς η διαφθορά αναμένεται να επηρεάσει την οικονομική ανάπτυξη. Η υπόθεση «grease the wheels» (λάδωμα στους τροχούς) υποστηρίζει ότι η διαφθορά αυξάνει την οικονομική ανάπτυξη επειδή παρακάμπτει αναποτελεσματικούς κανόνες και διαδικασίες. Όταν οι κανονισμοί για την έναρξη επιχειρήσεων είναι αυστηροί, δωροδοκώντας τους πολιτικούς και τους γραφειοκράτες, είναι πιθανό να δημιουργηθεί έντονη οικονομική δραστηριότητα. Η υπόθεση «sand the wheels» (άμμο στους τροχούς) υποστηρίζει, αντίθετα, ότι η διαφθορά μειώνει την οικονομική ανάπτυξη επειδή η εμποδίζει την αποδοτική παραγωγή και την καινοτομία. Τα εμπειρικά στοιχεία τείνουν να προτείνουν ότι η διαφθορά μειώνει την οικονομική ανάπτυξη, ειδικά σε χώρες με χαμηλά ποσοστά επενδύσεων και χαμηλής ποιότητας διακυβέρνησης. (π.χ. Mauro 1995, Mo 2001, Aidt 2008, Méon and Sekkat 2005, Hodge 2011, Swaleheen 2011, d' Agostino 2016, Huang 2016, Tsanana 2016, Chang and Hao 2017, Cieřlik and Goczek 2018).

Από τη δεκαετία του 2000, πολλές εμπειρικές μελέτες εξετάζουν τους καθοριστικούς παράγοντες και τις οικονομικές και πολιτικές συνέπειες της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα χρησιμοποιώντας τον Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (Corruption Perception Index, CPI) της Διεθνούς Διαφάνειας. (όπως οι μελέτες των Paldam 2002 & 2019, Aidt 2009, Goel & Nelson 2010, Lessmann & Markwardt 2010, Méon & Weill 2010, Bjørnskov 2012, Cooray & Schneider 2018, Debski 2018, Vadlamannati & Cooray 2016).

³ Το Global Financial Integrity (GFI) είναι ένα Think tank με έδρα την Ουάσιγκτον και εστιάζει στη μελέτη των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών, της διαφθοράς, του παραεμπορίου και του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. <https://gfintegrity.org/about/>

Μελέτες που χρησιμοποιούσαν τον CPI στα μοντέλα δεδομένων δεν έλαβαν υπόψη ότι ο CPI δεν ήταν συγκρίσιμος μεταξύ χωρών πριν από το 2012. Ειδικότερα, ο CPI σε επιμέρους έτη πριν από το έτος 2012 περιελάμβανε δεδομένα για διαφορετικά στοιχεία και χρονικές περιόδους για τη μέτρηση της αντιληπτής διαφθοράς ανά ηπείρους.

Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να συμπεράνει από προηγούμενες μελέτες ότι η διαφθορά μειώνει την ανάπτυξη, γιατί η παλαιότερη έκδοση του CPI δεν είναι συγκρίσιμη διαχρονικά. Ένα άλλο σημαντικό θέμα που πολλές προηγούμενες μελέτες δεν έλαβαν υπόψη είναι ότι η οικονομική ανάπτυξη μπορεί επίσης να επηρεάσει τη διαφθορά, επειδή η αύξηση του βιοτικού επιπέδου και των εισοδημάτων συνοδεύεται συχνά από αυξανόμενη ποιότητα στους πολιτικούς θεσμούς (υπόθεση Lipset).

Χρησιμοποιώντας τον νέο CPI για 175 χώρες κατά την περίοδο 2012-2021 επανεξετάζεται η συσχέτιση μεταξύ διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης. Οι διάφορες μελέτες ανέπτυξαν νέα εμπειρικά μοντέλα, τα οποία χρησιμοποιούν λογαριθμικά το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ για να εξετάσουν τους καθοριστικούς παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης.

Η σωρευτική μακροπρόθεσμη επίδραση της διαφθοράς στην ανάπτυξη είναι ότι το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκε κατά περίπου 17% όταν ο ανεστραμμένος CPI αυξήθηκε κατά μία τυπική απόκλιση. Η επίδραση της διαφθοράς στην οικονομική ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα έντονη σε χώρες με απολυταρχικά καθεστώτα και με χαμηλή κυβερνητική αποτελεσματικότητα και επιβολή του νόμου. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η διαφθορά επηρεάζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τον πληθωρισμό, γεγονός που υποδηλώνει ότι αυτές οι μεταβλητές μπορεί να είναι δίαυλοι μετάδοσης από τη διαφθορά στην ανάπτυξη. (Klaus Gründler, Niklas Potrafke, 2019)

2.3 Συσχέτιση διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης στη Ρωσία

Η Ρωσία έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, μεταβαίνοντας από μια κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία σε ένα σύστημα που βασίζεται περισσότερο στην αγορά. Τόσο η οικονομική ανάπτυξη όσο και η μεταρρύθμιση έχουν σταματήσει τα τελευταία χρόνια, ωστόσο,

και η Ρωσία παραμένει μια κυρίως κρατικιστική οικονομία με υψηλή συγκέντρωση πλούτου στα χέρια των αξιωματούχων. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις στη δεκαετία του 1990 ιδιωτικοποίησαν την περισσότερη βιομηχανία, με αξιοσημείωτες εξαιρέσεις στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, των τραπεζών και της άμυνας. Η προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας εξακολουθεί να είναι αδύναμη και το κράτος συνεχίζει να παρεμβαίνει στην ελεύθερη λειτουργία του ιδιωτικού τομέα. (CIA factbook, 2022)

Η Ρωσία είναι ένας από τους κορυφαίους παραγωγούς πετρελαίου και φυσικού αερίου στον κόσμο και είναι επίσης κορυφαίος εξαγωγέας μετάλλων όπως ο χάλυβας και το πρωτογενές αλουμίνιο. Η Ρωσία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κίνηση των παγκόσμιων τιμών των εμπορευμάτων, καθώς η εξάρτηση από τις εξαγωγές εμπορευμάτων την καθιστά ευάλωτη σε κύκλους άνθησης και ύφεσης που ακολουθούν τις ασταθείς διακυμάνσεις των παγκόσμιων τιμών. Η οικονομία, η οποία είχε κατά μέσο όρο ανάπτυξη 7% κατά την περίοδο 1998-2008 καθώς οι τιμές του πετρελαίου αυξάνονταν ραγδαία, έκτοτε έχει δει πτητικούς ρυθμούς ανάπτυξης λόγω της εξάντλησης του μοντέλου ανάπτυξης της Ρωσίας που βασίζεται στα εμπορεύματα. (CIA factbook, 2022)

Ένας συνδυασμός πτώσης των τιμών του πετρελαίου, διεθνών κυρώσεων και διαρθρωτικών περιορισμών ώθησαν τη Ρωσία σε βαθιά ύφεση το 2015, με το ΑΕΠ να υποχωρεί κοντά στο 2,8%. Η ύφεση συνεχίστηκε μέχρι το 2016, με το ΑΕΠ να συρρικνώνεται κατά 0,2%, αλλά αντιστράφηκε το 2017 καθώς η παγκόσμια ζήτηση αυξήθηκε. Η κρατική υποστήριξη για την υποκατάσταση των εισαγωγών έχει αυξηθεί πρόσφατα σε μια προσπάθεια διαφοροποίησης της οικονομίας μακριά από τις εξορυκτικές βιομηχανίες. (CIA factbook, 2022)

Τη δεκαετία 2000-2010, η Ρωσική Ομοσπονδία αναδείχθηκε ως μία από τις πιο υποσχόμενες οικονομίες του κόσμου, ανεβαίνοντας από το μετασοβιετικό οικονομικό χάος σε ετήσια ανάπτυξη, ακόμη και μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Ωστόσο, η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται στο κύμα της ενδημικής διαφθοράς - ένα φαινόμενο που έχει υπονομεύσει την πολιτική και οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας και απειλεί να προκαλέσει μακροπρόθεσμη στασιμότητα ή ακόμα και κρίση. (Pettengill, 2013).

Σύμφωνα με τη Διεθνή Διαφάνεια «Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς 2012», η Ρωσία κατατάχθηκε μεταξύ των πιο διεφθαρμένων αναπτυσσόμενων χωρών στον κόσμο, 133^η από τις 176 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα, με τους χειρότερους παραβάτες στο τέλος της λίστας. Σύμφωνα με τον Σεργκέι Ιγκνάτιεφ, επικεφαλής της Κεντρικής Τράπεζας, αυτό κόστισε στη χώρα 49 δισεκατομμύρια δολάρια σε φυγή κεφαλαίων μόνο το 2012. Στη Δύση, η διαφθορά στη Ρωσία αντιμετωπίζεται συχνά ως ένα γεγονός εξίσου αμετάβλητο όπως ο ρωσικός χειμώνας, μια εκτίμηση που πολύ συχνά στηρίζεται στην αντίληψη ότι η χώρα είναι κατά κάποιον τρόπο φυσικά ασυμβίβαστη με την οικοδόμηση μιας νομοταγούς κοινωνίας. Άλλοι προτιμούν να αγνοούν άνετα τα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η ενδημική διαφθορά, για λόγους ιδιοτελούς συμφέροντος, εκλογικεύοντας ότι τα χρήματα που θα αντληθούν από τους τομείς της ενέργειας και των εμπορευμάτων υπερτερούν κατά πολύ των μακροπρόθεσμων οικονομικών νομικών; ή ηθικά στοιχεία αυτού του προβλήματος. (Pettengill, 2013).

Το να βλέπει κανείς τη διαφθορά απλώς ως πρόβλημα για τους Ρώσους δεν είναι μόνο κυνικό, αλλά και κοντόφθαλμο. Η αγνόηση αυτού του φαινομένου επιτρέπει τη συνέχιση ενός συστήματος στο οποίο η κλοπή δεν αποτελεί την εξαίρεση, αλλά τον κανόνα. Σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, και με το Ηνωμένο Βασίλειο να αγωνίζεται ακόμη προς την ανάκαμψη, η ενδημική διαφθορά σε μια από τις ανερχόμενες οικονομικές δυνάμεις του κόσμου αποτελεί πρόβλημα για το σύστημα συνολικά, στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό και υπονομεύοντας την ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. (Pettengill, 2013).

Ενώ μπορεί να κλαπούν δισεκατομμύρια στη Ρωσική Ομοσπονδία, συνήθως δεν παραμένει στη χώρα. μεταφέρεται γρήγορα μέσω εταιρειών και λογαριασμών σε όλο τον κόσμο, ξεπλένεται σε υπεράκτιες οντότητες καθώς και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η Κύπρος και η Λετονία και νομιμοποιείται μέσω αγορών περιουσιακών στοιχείων σε παγκόσμια χρηματοπιστωτικά κέντρα όπως το Λονδίνο. Τέτοια κεφάλαια μπορούν να διατεθούν γρήγορα για την απόκτηση νομιμότητας φήμης μέσω των χρηματοοικονομικών και νομικών υπηρεσιών αυτής της χώρας ή ακόμη και για την άσκηση πολιτικής επιρροής. (Pettengill, 2013).

Η Ρωσική Ομοσπονδία έχει κάνει τεράστια βήματα προόδου από το οικονομικό χάος της μετασοβιετικής δεκαετίας του 1990. Ωστόσο, η χώρα εξακολουθεί να μαστίζεται από ενδημική διαφθορά, κατακλύζοντας ένα σύστημα στο οποίο τα όρια μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα είναι ασαφή. (Pettengill, 2013).

Αυτό το φαινόμενο έχει επίσης πάει χέρι-χέρι με τη διάβρωση της δημοκρατικής ανάπτυξης και την επιστροφή του αυταρχισμού υπό τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Χρησιμοποιείται ως μέσο ενίσχυσης της πίστης της πολιτικής ελίτ και ανθίζει ελλείψει δικαστικής ανεξαρτησίας και διαφάνειας της κυβέρνησης. (Pettengill, 2013).

Σύμφωνα με δημοσκοπήσεις, η διαφθορά είναι μια από τις κύριες αιτίες δυσαρέσκειας του ρωσικού κοινού και ήταν ένα από τα ζητήματα που ενέπνευσαν τις μαζικές διαδηλώσεις του 2011-2012. Ο ακτιβισμός κατά της διαφθοράς από άτομα όπως ο Alexey Navalny έχει τονίσει τη δυνατότητα χρήσης αυτού του ζητήματος ως ώθησης για πολιτικές μεταρρυθμίσεις. (Pettengill, 2013).

Ενώ η ρωσική κυβέρνηση έχει ενσωματώσει τα διεθνή πρότυπα κατά της διαφθοράς στην εσωτερική της νομοθεσία, τα μέτρα αυτά επιβάλλονται επιλεκτικά, συνήθως εναντίον πολιτικών αντιπάλων. Τα πιο πρόσφατα μέτρα κατά της διαφθοράς της κυβέρνησης είναι απίθανο να αποδειχθούν επιτυχημένα, καθώς δεν αντιμετωπίζουν την ανάγκη για συστημικές μεταρρυθμίσεις, όπως η εισαγωγή πολιτικού ανταγωνισμού, η δικαστική ανεξαρτησία και η κατάρριψη του κυβερνητικού μονοπωλίου στα μέσα ενημέρωσης. (Pettengill, 2013).

Η διαφθορά στη Ρωσία συνδέεται συχνά, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την εδραίωση της ασέβειας για τα ατομικά δικαιώματα στο πολιτικό σύστημα. Η περίπτωση του δισεκατομμυριούχου πολιτικού κρατούμενου, Μιχαήλ Χοντορκόφσκι, και η άδικη φυλάκιση και ο θάνατος του δικηγόρου του πληροφοριοδότη Σεργκέι Μαγκνίτσκι καταδεικνύουν εύστοχα αυτή τη σχέση. (Pettengill, 2013).

Η ρωσική διαφθορά υπονομεύει τις οικονομικές προοπτικές, τις πολιτικές ελευθερίες και τη θεμελιώδη αξιοπρέπεια του ρωσικού πληθυσμού. Ωστόσο, η κλίμακα αυτού του εγχώριου προβλήματος έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις σε

μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, καθώς τα κεφάλαια που αποκτώνται μέσω της διαφθοράς ξεπλένονται και κυκλοφορούν σε όλο τον κόσμο - συχνά βρίσκοντας σπίτια σε παγκόσμια χρηματοπιστωτικά κέντρα όπως το Λονδίνο. Οι διεφθαρμένες επιχειρηματικές πρακτικές που εξαγονται στη διεθνή αγορά υπονομεύουν τη σταθερότητα και την ακεραιότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. (Pettengill, 2013).

Επιπλέον, ρίχνοντας μια ματιά και στα σημερινά δεδομένα, η Ρωσική Ομοσπονδία κατατάσσεται 136^η από τις 180 χώρες (TI, CPI 2021), πράγμα που σημαίνει ότι δεν έχουν υπάρξει αλλαγές στην καταπολέμηση της διαφθοράς από τη ρωσική κυβέρνηση.

2.4 Διάφορες μελέτες

Υπάρχουν πάρα πολλές βιβλιογραφικές μελέτες οι οποίες προσπαθούν να μελετήσουν για το εάν η διαφθορά επηρεάζει την οικονομική μεγέθυνση και κατά πόσο αυτή η επιρροή της διαφθοράς έχει θετική ή αρνητική επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση μια χώρας.

Από την μία πλευρά, υπάρχουν αρκετές μελέτες οι οποίες υποδεικνύουν ότι η διαφθορά όσο οξύμωρο και αν ακούγεται έχει θετική επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση. Πιο συγκεκριμένα, οι Huntington (1968) και Leff (1964) υποστήριξαν ότι η δωροδοκία, που είναι μία από τις μεθόδους διαφθοράς, μειώνει τις καθυστερήσεις που δημιουργούνται μέσω τις γραφειοκρατίας, συμβάλλοντας έτσι στην οικονομική επιτάχυνση των διαδικασιών και άρα στην οικονομική μεγέθυνση. Επιπλέον, ο Leff (1994) σε μία άλλη του μελέτη υποστήριξε, ότι οι διεφθαρμένοι γραφειοκράτες, πιέζουν την κυβέρνηση περισσότερο στο να προάγει τις οικονομικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι επενδύσεις και άρα η οικονομική μεγέθυνση, αφού οι επενδυτές αφενός δεν θέλουν κόσμο στα πόδια τους-κράτος και αφετέρου θέλουν να επιταχύνουν τις διαδικασίες όσο το δυνατόν περισσότερο. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Επιπρόσθετα, ο Huang (2012) στην έρευνα που πραγματοποίησε σε δέκα χώρες τις Ανατολικής Ασίας (Κίνα, Ινδονησία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Ταϊλάνδη και Βιετνάμ), από το 1995 μέχρι το

2010, διαπίστωσε ότι η διαφθορά συμβάλλει στην οικονομική μεγέθυνση. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Ακόμη, οι Blackburn, Bose και Haque (2005), υποστήριξαν ότι αναλόγως το κράτος σε ορισμένες περιπτώσεις το κράτος μέσω της διαφθοράς παρόλο που έχει οδηγηθεί σε υψηλή διαφθορά, οδηγείται και σε οικονομική μεγέθυνση. Επίσης, η έρευνα των Heckelman και Powel (2008), έδειξε ότι σε μη δημοκρατικά καθεστώτα τα οποία επηρεάζουν την ελεύθερη αγορά, η διαφθορά επιδρά σαν διορθωτικός μηχανισμός, συμβάλλοντας έτσι θετικά στην οικονομική μεγέθυνση. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει πληθώρα μελετών που υποδεικνύουν ότι η διαφθορά επιδρά αρνητικά στην οικονομική μεγέθυνση. Πιο συγκεκριμένα, οι Kaufman και Wei (1998) σε απάντηση της έρευνας του Leff (1994) υποστήριξαν ότι σπαταλάς πολύ περισσότερο χρόνο προκειμένου να δωροδοκήσεις τα κράτη για να πραγματοποιήσουν αυτό που θέλεις, που στο τέλος καταλήγεις να έχεις πληρώσει πολύ περισσότερο χρήμα στην προσπάθεια σου να πετύχεις μια συμφέρουσα συμφωνία. Επιπλέον, οι Lucis, Radisic και Dobromirov (2014), στην μελέτη τους υποστήριξαν ότι η διαφθορά με το ΑΕΠ έχουν αρνητική συσχέτιση. Αυτό σημαίνει, ότι η υψηλή διαφθορά οδηγεί σε χαμηλό ΑΕΠ και άρα σε χαμηλή οικονομική μεγέθυνση. Επιπρόσθετα, ο Paldam (2001), υποστήριξε στην έρευνα του ότι η διαφθορά πηγάζει από την φτώχεια και εξαφανίζεται όταν οι χώρες αυξήσουν το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τους. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Επίσης, οι Gupta και Terme (1998), θεωρούν ότι η διαφθορά οδηγεί στην διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και επομένως έχει αρνητική συσχέτιση με την οικονομική μεγέθυνση αφού δεν μπορεί μέσω της ανισότητας να οδηγήσει σε κανενός είδους ανάπτυξη. Ακόμη, οι Tanzi και Davoodi (1997), υποστήριξαν στην έρευνα τους ότι η διαφθορά έχει αρνητική και κακή επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση. Πιο αναλυτικά, υποστήριξαν ότι η διαφθορά επηρεάζει αρνητικά τις δημόσιες επενδύσεις, τα κυβερνητικά κέρδη, τα έσοδα επιχειρηματικών δράσεων και τις υποδομές. Επομένως, σε καμία περίπτωση η διαφθορά δεν μπορεί να έχει θετική συσχέτιση με την οικονομική μεγέθυνση. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Επιπλέον, ο Mo (2001), στην έρευνα του κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μία αύξηση του 1% στην διαφθορά οδηγεί σε μείωση στην ανάπτυξη της τάξεως του 0.72%. Επίσης, ο Lambsdorff (2003), έδειξε ότι η διαφθορά επηρεάζει την οικονομία όσον αφορά τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και τις εισροές κεφαλαίων. Πιο αναλυτικά, τόνισε ορισμένα συμπεράσματα που προκλήθηκαν από την αύξηση της διαφθοράς. Για παράδειγμα, μείωση εγχώριων και ξένων επενδύσεων, μείωση κόστους παραγωγής, κακή χρήση φυσικών πόρων, αύξηση ανισότητας και ποσοστού φτώχειας και αβεβαιότητα στις πολιτικές αποφάσεις με ότι συνεπάγεται το τελευταίο για την οικονομία. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Επιπλέον, ο Mauro (1995), στη μελέτη του υποστήριξε ότι μια διεφθαρμένη κοινωνία, έχει μειούμενη οικονομική ανάπτυξη, γιατί δεν είναι ελκυστική για επενδύσεις και επίσης επειδή αλλάζει τα κυβερνητικά πλάνα μειώνοντας τις επενδύσεις στο δημόσιο τομέα και κυρίως σε ότι αφορά την εκπαίδευση και τα νοσοκομεία. Πιο αναλυτικά, η επίδραση της διαφθοράς στην οικονομική ανάπτυξη και τις επενδύσεις έχει παρουσιαστεί από τον P. Mauro, χρησιμοποιώντας δεδομένα για το δείκτη διαφθοράς BI (Business International) για 67 χώρες, για την περίοδο 1980 – 1983. Ο Mauro τεκμηρίωσε τη θετική σχέση μεταξύ του χαμηλού επιπέδου διαφθοράς και του υψηλού μέσου ετήσιου ποσοστού οικονομικής μεγέθυνσης κατά τη διάρκεια της περιόδου του 1960-1985. Συγκεκριμένα, από τα εμπειρικά δεδομένα προέκυψε ότι μια βελτίωση κατά μια τυπική απόκλιση του δείκτη διαφθοράς οδηγεί σε αύξηση των επενδύσεων κατά 5% του ΑΕΠ και σε αύξηση του ετήσιου ρυθμού μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά 0,5%. Ο ίδιος χρησιμοποιώντας δείγμα από 106 χώρες και τους δείκτες ICRG (International Country Risk Guide) για την περίοδο 1982 – 1995 και BI (Business International) για την περίοδο 1980 – 1983 και προκειμένου να εξετάσει την επίδραση της διαφθοράς στην οικονομική μεγέθυνση και τις επενδύσεις, θεώρησε ως εξαρτημένες μεταβλητές, για κάθε χώρα, το μέσο ρυθμό αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της και το μέσο ποσοστό επενδύσεων της περιόδου 1960 – 1985. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η βελτίωση της τιμής του δείκτη διαφθοράς μιας χώρας κατά μια τυπική απόκλιση συνδέεται με μια αύξηση μεγαλύτερη από 4 ποσοστιαίες μονάδες του ποσοστού επένδυσης και με μια αύξηση μεγαλύτερη της μισής ποσοστιαίας μονάδας του ποσοστού μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Ακόμη, οι Ehrlich και Lui (1999) εξέτασαν τα αποτελέσματα της διαφθοράς στην οικονομική ανάπτυξη, βασιζόμενοι σε διαστρωματικά και διαχρονικά στοιχεία για 152 χώρες κατά την περίοδο 1960 – 1992. Τα αποτελέσματα της έρευνας συνοψίζονται στη διαπίστωση ότι όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο διαφθοράς, τόσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό της οικονομικής μεγέθυνσης, ενώ διαφάνηκε ότι η επίδραση της διαφθοράς επί της οικονομικής μεγέθυνσης είναι μικρότερη στις αναπτυγμένες χώρες. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Ο Akçay (2002), με παρόμοιο τρόπο με αυτόν του Mauro, ερεύνησε την επίδραση της διαφθοράς στην οικονομική μεγέθυνση 54 αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών για την περίοδο 1960 – 1995, χρησιμοποιώντας την εξίσωση του Mauro με μία ομάδα από οκτώ μεταβλητές (X) (αύξηση πληθυσμού, ρυθμός πληθωρισμού, έξοδα γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ, αναλογία μαθητών προς εκπαιδευτικούς, λόγος των ακαθάριστων εγχώριων επενδύσεων προς το ΑΕΠ κ.λπ.), και το δείκτη διαφθοράς ICRG. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι υπάρχει μια σημαντική θετική σχέση μεταξύ της περιορισμένης διαφθοράς και της αυξημένης οικονομικής μεγέθυνσης. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Ο Pak (2001), χρησιμοποιώντας διαστρωματικά και διαχρονικά στοιχεία για την περίοδο 1960-1985, βρήκε ότι η διαφθορά μειώνει το επίπεδο του ανθρώπινου κεφαλαίου και το μερίδιο της ιδιωτικής επένδυσης στην οικονομία, ενώ προκαλεί και πολιτική αστάθεια. Όλοι δε οι παραπάνω παράγοντες οδηγούν τελικά σε επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Κατά τον συγγραφέα, το σημαντικότερο κανάλι μέσω του οποίου η διαφθορά επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη είναι αυτό της πολιτικής αστάθειας, η οποία αφορά περίπου το 53% της συνολικής επίδρασης (της διαφθοράς επί της οικονομικής ανάπτυξης). Η σημασία του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ιδιωτικής επένδυσης, ως κανάλια μετάδοσης της αρνητικής επίδρασης που έχει η διαφορά επί της οικονομικής ανάπτυξης, ήταν περίπου 14,8% και 21,4%, αντίστοιχα. Συνεπώς, η άμεση επίδραση της διαφθοράς επί της οικονομικής ανάπτυξης ήταν 11,8%, με το υπόλοιπο ποσοστό να αποδίδεται στην πολιτική αστάθεια και στο μειωμένο επίπεδο του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ιδιωτικής επένδυσης. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Οι Meon και Sekkat (2005) κατέδειξαν ότι όσο χαμηλότερη είναι η ποιότητα διακυβέρνησης σε μια χώρα τόσο δυσμενέστερα τα αποτελέσματα της διαφθοράς στις επενδύσεις και στην οικονομική ανάπτυξη. Οι προαναφερθέντες συγγραφείς προκειμένου να μετρήσουν την ποιότητα της διακυβέρνησης σε μια χώρα, χρησιμοποίησαν ως αντιπροσωπευτικές μεταβλητές την ύπαρξη ενός κράτους δικαίου και φαινομένων πολιτικής βίας. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Οι Podobnik κ.ά. (2008), αναλύοντας τη σχέση μεταξύ του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σταθερές τιμές κατά την περίοδο 1999-2004 και της μεταβολής στην τιμή του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς (Corruption Perceptions Index, CPI), διαπίστωσαν ότι, για όλες τις χώρες του κόσμου, κατά μέσον όρο, μια αύξηση κατά μια μονάδα της τιμής του δείκτη CPI οδηγεί σε αύξηση του μέσου ετήσιου ρυθμού μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά 1,7%. Για 21 ευρωπαϊκές οικονομίες, τις ευρισκόμενες σε στάδιο μετάβασης, η αντίστοιχη επίδραση μιας παρόμοιας αύξησης του δείκτη CPI ήταν 2,4%, ενώ για 39 ευρωπαϊκές χώρες δεν διαπιστώθηκε κάποια στατιστικά σημαντική επίδραση του δείκτη CPI επί του μέσου ετήσιου ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ. Οι παραπάνω συγγραφείς επίσης ανέλυσαν και τη σχέση μεταξύ των άμεσων ξένων επενδύσεων και του επιπέδου της διαφθοράς. Συγκεκριμένα, οι συγγραφείς υπολόγισαν για κάθε χώρα το μέσο κατά κεφαλήν επίπεδο εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου 1999-2004. Διαπίστωσαν λοιπόν ότι οι λιγότερο διεφθαρμένες χώρες λαμβάνουν, κατά μέσο όρο, περισσότερες ξένες επενδύσεις κατά κεφαλήν σε σχέση με τις πιο διεφθαρμένες χώρες. (Παπακωνσταντίνου, 2011)

Λαμβάνοντας, υπόψιν όλες τις βιβλιογραφικές μελέτες, είτε θεωρούν ότι η διαφθορά έχει θετική συσχέτιση με την οικονομική μεγέθυνση, είτε έχει αρνητική σχέση, θα πραγματοποιηθεί σε επόμενο κεφάλαιο η στατιστική ανάλυση η οποία θα επιβεβαιώσει ή θα διαψεύσει τις βιβλιογραφικές μελέτες.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

3.1 Πλαίσιο μεθοδολογίας

Στην εργασία μας θα εξετάσουμε διάφορες ερευνητικές υποθέσεις αναφορικά με τις επιπτώσεις της διαφθοράς στη Ρωσία.

Αρχικά, θα εξετάσουμε κατά πόσον η διαφθορά στη Ρωσία συνδέεται με το επίπεδο εισοδήματος) που βρίσκεται αυτή (σύμφωνα πάντοτε με την κατάταξη της παγκόσμιας τράπεζας) και με τον ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης.

Κατόπιν, η διαφθορά είναι συνδεδεμένη με την γραφειοκρατία και τα εμπόδια που η τελευταία δημιουργεί στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Θα εξετάσουμε λοιπόν την σχέση μεταξύ επιπέδου διαφθοράς και του απαιτούμενου χρόνου για την έναρξη μιας επιχείρησης, δηλαδή ενός μέτρου της έκτασης της γραφειοκρατίας σε μια οικονομία, καθώς και τη σχέση επιπέδου διαφθοράς με την οικονομική ελευθερία.

Για την ανάλυση των παραπάνω, αρχικά επιχειρείται η παράθεση της επεξήγησης των δεδομένων και η συγκριτική αξιολόγηση, με βάση την περιγραφική στατιστική των αποτελεσμάτων από μακροοικονομικούς και διεθνείς δείκτες συγκριτικής αξιολόγησης, καθώς και αντίστοιχες σχετικές εκθέσεις. Στη συνέχεια εξετάζεται, η πιθανότητα άμεσης επίδρασης της διαφθοράς στην οικονομική απόδοση από τη συσχέτιση (correlation) μεταξύ της διαφθοράς διακυβέρνησης και οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας,

Επίσης η γραμμική συσχέτιση θα εκτιμηθεί χρησιμοποιώντας διαγράμματα διασποράς. Στην στατιστική, η γραμμική παλινδρόμηση είναι μια προσέγγιση μοντελοποίησης της σχέσης μιας απλής εξαρτημένης μεταβλητής y με μια ή περισσότερες ανεξάρτητες $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$. Στην περίπτωση που έχουμε μια μόνο ανεξάρτητη μεταβλητή x τότε η μοντελοποίηση ονομάζεται απλή γραμμική παλινδρόμηση.

Στην απλή γραμμική παλινδρόμηση έχουμε ένα σύνολο με δείγματα τιμών $\{x_i, y_i\}$. Σκοπός είναι να βρούμε ένα απλό μαθηματικό μοντέλο, το οποίο να περιγράψει την σχέση αυτών των δύο μεταβλητών την x και την y . Το απλό

μαθηματικό μοντέλο που αναζητούμε είναι μια ευθεία γραμμή της μορφής
 $f(x)=y=a+\beta x$

η οποία «ταιριάζει» καλύτερα στο σύνολο των δειγμάτων.

Μία μέθοδος για την εκτίμηση της γραμμής αυτής αποτελούν τα διαγράμματα διασποράς. Τα διαγράμματα αυτά συνίστανται στη σχεδίαση μία ευθείας γραμμής κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αντιπροσωπεύει την γραμμική σχέση. Αν τα περισσότερα σημεία με συντεταγμένες $\{x_i, y_i\}$ «πέφτουν» πάνω ή κοντά στη γραμμή τότε λέμε ότι έχουμε ισχυρή γραμμική συσχέτιση. Αν από την άλλη τα περισσότερα σημεία διασπείρονται μακριά από την ευθεία γραμμή τότε δεν έχουμε γραμμική συσχέτιση ή αλλιώς αναφέρουμε ότι η γραμμική συσχέτιση είναι ασθενής.

Για την διευκόλυνση εκπόνησης της παρούσας εργασίας τα απαραίτητα διαγράμματα διασποράς και οι μαθηματικοί υπολογισμοί έγιναν από το λογισμικό IBP SPSS και το MS Excel 2010. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθούν τα αποτελέσματα που λήφθηκαν από τη χρήση των εν λόγω λογισμικών.

Τέλος, με βάση τα αποτελέσματα της συγκριτικής αξιολόγησης, της κριτικής ανάλυσης και της κάθε συσχέτισης, θα προκύψουν οι παρατηρήσεις για την επίδραση και τις συνέπειες της διαφθοράς στην οικονομική ανάπτυξη, ώστε να εξαχθούν τα σχετικά συμπεράσματα και οι ανάλογες προτάσεις.

3.2 Εγκυρότητα Δεδομένων

Η εγκυρότητα των ερευνών (διεθνείς εκθέσεις - δείκτες συγκριτικής αξιολόγησης) που βασίζεται η παρούσα μελέτη είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη και μεθοδολογία τους έχει υιοθετηθεί ή χρησιμοποιηθεί συνδυαστικά σε πολλές διεθνώς αναγνωρισμένες μελέτες. Όσον αφορά στην αξιοπιστία τους, πρέπει να λάβουμε υπόψιν ότι εκφράζουν απόψεις επιστημόνων και γνωμοδοτήσεις διαφορετικών ειδικών (experts), αλλά κυρίως αντιλήψεις της κοινής γνώμης, οπότε εν μέρει υπεισέρχεται η υποκειμενικότητα. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα είναι εξαρτημένα από την επιλογή, την κατηγοριοποίηση και την κωδικοποίηση των συντελεστών και των παραμέτρων της εκάστοτε μεθοδολογίας κάθε έκθεσης ή δείκτη αξιολόγησης. Όπως επίσης, συνυφασμένα με την κουλτούρα, τη νοοτροπία

και την ανταπόκριση των συμμετεχόντων, οι οποίοι μπορεί να απαντούν διαφορετικά από ότι θεωρούν ή πράττουν. Παρά τις εγγενείς αδυναμίες, οι αντίστοιχες έρευνες αποτελούν διεθνή πρακτική και χρήσιμη μέθοδο στη μέτρηση της διαφθοράς, καθώς και επιμέρους άλλων σχετικών παραγόντων ή συντελεστών. Ανάλογα με την ακρίβεια των δεδομένων και την περαιτέρω δυνατότητα επεξεργασίας και ανάλυσής των αποτελεσμάτων τους, μπορούν να αντικατοπτρίζουν ρεαλιστικά το ποσοστό αξιοπιστίας που δίνεται από τον ερευνητή και την εγκυρότητα που παρέχουν στον κάθε οργανισμό.

3.3 Δεδομένα μελέτης

3.3.1 Μακροοικονομικοί δείκτες

Οι μακροοικονομικοί δείκτες περιλαμβάνουν στοιχεία από τη βάση δεδομένων, τις έρευνες και τις αναφορές διεθνώς αναγνωρισμένων κυβερνητικών (Governmental Organization, GO) και μη κυβερνητικών οργανισμών (Non Governmental Organization, NGO). Παρά το γεγονός ότι οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες είναι οι κύριοι και απώτεροι πάροχοι των ιστορικών δεδομένων και ορισμών, οι διεθνείς οργανισμοί συμμετέχουν σε σημαντικά στατιστικά θέματα. Τα στοιχεία προέρχονται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ, International Monetary Fund, IMF)⁴, την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank)⁵ και τη Central Intelligence Agency των ΗΠΑ (CIA, The World Factbook)⁶. Η συμμετοχή των

⁴ Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) εργάζεται για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και ευημερίας για όλες τις 190 χώρες μέλη του. Το κάνει υποστηρίζοντας οικονομικές πολιτικές που προάγουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τη νομισματική συνεργασία, οι οποίες είναι απαραίτητες για την αύξηση της παραγωγικότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική ευημερία. <https://www.imf.org/en/Home>

⁵ Η Παγκόσμια Τράπεζα είναι διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει οικονομική και τεχνική βοήθεια σε αναπτυσσόμενες χώρες^[3] για αναπτυξιακά έργα (π.χ. δρόμοι, γέφυρες, σχολεία) με δεδηλωμένο στόχο τη μείωση της φτώχειας. <https://www.worldbank.org/en/home>

⁶ Το World Factbook παρέχει βασικές πληροφορίες για την ιστορία, τους ανθρώπους, την κυβέρνηση, την οικονομία, την ενέργεια, τη γεωγραφία, το περιβάλλον, τις επικοινωνίες, τις μεταφορές, τον στρατό, την τρομοκρατία και τα διακρατικά ζητήματα για 266 παγκόσμιες οντότητες. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

διεθνών οργανισμών έχει ως στόχο την εναρμόνιση των μεθοδολογιών για την κατάρτιση των εθνικών στατιστικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων και των αναλυτικών πλαισίων, των εννοιών, των ορισμών, τις ταξινομήσεις, καθώς και τις διαδικασίες αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή των οικονομικών στατιστικών

3.3.2 Δείκτης αντίληψης Διαφθοράς (CPI)

Η διαφθορά του δημόσιου τομέα, δεν σχετίζεται μόνο με τα χρήματα των φορολογουμένων που δεν αξιοποιούνται. Οι διαλυμένοι θεσμοί και διεφθαρμένοι κρατικοί υπάλληλοι και λειτουργοί ενισχύουν την ανισότητα και την εκμετάλλευση, διατηρώντας τον πλούτο στα χέρια μιας μικρής ελίτ, εγκλωβίζοντας συγχρόνως όλο και περισσότερους ανθρώπους στη φτώχεια. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του WEF, το άμεσο κόστος της διαφθοράς, ανέρχεται σε περισσότερο από 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ (2.6 τρις \$), ετησίως, με περισσότερα από 1 τρις δολάρια (\$) ετησίως να αφορούν δωροδοκίες. Επιπροσθέτως, η διαφθορά αυξάνει το κόστος των επιχειρήσεων κατά τουλάχιστον 10%. (Παπαπαναγός 2021)

Η Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International, TI) χρησιμοποιεί την έκθεση του Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (CPI), για την υποστήριξη των προσπαθειών καταπολέμησης της διαφθοράς σε παγκόσμιο επίπεδο και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την αναγκαιότητα κατανομής περισσότερων πόρων και μεγαλύτερων προσπάθειών για να σταματήσει η διαφθορά.

Ο CPI είναι ένας από τους πιο ευρέως χρησιμοποιούμενους δείκτες της διαφθοράς σε όλο τον κόσμο. Η έκθεση CPI2021, με βάση τη γνώμη εμπειρογνομώνων, μετράει τα αντιλαμβανόμενα επίπεδα διαφθοράς του δημόσιου τομέα παγκοσμίως. Η βαθμολογία και η κατάταξη του CPI για τις χώρες / περιοχές, εξάγεται με βάση το πόσο διεφθαρμένος θεωρείται ότι είναι ο δημόσιος τομέας κάθε χώρας. Είναι σύνθετος δείκτης και αποτελεί τον συνδυασμό ερευνών και αξιολογήσεων της διαφθοράς, από διεθνή έγκριτα ιδρύματα. Ο CPI συγκεντρώνει δεδομένα από διάφορες πηγές που παρέχουν αντιλήψεις μεταξύ επιχειρηματιών και ειδικών των χωρών για το επίπεδο διαφθοράς στον δημόσιο τομέα. Για τον υπολογισμό του CPI ακολουθούνται τα ακόλουθα βήματα:

- Επιλογή πηγών δεδομένων: Κάθε πηγή δεδομένων που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία του CPI πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια για να πληροί τις προϋποθέσεις ως έγκυρη πηγή:

- Ποσοτικοποιεί κινδύνους ή αντιλήψεις για διαφθορά στο δημόσιο τομέα.
- Βασίζεται σε αξιόπιστη και έγκυρη μεθοδολογία
- Προέρχεται από έναν αξιόπιστο οργανισμό
- Επιτρέπει επαρκή διακύμανση των βαθμολογιών για τη διάκριση μεταξύ χωρών
- Κατατάσσει έναν σημαντικό αριθμό χωρών
- Λαμβάνει υπόψη μόνο τις εκτιμήσεις ειδικών της χώρας ή επιχειρηματιών
- Ενημερώνεται τακτικά.

Ο CPI 2021 υπολογίζεται χρησιμοποιώντας 13 διαφορετικές πηγές δεδομένων από 12 διαφορετικά ιδρύματα που καταγράφουν τις αντιλήψεις περί διαφθοράς τα τελευταία δύο χρόνια.

- Τυποποίηση των πηγών δεδομένων σε κλίμακα 0-100. Αυτή η τυποποίηση γίνεται αφαιρώντας τον μέσο όρο κάθε πηγής στο βασικό έτος από τη βαθμολογία κάθε χώρας, και στη συνέχεια διαιρώντας με την τυπική απόκλιση αυτής της πηγής στο έτος αναφοράς. Αυτή η αφαίρεση και η διαίρεση χρησιμοποιώντας τις παραμέτρους του έτους βάσης διασφαλίζει ότι οι βαθμολογίες του CPI είναι συγκρίσιμες από έτος σε έτος από το 2012 και μετά. Ύστερα από αυτήν τη διαδικασία, οι τυποποιημένες βαθμολογίες μετατρέπονται στην κλίμακα CPI πολλαπλασιάζοντάς τες με την τιμή της τυπικής απόκλισης CPI του 2012 και προσθέτοντας τον μέσο όρο του CPI το 2012, έτσι ώστε το σύνολο δεδομένων να ταιριάζει στην κλίμακα 0-100 του CPI.

- Υπολογισμός του μέσου όρου. Για να συμπεριληφθεί μια χώρα ή επικράτεια στον CPI, πρέπει να αξιολογήσουν αυτήν τη χώρα τουλάχιστον τρεις

πηγές. Στη συνέχεια, η βαθμολογία CPI μιας χώρας υπολογίζεται ως ο μέσος όρος όλων των τυποποιημένων βαθμολογιών που είναι διαθέσιμες για τη συγκεκριμένη χώρα. Οι βαθμολογίες στρογγυλοποιούνται σε ακέραιους αριθμούς.

- Αναφορά στο μέτρο της αβεβαιότητας. Η βαθμολογία CPI συνοδεύεται από τυπικό σφάλμα και διάστημα εμπιστοσύνης. Αυτό καταγράφει τη διακύμανση μεταξύ των πηγών δεδομένων που είναι διαθέσιμες για μια χώρα ή περιοχή.

Η βαθμολογία και η κατάταξη του CPI συμβάλουν στην ανοιχτή διακυβέρνηση, διότι έτσι το κοινό είναι πιο ενήμερο για το δημόσιο τομέα, καθώς μια κακή βαθμολογία είναι σημάδι για διαδεδομένη δωροδοκία, έλλειψη τιμωρίας για τη διαφθορά και ότι οι δημόσιοι θεσμοί δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών.

Η μεθοδολογία του CPI τροποποιήθηκε το 2012, επιφέροντας σημαντικές αλλαγές, ιδίως στην κλίμακα βαθμολογίας. Οι τιμές της κλίμακας βαθμολογίας του CPI μέχρι το 2011 ήταν 0-10, όπου το 0 σημαίνει ότι μια χώρα θεωρείται άκρως διεφθαρμένη και το 10 ότι επικρατεί πολύ διαφάνεια, ενώ από το 2012 η νέα κλίμακα είναι 0-100 με την αντίστοιχη ερμηνεία. Η χώρα/επικράτεια με τη χαμηλότερη βαθμολογία είναι εκείνη όπου θεωρείται, ότι η διαφθορά στο δημόσιο τομέα της είναι μεγαλύτερη μεταξύ εκείνων που περιλαμβάνονται στο CPI. Χρησιμοποιώντας τη νέα κλίμακα, μπορούμε να συγκρίνουμε βαθμολογίες CPI ανά έτος από το 2012. Λόγω της αναθεώρησης στη μεθοδολογία, οι βαθμολογίες CPI πριν από το 2012 δεν είναι συγκρίσιμες με την πάροδο του χρόνου, με αυτές μετά το 2012. Εάν μια χώρα δεν εμφανίζεται στην κατάταξη, οφείλεται αποκλειστικά και μόνο την ανεπαρκή πληροφόρηση της έρευνας και δεν αποτελεί ένδειξη ότι δεν υπάρχει διαφθορά στη συγκεκριμένη χώρα.

Δύο χρόνια μετά την καταστροφική πανδημία του COVID-19, ο CPI αποκαλύπτει ότι τα επίπεδα διαφθοράς έχουν μείνει στάσιμα παγκοσμίως. Παρά τις δεσμεύσεις στα χαρτιά, 131 χώρες δεν έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο κατά της διαφθοράς την τελευταία δεκαετία και φέτος 27 χώρες βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα στη βαθμολογία CPI τους.

Στο CPI2021 περιλαμβάνονται 180 χώρες/περιοχές. Περισσότερα από τα δύο τρίτα των χωρών (68 τοις εκατό) βαθμολογούνται κάτω από το 50 και η μέση

παγκόσμια βαθμολογία παραμένει στατική στο 43. Από το 2012, 25 χώρες βελτίωσαν σημαντικά τη βαθμολογία τους, αλλά την ίδια περίοδο 23 χώρες μειώθηκαν σημαντικά. (CPI report, 2021)

3.3.3 Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (GCB)

Καθημερινά σε όλο τον κόσμο, οι απλοί πολίτες πολύ συχνά στέκονται στην πρώτη γραμμή κατά της διαφθοράς. Αντιμετωπίζουν απαιτήσεις για δωροδοκίες για να δουν γιατρό, να βρουν σχολείο για τα παιδιά τους ή να υποβάλουν καταγγελία στην αστυνομία. Και είναι πάντα εκείνοι που είναι λιγότερο ικανοί να πληρώσουν μια δωροδοκία που υποφέρουν περισσότερο. (GCB, 2017)

Η Διεθνής Διαφάνεια πιστεύει ότι η εμπειρία των ανθρώπων και οι αντιλήψεις για τη διαφθορά είναι το κλειδί για την κατανόηση των κινδύνων διαφθοράς σε όλο τον κόσμο. Το κοινό διαδραματίζει επίσης ζωτικό ρόλο στο να λογοδοτούν οι κυβερνήσεις για τις ενέργειές τους ή την έλλειψη δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου. (GCB, 2017)

Τα αποτελέσματα της τελευταίας έκδοσης της έρευνας από τη σειρά Global Corruption Barometer (GCB) της Transparency International, τη μεγαλύτερη έρευνα στον κόσμο που ρωτά τους πολίτες για την άμεση προσωπική εμπειρία της διαφθοράς στην καθημερινή τους ζωή, δείχνουν τι βιώνουν οι άνθρωποι και πόσο μακριά πρέπει να φτάσουν οι χώρες για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτή η έκδοση συγκεντρώνει όλες τις σχετικές εκθέσεις και καλύπτει 119 χώρες, εδάφη και περιοχές σε όλο τον κόσμο. Βασίζεται σε συνεντεύξεις με 162.136 ενήλικες από τον Μάρτιο 2014 έως τον Ιανουάριο του 2017 και προσδιορίζει τις βασικές διαφορές μεταξύ των περιοχών και των βασικών αποτελεσμάτων ανά τόπο. Καταδεικνύει δε ξεκάθαρα ότι η δωροδοκία είναι ένα πολύ συνηθισμένο φαινόμενο γύρω από τον κόσμο παγκοσμίως, με σχεδόν έναν στους τέσσερις χρήστες δημόσιων υπηρεσιών να πρέπει να δωροδοκεί κάθε χρόνο. (GCB, 2017)

Με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών που απαιτούν από τις κυβερνήσεις να μειώσουν τη διαφθορά και τη δωροδοκία σε όλες τις μορφές της έως το 2030, τα αποτελέσματα της ανωτέρω έρευνας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κατευθύνουν τις κυβερνήσεις στο πόσο μακριά πρέπει να φτάσουν για να υλοποιηθούν αυτοί οι στόχοι. (GCB, 2017)

Με βάση την αντίληψη του κοινού, ο GCB2017 αξιολογεί 9 κύριους θεσμούς: Αστυνομία, Εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, Κυβερνητικά στελέχη, Στελέχη Επιχειρήσεων, Τοπική κυβέρνηση, Πρωθυπουργός/Πρόεδρος, Εφοριακοί, Δικαστές και Θρησκευτικοί Ηγέτες. (GCB, 2017)

Η έκθεση GCB παρέχει τη δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων, μόνο όμως από τις ερωτήσεις που επαναλαμβάνονται ανά χρονική περίοδο, ώστε να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση της προόδου καταπολέμησης της διαφθοράς σε εθνικό επίπεδο. Η έκθεση GCB2017 αποτελεί μια μεγάλη και μοναδική πηγή δεδομένων για την καταπολέμηση της διαφθοράς, παρέχοντας πολλές δυνατότητες χρήσης και αξιοποίησής της από ένα ευρύ κοινό. (GCB, 2017)

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η προηγούμενη έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας ήταν το 2013 (GCB2013) αξιολογώντας 12 κύριους θεσμούς κάθε χώρας για τη διαφθορά, με βαθμολογική κλίμακα από 1 (διαφανής θεσμός) έως 5 (υπερβολικά διεφθαρμένος θεσμός) και παρέχει ταυτόχρονα το ποσοστό (%) των απαντήσεων του κοινού, ενώ δίνει σημαντικές ποσοτικές πληροφορίες για τη διαφθορά ανά χώρα, όπως τον πιο προβληματικό θεσμό, κατά πόσο άλλαξε η κατάσταση τα τελευταία δύο έτη και τη δωροδοκία - χρηματισμό για τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι εν λόγω θεσμοί είναι οι εξής: τα πολιτικά κόμματα, το κοινοβούλιο/νομοθετικό σώμα, οι Ένοπλες Δυνάμεις, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (NGOs), τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι θρησκευτικές ομάδες, οι επιχειρήσεις/ιδιωτικός τομέας, το εκπαιδευτικό σύστημα, το δικαστικό σώμα, η δημόσια υγεία, η αστυνομία και οι δημόσιοι αξιωματούχοι/υπάλληλοι (GCB, 2013).

3.3.4 Παγκόσμιος Δείκτης Διακυβέρνησης Ελέγχου Διαφθοράς (WGI Control of Corruption, CC)

Η διακυβέρνηση μπορεί να οριστεί ευρέως ως το σύνολο των παραδόσεων και των θεσμών μέσω των οποίων ασκείται η εξουσία σε μια χώρα. Αυτό περιλαμβάνει: τη διαδικασία με την οποία οι κυβερνήσεις επιλέγονται, παρακολουθούνται και αντικαθίστανται, την ικανότητα της κυβέρνησης να διαμορφώνει και να εφαρμόζει αποτελεσματικά υγιείς πολιτικές και τον σεβασμό των πολιτών και του κράτους για τους θεσμούς που διέπουν την οικονομική και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους. (WGI, 2022)

Οι Παγκόσμιοι Δείκτες Διακυβέρνησης (WGI) από την World Bank, αξιολογούν έξι διαστάσεις της διακυβέρνησης σε περισσότερες από 200 χώρες/περιοχές από το 1996: την ελευθερία έκφρασης και την υπευθυνότητα, την πολιτική σταθερότητα και την απουσία βίας/τρομοκρατίας, την κυβερνητική αποτελεσματικότητα, την ποιότητα του κανονιστικού πλαισίου και το κράτος δικαίου, καθώς και τον έλεγχο της διαφθοράς. (WGI, 2022)

Ο δείκτης ελέγχου της διαφθοράς (CC) περιέχει τις αντιλήψεις για το βαθμό που η δημόσια εξουσία ασκείται για ιδιωτικό όφελος, συμπεριλαμβανομένων της μικρής και μεγάλης κλίμακας μορφών της διαφθοράς, καθώς και τον «εγκλωβισμό» του κράτους από διάφορες ελίτ και ιδιωτικά συμφέροντα. Η βαθμολογία δίνεται με δύο τρόπους: αυτή που αφορά στην εκτίμηση της διαφθοράς του δείκτη, σε μονάδες κανονικής κατανομής, που κυμαίνονται από (-2,5) έως (2,5) και στην ποσοστιαία κατάταξη (%), που δείχνει την κατάταξη των χωρών που περιλαμβάνονται στο δείκτη, από το 0 (χαμηλότερο) έως και το 100 (υψηλότερο). Η βαθμολογία της ποσοστιαίας κατάταξης του CC έχει αναπροσαρμοστεί και περιλαμβάνει διορθώσεις για την πάροδο του χρόνου και την σύνθεση των χωρών που καλύπτονται από τους WGI, ώστε να παρέχεται δυνατότητα σύγκρισης με προηγούμενα έτη, αλλά και μεταξύ των χωρών. (WGI, 2022)

3.3.5 Παράνομες Χρηματοοικονομικές Ροές (Illicit Financial Flows, IFFs)

Έχοντας ήδη αναφερθεί σχετικά στη 2^η Ενότητα (2.1), θα προχωρήσουμε σε μια περαιτέρω ανάλυση των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών. Η διαφθορά σε όλο τον κόσμο διευκολύνεται από τις παράνομες χρηματοοικονομικές ροές, που μέσω της παραοικονομίας προσφέρουν τη δυνατότητα απόκρυψης και «ξεπλύματος» εσοδών που προέρχονται από την κατάχρηση εξουσίας, τις δωροδοκίες και τις παρασκηνιακές συμφωνίες. Η έκθεση «Illicit Financial Flows to and from 148 Developing Countries: 2006-2015», η τελευταία από μια σειρά ετήσιων εκθέσεων της Global Financial Integrity, παρέχει εκτιμήσεις για την παράνομη ροή χρημάτων και κεφαλαίου από τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Πιο συγκεκριμένα, παρέχει εκτιμήσεις σε επίπεδο χώρας για τις παράνομες ροές χρημάτων προς και από 148 αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες αγορές ως

αποτέλεσμα του εμπορίου τους σε αγαθά με προηγμένες οικονομίες, όπως ταξινομούνται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. (GFI, IFF report, 2019)

Η συγκεκριμένη έκθεση διευρύνει το πεδίο της έρευνάς της και χρησιμοποιεί μια πιο λεπτομερή βάση δεδομένων που δημοσιεύτηκε από τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) μαζί με επικαιροποιημένα από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) δεδομένα που έχει χρησιμοποιήσει στο παρελθόν. Επιπλέον, παρουσιάζει εκτιμήσεις των IFF με βάση και τα δύο σύνολα δεδομένων. (GFI, IFF report, 2019)

Τέλος, υπογραμμίζει το σημείο ότι τα IFF που σχετίζονται με το εμπόριο φαίνεται να είναι και σημαντικά και επίμονα χαρακτηριστικά του εμπορίου των αναπτυσσόμενων χωρών με τις προηγμένες οικονομίες. Ως εκ τούτου, το σκόπιμο χωρίς τιμολόγηση εμπόριο (misinvoicing trade) παραμένει εμπόδιο για την επίτευξη βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες. (GFI, IFF report, 2019)

Επιπλέον, σύμφωνα και με νέα έκθεση του Global Financial Integrity (GFI) «Παράνομες χρηματοοικονομικές ροές που σχετίζονται με το εμπόριο σε 134 αναπτυσσόμενες χώρες 2009-2018 (Trade-Related Illicit Financial Flows in 134 Developing Countries 2009-2018)», τεκμηριώνεται το διεθνές πρόβλημα της «εμπορικής παράνομης τιμολόγησης» όταν οι εισαγωγείς και οι εξαγωγείς παραποιούν σκόπιμα τη δηλωμένη αξία των αγαθών στα τιμολόγια που υποβάλλουν στις τελωνειακές αρχές τους προκειμένου να μεταφέρουν παράνομα χρήματα πέρα από τα διεθνή σύνορα, αποφεύγοντας τους φόρους ή/και τελωνειακούς δασμούς, πραγματοποιώντας ξεπλυμα προϊόντων εγκληματικής δραστηριότητας, παράκαμψη συναλλαγματικών ελέγχων και απόκρυψη κερδών σε υπεράκτιους τραπεζικούς λογαριασμούς. Με την υπερτιμολόγηση ή την υποτιμολόγηση της δηλωμένης αξίας των εισαγωγών ή των εξαγωγών, οι έμποροι μετακινούν παράνομα τον πλούτο πέρα από τα διεθνή σύνορα κρύβοντάς τον στις τακτικές πληρωμές για το εμπόριο στο διεθνές εμπορικό σύστημα. Η εμπορική παράνομη τιμολόγηση αντιπροσωπεύει μια μεγάλη παγκόσμια πρόκληση σε δύο μέτωπα: για τις τελωνειακές και φορολογικές αρχές σε όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, η εμπορική παρατιμολόγηση αντικατοπτρίζει την απώλεια δισεκατομμυρίων USD σε ανείσπρακτα φορολογικά έσοδα που σχετίζονται με το εμπόριο κάθε χρόνο. και για τις αρχές επιβολής του νόμου, η

εμπορική λανθασμένη τιμολόγηση διευκολύνει τις παράνομες χρηματοοικονομικές ροές (IFF) σε ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία. (GFI, IFF report, 2021)

Το GFI διερεύνησε το μέγεθος αυτού του προβλήματος εξετάζοντας τα πιο πρόσφατα δεδομένα διεθνούς εμπορίου που αναφέρθηκαν επίσημα από τις κυβερνήσεις στα Ηνωμένα Έθνη προκειμένου να εκτιμήσει την κλίμακα της δραστηριότητας εμπορικής παράνομης τιμολόγησης που εμφανίζεται στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα συναλλαγών. Η εμπορική παράνομη τιμολόγηση είναι μια από τις μεγαλύτερες συνιστώσες των μετρήσιμων παράνομων χρηματοοικονομικών ροών (IFF). Αναλύθηκαν τα εμπορικά δεδομένα των τελευταίων 10 ετών για τις 134 αναπτυσσόμενες χώρες για τις οποίες υπάρχουν επαρκή δεδομένα στη βάση δεδομένων «Comtrade» των Ηνωμένων Εθνών για να εντοπίσουμε τις αναντιστοιχίες ή τα «κενά αξίας» μεταξύ αυτών που είχαν αναφέρει δύο χώρες σχετικά με το εμπόριο τους με καθεμία άλλα. Κατά την εξέταση των διμερών εμπορικών δεδομένων για καθεμία από τις 134 αναπτυσσόμενες χώρες, εξεταστήκαν τόσο το εμπόριο τους με ένα σύνολο 36 προηγμένων οικονομιών όσο και το εμπόριο με όλους τους παγκόσμιους εμπορικούς τους εταίρους για κάθε έτος κατά τη δεκαετή περίοδο του 2009 -2018 προκειμένου να εντοπιστούν και να υπολογιστούν τα κενά αξίας που διαπιστώθηκαν στα επίσημα στοιχεία. Τα κενά αξίας ή οι αναντιστοιχίες στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές δείχνουν ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν εισπράττουν το σωστό ποσό των οφειλόμενων φόρων και δασμών που σχετίζονται με το εμπόριο, οδηγώντας σε δυνητικά τεράστια ποσά απώλειας εσόδων. Ενώ αυτά τα κενά αξίας είναι μόνο εκτιμήσεις λανθασμένης τιμολόγησης, υποδεικνύουν το μέγεθος του προβλήματος. (GFI, IFF report, 2021)

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ενώ ο όρος «παράνομες χρηματοοικονομικές ροές» (IFFs) τείνει να περιλαμβάνει πολλούς τύπους δραστηριοτήτων, όπως φοροδιαφυγή, λαθρεμπόριο κ.λπ., η ανωτέρω έκθεση εστιάζει μόνο στην εμπορική λανθασμένη τιμολόγηση ή στις πτυχές που σχετίζονται με το εμπόριο παράνομων χρηματοοικονομικών ροών. Δεν αφορά όλες τις μορφές IFF. Ο κατάλογος των χωρών που χρησιμοποιούνται σε αυτήν την έκθεση βασίζεται σε ένα σύστημα ταξινόμησης που καθιέρωσε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), το οποίο περιλαμβάνει κατηγορίες 148 αναπτυσσόμενων χωρών και 36 προηγμένων οικονομιών. Ωστόσο, 14 από τις

148 αναπτυσσόμενες χώρες που περιλαμβάνονται στην ταξινόμηση του ΔΝΤ εξαιρέθηκαν από αυτήν την ανάλυση επειδή δεν έχουν αναφέρει επαρκή ετήσια εμπορικά στοιχεία στα Ηνωμένα Έθνη κατά τη δεκαετή περίοδο 2009-2018, αφήνοντας ένα σύνολο 134 αναπτυσσόμενων χωρών που θα επικεντρωθεί αυτή η έκθεση. (GFI, IFF report, 2021)

3.3.6 Πραγματικός ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ (Real GDP growth)

Πλέον των αναφερθέντων στη 2^η Ενότητα (2.1), για τον ορισμό του Πραγματικού Ρυθμού Ανάπτυξης, καθώς και πως υπολογίζεται, κρίνεται σκόπιμο να αναλύσουμε περαιτέρω και τη χρησιμότητά του.

Ο πραγματικός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας είναι χρήσιμος στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της κυβέρνησης όταν λαμβάνουν αποφάσεις δημοσιονομικής πολιτικής. Αυτές οι αποφάσεις μπορεί να εφαρμοστούν για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης ή τον έλεγχο του πληθωρισμού. Τα στοιχεία για τον πραγματικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης εξυπηρετούν δύο σκοπούς:

- Ο αριθμός του πραγματικού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης χρησιμοποιείται για τη σύγκριση του τρέχοντος ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης με προηγούμενες περιόδους για να διαπιστωθεί η γενική τάση ανάπτυξης με την πάροδο του χρόνου.

- Ο πραγματικός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης είναι χρήσιμος όταν συγκρίνουμε τους ρυθμούς ανάπτυξης παρόμοιων οικονομιών που έχουν σημαντικά διαφορετικούς ρυθμούς πληθωρισμού. Μια σύγκριση του ονομαστικού ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ για μια χώρα με πληθωρισμό μόνο 1% με τον ονομαστικό ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ για μια χώρα με πληθωρισμό 10% θα ήταν ουσιαστικά παραπλανητική επειδή το ονομαστικό ΑΕΠ δεν προσαρμόζεται για τον πληθωρισμό.

Οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης είναι επίσης χρήσιμοι για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές. Ένας οργανισμός ή εταιρεία που επιθυμεί να επεκταθεί σε νέες αγορές μπορεί να αξιοποιήσει τα δεδομένα του ΑΕΠ για να κατανοήσει καλύτερα τις ευκαιρίες ανάπτυξης σε ορισμένες χώρες. Εναλλακτικά, ένας επενδυτής που επιδιώκει να διαφοροποιηθεί σε αναδυόμενες αγορές μπορεί να

είναι κατάλληλος να χρησιμοποιήσει το ΑΕΠ για να κατανοήσει τις γεωγραφικές περιοχές που ενδέχεται να έχουν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Η σύνθεση του ΑΕΠ ανά τομέα της οικονομίας είναι η εξής:

- Πρωτογενής τομέας: Ορυχεία, Λατομεία, Αγροτικός τομέας, Δασοκομία & Αλιεία

- Δευτερογενής Τομέας: Βιομηχανία, Κατασκευές, Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας, (Ηλεκτρισμός Αέριο, Νερό)

- Τριτογενής Τομέας: Χρηματοοικονομικός Τομέας, Ασφάλειες, Υπηρεσίες Ακινήτων και Επιχειρηματικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Κεντρικής Κυβέρνησης, Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Εμπόριο Αυτοκινήτων, Τροφοδοσία και Διαμονή.

Σε χώρες που είναι περισσότερο ανεπτυγμένες ή έχουν υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, ο τριτογενής τομέας συνεισφέρει περισσότερο στο ΑΕΠ. Αντίθετα, σε χώρες που είναι ακόμα υπό ανάπτυξη ή έχουν πολύ χαμηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, ο πρωτογενής ή δευτερογενής τομέας συμβάλει περισσότερο στην οικονομία επειδή ο τριτογενής τομέας δεν είναι κατάλληλα αναπτυγμένος. (Παπαπανάγος, 2021)

3.3.7 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΙΑΔ (GDP per capita- PPP)

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΙΑΔ είναι η αξία όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα σε ένα δεδομένο έτος σε ΜΙΑΔ, διαιρούμενη με το μέσο πληθυσμό για το ίδιο έτος. (Παπαπανάγος, 2021)

Οι υπολογισμοί ΜΙΑΔ γίνονται από διεθνείς οργανισμούς, όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα. Συγκρίσεις του εθνικού πλούτου γίνονται συχνά με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ, το οποίο δεν λαμβάνει υπόψη του διαφορές στο κόστος διαβίωσης μεταξύ χωρών. (Παπαπανάγος, 2021)

Η χρήση μεγεθών υπολογισμένα σε ΜΙΑΔ είναι περισσότερο χρήσιμη όταν συγκρίνουμε γενικότερες διαφορές στα επίπεδα διαβίωσης μεταξύ χωρών, καθώς οι ΜΙΑΔ λαμβάνουν υπόψη τους διαφορές στο σχετικό κόστος ζωής και στον ρυθμό του πληθωρισμού μεταξύ χωρών και δεν βασίζονται απλά στη χρήση συναλλαγματικών ισοτιμιών οι οποίες μπορεί να παραμορφώσουν τις πραγματικές

διαφορές στο εισόδημα. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΙΑΔ συχνά θεωρείται ως δείκτης του βιοτικού επιπέδου μιας χώρας, με το σκεπτικό ότι όλοι οι πολίτες επωφελοούνται από την αύξηση της παραγωγής της οικονομίας της χώρας τους. Με το ίδιο σκεπτικό, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν αποτελεί μέτρηση του προσωπικού εισοδήματος. Το ΑΕΠ μιας χώρας μπορεί να αυξηθεί, ενώ τα πραγματικά εισοδήματα της πλειοψηφίας των πολιτών μίας χώρας να μειωθούν. Το μεγάλο πλεονέκτημα της χρήσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΙΑΔ ως δείκτη μέτρησης του βιοτικού επιπέδου είναι ότι υπολογίζεται συχνά, ευρέως, και με συνέπεια. (Παπαπανάγος, 2021)

Το επιχείρημα για τη χρήση του κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ΜΙΑΔ ως δείκτη μέτρησης του βιοτικού επιπέδου δεν στηρίζεται στο ότι ο δείκτης είναι καλός για τη μέτρηση του απόλυτου μεγέθους του βιοτικού επιπέδου, αλλά στηρίζεται στο γεγονός ότι το επίπεδο διαβίωσης τείνει να κινείται σε συνάρτηση με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, έτσι ώστε οι αλλαγές στο βιοτικό επίπεδο να ανιχνεύονται εύκολα μέσω των αλλαγών στο κατά κεφαλή ΑΕΠ. (Παπαπανάγος, 2021)

3.3.8 Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (GCI)

Παγκοσμιοποίηση και 4^η Βιομηχανική Επανάσταση έχουν δημιουργήσει νέες ευκαιρίες αλλά και αναστάτωση και πόλωση εντός και μεταξύ των οικονομιών και των κοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ παρουσίασε το νέο Παγκόσμιο Δείκτη Ανταγωνιστικότητας 4.0, μια νέα οικονομική πυξίδα, αξιοποιώντας 40 χρόνια εμπειρίας συγκριτικής αξιολόγησης του κινητήρια δύναμη της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας. (WEF, GCI, 2019)

Ο δείκτης αποτελεί ετήσιο κριτήριο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να κοιτάξουν πέρα από τα βραχυπρόθεσμα και αντιδραστικά μέτρα και αντ' αυτού να αξιολογήσουν την πρόοδό τους έναντι συνολου παραγόντων που καθορίζουν την παραγωγικότητα. Αυτοί οργανώνονται σε 12 πυλώνες: Θεσμοί, Υποδομές, Υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, Μακροοικονομική σταθερότητα, Υγεία, Δεξιότητες, Αγορά προϊόντων, Αγορά εργασίας, Χρηματοοικονομικό σύστημα, Το μέγεθος της αγοράς, Επιχειρηματικός δυναμισμός και Δυνατότητα καινοτομίας. (WEF, GCI, 2019)

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι το 2017 υπήρχε ο παλιός δείκτης GCI, πάλι με 12 πυλώνες: τους θεσμούς, τις υποδομές, το μακροοικονομικό περιβάλλον, την υγεία και την κύρια εκπαίδευση, την ανώτερη εκπαίδευση και κατάρτιση, την αποτελεσματικότητα της αγοράς αγαθών, την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας, την ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών αγορών, την τεχνολογική ετοιμότητα, το μέγεθος της αγοράς, την επιχειρηματική κουλτούρα και την καινοτομία. Ο συγκεκριμένος δείκτης λάμβανε υπόψη τα στάδια ανάπτυξης, αποδίδοντας υψηλότερους συντελεστές βαρύτητας σε εκείνους τους πυλώνες που είναι πιο σχετικοί με το στάδιο ανάπτυξης της κάθε οικονομίας. (Παπαπανάγος, 2021)

Χρειάστηκε όμως νέα μεθοδολογία ως αποτέλεσμα:

- Των συνεχιζόμενων αρνητικών επιπτώσεων της Μεγάλης Ύφεσης του 2008 στις οικονομίες των χωρών. Η χρηματοοικονομική κρίση μπορεί να έχει μακροχρόνιες επιπτώσεις στην παραγωγικότητα. (Παπαπανάγος, 2021)

- Η επιτάχυνση του ρυθμού της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (4IR), επιταχύνει τον κύκλο της καινοτομίας, απαξιώνοντας γρηγορότερα τα επιχειρηματικά μοντέλα. (Παπαπανάγος, 2021)

Τα αποτελέσματα του GCI 4.0 το 2019 αποκαλύπτουν ότι, στις κατά μέσο όρο, οι περισσότερες οικονομίες συνεχίζουν να απέχουν πολύ από τα «σύνορα» ανταγωνιστικότητας. Η αναφορά δείχνει ότι η απόδοση των χωρών, 10 χρόνια μετά την οικονομική κρίση, ενώ οι κεντρικές τράπεζες έχουν εισφέρει σχεδόν 10 τρις δολάρια στην παγκόσμια οικονομία, ενίσχυση της παραγωγικότητας επενδύσεις όπως νέες υποδομές και ανάπτυξη δεξιοτήτων στο σημερινό και μελλοντικό εργατικό δυναμικό ήταν υποβέλτιστη. Καθώς αρχίζουν οι νομισματικές πολιτικές ξεθυμαίνουν, είναι ζωτικής σημασίας για τις οικονομίες να βασίζονται δημοσιονομική πολιτική, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και δημόσια κίνητρα για να διαθέτουν περισσότερους πόρους σε όλο το φάσμα των παραγόντων παραγωγικότητας για την πλήρη αξιοποίηση των νέων ευκαιριών που παρέχεται από την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση.

Η ανάλυση που παρουσιάζεται στην Ειδική Έκδοση του 2020 βασίζεται στην ενσωμάτωση των πιο πρόσφατων στατιστικών από διεθνείς οργανώσεις και

έρευνα ειδικών. Ο μεθοδολογία, που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με κορυφαίους ειδικούς και επαγγελματίες μέσω μιας τριετούς συμβουλευτικής διαδικασίας, έχει σχεδιαστεί για να υποστήριξη των χωρών για τον προσδιορισμό των σχετικών πολιτικών και πρακτικών. Η έκθεση παρουσιάζει πληροφορίες και στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και/ή συλλέχθηκαν από τον Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. (WEF, GCI, 2020)

3.3.9 Δείκτης Ευκολίας Επιχειρηματικότητας (Ease of Doing Business, EDB)

Το πρόγραμμα Doing Business (DB), ξεκίνησε από την Παγκόσμια Τράπεζα το 2003. Εξετάζει τις εγχώριες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), που είναι οι κινητήρες της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας για τις περισσότερες οικονομίες σε όλο τον κόσμο και μετρά την αποτελεσματικότητα, την ποιότητα, την προσβασιμότητα και απλότητα των κανονισμών που ισχύουν για αυτές τις επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. (Παπαπανάγος, 2021)

Μια βασική προϋπόθεση του Doing Business είναι ότι η οικονομική δραστηριότητα απαιτεί καλούς κανόνες. Σε αυτούς περιλαμβάνονται κανόνες που θεσπίζουν και αποσαφηνίζουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και μειώνουν το κόστος επίλυσης διαφορών, κανόνες που αυξάνουν την προβλεψιμότητα των οικονομικών αλληλεπιδράσεων και κανόνες που παρέχουν στους συμβατικούς εταίρους βασική προστασία έναντι της κατάχρησης. (Παπαπανάγος, 2021)

Ο στόχος είναι: ποιοτικοί κανονισμοί σχεδιασμένοι να είναι αποτελεσματικοί στην εφαρμογή τους, να είναι προσιτοί σε όλους όσους πρέπει να τους χρησιμοποιήσουν και να είναι απλοί στην εφαρμογή τους. (Παπαπανάγος, 2021)

Ο Δείκτης EDB δεν μετρά όλες τις πτυχές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που έχουν σημασία για τις επιχειρήσεις ή τους επενδυτές -ή όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα, π.χ. δεν λαμβάνει υπόψη τη γεινίαση μιας οικονομίας με μεγάλες αγορές, τη δύναμη του χρηματοπιστωτικού της συστήματος, την ασφάλεια της ιδιοκτησίας από κλοπή και λεηλασία, μακροοικονομικές συνθήκες ή τη δύναμη υποκείμενων θεσμικών παραγόντων. (Παπαπανάγος, 2021)

Το 2021, μετά από μια σειρά ανασκοπήσεων και ελέγχων του Δείκτη EDB και της μεθοδολογίας του, η Παγκόσμια Τράπεζα αποφάσισε τη διακοπή του. Έτσι, ο Δείκτης EDB για το 2020 είναι ο τελευταίος. Η Παγκόσμια Τράπεζα εργάζεται σε μια νέα προσέγγιση αξιολόγησης του επιχειρηματικού και επενδυτικού κλίματος. (Παπαπανάγος, 2021)

Στην παλιά μεθοδολογία (2003-2014) Ο δείκτης EDB κατατάσσει τις οικονομίες που συμμετέχουν στον δείκτη. Η υψηλή κατάταξη στον δείκτη EDB σημαίνει ότι το ρυθμιστικό περιβάλλον είναι πιο ευνοϊκό για την έναρξη και τη λειτουργία μιας τοπικής επιχείρησης. Ο δείκτης υπολογίζει τον μέσο όρο της κατάταξης μίας χώρας σε 10 πυλώνες (οι οποίοι ποσοτικοποιούνται με τη χρήση υπό-δεικτών) δίνοντας ίση βαρύτητα σε κάθε πυλώνα. (Παπαπανάγος, 2021)

Σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία, η οποία εφαρμόστηκε από το 2015, η έκθεση μετρά τις πτυχές του κανονιστικού - ρυθμιστικού πλαισίου, που επηρεάζουν 11 τομείς της ζωής μιας επιχείρησης (εκκίνηση, λειτουργία, επέκταση). Για τη μέτρηση χρησιμοποιούνται 11 πυλώνες: έναρξη μιας επιχείρησης, απόκτηση οικοδομικής άδειας, απόκτηση ηλεκτρικού ρεύματος, εγγραφή ιδιοκτησίας, δυνατότητα πίστωσης, προστασία της μειονότητας των επενδυτών, πληρωμή φόρων, διασυνοριακό εμπόριο, επιβολή εφαρμογής των συμβάσεων, επίλυση πτώχευσης και ρύθμιση αγοράς εργασίας. Οι δείκτες χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων και για να προσδιορίσουν ποιες από τις μεταρρυθμίσεις του επιχειρηματικού κανονιστικού πλαισίου «δούλεψαν», πού και γιατί. (Παπαπανάγος, 2021)

Επιπλέον, Ο δείκτης EDB υπολογίζει ένα "Distance To Frontier-DTF" που καταγράφει την πραγματική απόσταση που πρέπει να διανύσει κάθε οικονομία για να φτάσει στο όριο της «καλύτερης επίδοσης». Αυτό δείχνει την επίδοση κάθε οικονομίας όχι μόνο έναντι των άλλων οικονομιών αλλά και σε απόλυτους όρους. Η βαθμολογία *DTF* καταγράφει επίσης την πρόοδο που σημείωσε η κάθε οικονομία με την πάροδο του χρόνου, σε σχέση με το κανονιστικό πλαίσιο που υιοθέτησε σε προηγούμενα χρόνια. (Παπαπανάγος, 2021)

3.3.10 Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας (Index of Economic Freedom, IEF)

Ένας περιεκτικός ορισμός της Οικονομικής Ελευθερίας θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις ελευθερίες και τα δικαιώματα στην παραγωγή, διανομή ή κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών. Η υψηλότερη μορφή οικονομικής ελευθερίας πρέπει να παρέχει απόλυτο δικαίωμα ιδιοκτησίας · πλήρως πραγματοποιήσιμες ελευθερίες κίνησης εργασίας, κεφαλαίου και αγαθών · και απόλυτη απουσία εξαναγκασμού ή περιορισμού της οικονομικής ελευθερίας, πέρα από το βαθμό που είναι απαραίτητο για τους πολίτες να προστατεύσουν και να διατηρήσουν την ίδια την ελευθερία. (Παπαπανάγος, 2021)

Ο δείκτης IEF καταδεικνύει ότι χώρες με υψηλότερα επίπεδα οικονομικής ελευθερίας ξεπερνούν κατά πολύ άλλες χώρες σε: Οικονομική ανάπτυξη, Κατά κεφαλή εισοδήματα, Υγειονομική φροντίδα, Εκπαίδευση, Προστασία του περιβάλλοντος, Μείωση της φτώχειας και Συνολική ευημερία. (Παπαπανάγος, 2021)

Ο δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας εξετάζει την οικονομική ελευθερία από 12 διαφορετικές πτυχές (πυλώνες): Δικαιώματα ιδιοκτησίας, Δικαστική αποτελεσματικότητα, Κυβερνητική ακεραιότητα, Φορολογική επιβάρυνση, Κυβερνητικές δαπάνες, Δημοσιονομική υγεία, Επιχειρηματική ελευθερία, Εργασιακή ελευθερία, Νομισματική ελευθερία, Ελευθερία εμπορίου, Ελευθερία επενδύσεων και Χρηματοοικονομική ελευθερία. (Παπαπανάγος, 2021)

Ορισμένοι πυλώνες οικονομικής ελευθερίας έχουν εξωτερικό χαρακτήρα, μετρώντας τον βαθμό εξωστρέφειας μιας οικονομίας σε παγκόσμιες επενδύσεις ή στο εμπόριο. Οι περισσότεροι πυλώνες έχουν εσωτερικό χαρακτήρα, αξιολογώντας την ελευθερία των ατόμων να χρησιμοποιούν την εργασία τους ή την περιουσία τους χωρίς περιορισμούς και κυβερνητικές παρεμβάσεις. Κάθε πυλώνας είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της ατομικής και εθνικής ευημερίας. (Παπαπανάγος, 2021)

Κάποιοι από τους 12 πυλώνες οικονομικής ελευθερίας είναι οι ίδιοι συνθέσεις μετρήσιμων δεικτών. Κάθε ένας από τους 12 πυλώνες οικονομικής ελευθερίας βαθμολογείται σε μία κλίμακα από 0 έως 100. Οι βαθμολογίες των 12

πυλώνων έχουν την ίδια στάθμιση και ο μέσος όρος τους αποτελεί τη συνολική βαθμολογία οικονομικής ελευθερίας της κάθε οικονομίας. (Παπαπανάγος, 2021)

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

4.1 Γενικά

Σε αυτή την ενότητα αρχικά θα πραγματοποιηθεί η εξέταση μέσω της περιγραφικής στατιστικής των δεδομένων που αφορούν στη διαφθορά στη Ρωσική Ομοσπονδία και στη συνέχεια θα αναλυθούν τα αριθμητικά αποτελέσματα από την εξέταση γραμμικής συσχέτισης των μεταβλητών που αφορούν τη διαφθορά με αυτές που παρουσιάζουν την οικονομική ανάπτυξη στη συγκεκριμένη χώρα. Συγκεκριμένα:

Αρχικά θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα από την εξέταση του Δείκτη CPI στη Ρωσική Ομοσπονδία για το διάστημα από το 2002 ως το 2021 σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο και των χωρών της Μαύρης Θάλασσας (BS-10), σε συνδυασμό και με το GCB, WGICC και IFFs.

Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα αποτελέσματα από την εξέταση γραμμικής συσχέτισης του πραγματικού ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας εκφρασμένη σε ποσοστό % με τον δείκτη CPI για το διάστημα από το 2002 ως το 2021.

Επιπλέον, θα αναλυθούν τα αποτελέσματα την εξέταση γραμμικής συσχέτισης του δείκτη CPI, με το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας εκφρασμένη σε ΜΙΑΔ, για το διάστημα 2002 έως το 2021, το Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (GCI), το Δείκτη Ευκολίας Επιχειρηματικότητας (Ease of Doing Business, EDB) και το Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας (Index of Economic Freedom, IEF)

Στο τέλος της ενότητας θα παρουσιαστούν συνοπτικά οι διαπιστώσεις της παραπάνω ανάλυσης.

Σημειώνεται ότι εξαιτίας της αλλαγής της μεθοδολογίας εκτίμησης του CPI από το 2012 και μετά (όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 3.3.2 της παρούσας) δεν είναι δυνατό να συγκριθούν δεδομένα πριν από 2011 με αυτά μετά το 2012. Γι' αυτό σε κάθε περίπτωση θα συσχετίζονται ξεχωριστά τα δεδομένα μέχρι και το 2011, από τα δεδομένα μετά από 2012.

4.2 Περιγραφική στατιστική ανάλυση

4.2.1 Corruption Perceptions Index (CPI)

Στην ετήσια αναφορά του (Transparency International, 2021) για το έτος 2021 παρουσιάστηκε ο χάρτης με τον πίνακα του Παραρτήματος «Α» της παρούσας, που απεικονίζει τα επίπεδα διαφθοράς στα 180 κράτη που μελετήθηκαν. Παρατηρούμε ότι την καλύτερη βαθμολογία στον πίνακα έχουν η Δανία, η Φινλανδία και η Νέα Ζηλανδία με 88/100 βαθμούς έκαστη, καταλαμβάνοντας τις τρεις πρώτες θέσεις. Αντιθέτως, στις τρεις τελευταίες θέσεις βρίσκονται η Σομαλία, η Συρία με 13/100 βαθμούς έκαστη και το Νότιο Σουδάν με 11/100 βαθμούς.

Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας φαίνονται στο Παράρτημα «Β» με μέση βαθμολογία 36/100. Πρόκειται για μια αρκετά χαμηλή βαθμολογία για τη συγκεκριμένη περιοχή, δείχνοντας ότι τα κράτη που την αποτελούν αντιμετωπίζουν δυσκολίες ή δεν προσπαθούν αρκετά στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Ανάμεσα σε αυτά τα κράτη είναι και η Ρωσική Ομοσπονδία, η οποία έχει βαθμολογία 29/100 και βρίσκεται στην 136^η θέση του πίνακα των 180 χωρών.

Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Μαύρης Θάλασσας για τα έτη 2002-2021 φαίνονται στους δύο πίνακες (Γ1 και Γ2) στο Παράρτημα «Γ». Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω εξετάζονται δύο χρονικές περίοδοι, 2002-2011 (Πίνακας Γ1) και 2012-2021 (Πίνακας Γ2). Για την πρώτη περίοδο (2002-2011), δηλαδή με τον παλιό τρόπο υπολογισμού του Δείκτη Διαφθοράς, διαπιστώνουμε ότι κι εδώ ότι η Ρωσική Ομοσπονδία έχει χαμηλότερο μέσο όρο βαθμολογίας CPI (2,4) από τον συνολικό μέσο όρο των κρατών BS-10 (3,1) και βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις ανάμεσα στις χώρες αυτές, μαζί με το Αζερμπαϊτζάν (2,3) και την Ουκρανία (2,4). Από τις 10 χώρες η Ελλάδα με μέση βαθμολογία 4,1 βρίσκεται στην πρώτη θέση για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ενώ ακολουθούν η Τουρκία και η Βουλγαρία έχοντας μέση βαθμολογία 3,9 και 3,8 αντίστοιχα.

Όσον αφορά τη δεύτερη χρονική περίοδο (2012-2021), δηλαδή με το νέο τρόπο υπολογισμού του CPI, βλέπουμε ότι η Ρωσική Ομοσπονδία διατηρείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα βαθμολογίας CPI (28,5) και βρίσκεται στην τελευταία θέση

ανάμεσα στις 10 χώρες του BS-10 και κατά πολύ κάτω από τη μέση βαθμολογία CPI (38,6) των κρατών αυτών για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Την καλύτερη βαθμολογία την έχει η Γεωργία (54,3) και ακολουθούν η Ρουμανία (45,2) και η Ελλάδα (44,9).

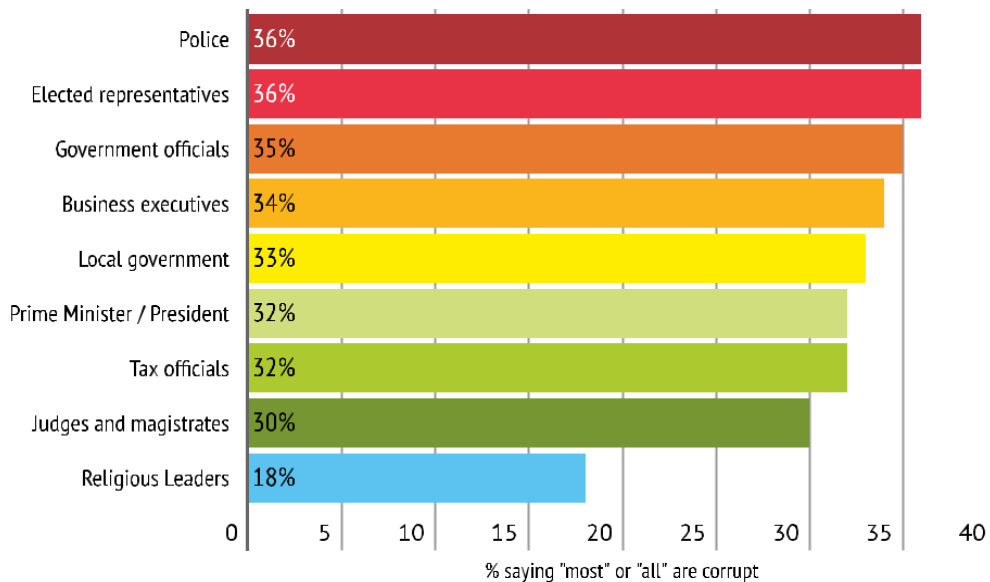
4.2.2 Global Corruption Barometer (GCB)

Σύμφωνα με την έρευνα GCB2017, ρωτήθηκαν οι πολίτες πόσο καλά ή άσχημα πίστευαν ότι τα πήγαινε η κυβέρνησή τους στον αγώνα διαφθοράς στη χώρα τους. Σε όλο τον κόσμο, διαπιστώθηκε ότι σχεδόν έξι στους δέκα ανθρώπους σκέφτονταν ότι η κυβέρνησή τους τα πήγαινε άσχημα, ενώ μόνο τρεις στους δέκα πίστευαν ότι η κυβέρνησή τους τα πήγαινε καλά. (TI, GCB, 2017)

Η περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής είχε το υψηλότερο ποσοστό πολιτών που βαθμολόγησαν ότι κυβέρνηση κάνει κακή δουλειά στην καταπολέμηση της διαφθοράς (68%), ακολουθούμενη από την υποσαχάρια Αφρική (63%). Στις υπόλοιπες τρεις εκθέσεις που καλύπτουν την περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού, την Ευρώπη και Η Κεντρική Ασία και η Αμερική, οι μισοί ή λίγο περισσότεροι από τους μισούς πολίτες έδωσαν την κυβέρνησή τους άσχημα βαθμολογία (50%, 53% και 53% αντίστοιχα). (TI, GCB, 2017)

Σε 76 από τα μέρη που συμμετείχαν στην έρευνα, η πλειονότητα των πολιτών αξιολόγησε την κυβέρνησή τους με κακή απόδοση αντιμετώπιση των κινδύνων διαφθοράς, ενώ μόνο σε οκτώ μέρη η πλειοψηφία είπε ότι η κυβέρνηση τα πήγε καλά. Στην Υεμένη, οι πολίτες ήταν ιδιαίτερα επικριτικοί με το 91% να λέει ότι τα πήγε άσχημα, σε έντονη αντίθεση με την Ταϊλάνδη όπου το 72% αξιολόγησε καλά την κυβέρνησή του. (TI, GCB, 2017)

Η έρευνα ρώτησε τους πολίτες πόσο διεφθαρμένες πιστεύουν ότι διάφορες βασικές ομάδες επιρροής και ιδρύματα στη χώρα τους ήταν. Σε όλο τον κόσμο, η αστυνομία και οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι (όπως μέλη του κοινοβουλίου, μέλη του Κογκρέσου, γερουσιαστές κ.λπ.) θεωρήθηκε ότι είναι πιο διεφθαρμένοι – ακολουθούνται στενά από κυβερνητικά στελέχη, στελέχη επιχειρήσεων και στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης. (Εικόνα 2)

Εικόνα 2: Ποσοστό αντίληψης διαφθοράς κρατικών λειτουργιών (Πηγή TI, GCB2017)

Στην έρευνα του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς του 2013, όταν έγινε μια παρόμοια ερώτηση, η αστυνομία, τα πολιτικά κόμματα, οι δημόσιοι αξιωματούχοι και το κοινοβούλιο βρέθηκαν επίσης στην κορυφή ως οι πιο διεφθαρμένοι.

Κατά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ περιοχών, τόσο στην Ασία-Ειρηνικό όσο και στην Αφρική νοτίως της Σαχάρας η αστυνομία θεωρήθηκε ως η πιο διεφθαρμένη, με το 39% και το 47% των ανθρώπων αντίστοιχα να δήλωσαν ότι οι περισσότεροι ή όλοι οι αστυνομικοί ήταν διεφθαρμένοι. Στην Ευρώπη και την Κεντρική Ασία, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι θεωρήθηκαν ως οι πιο διεφθαρμένοι (31%). Στην Αμερική τόσο η αστυνομία όσο και οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι τα πήγαν χειρότερα (46% και οι δύο), ενώ στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική οι αιρετοί εκπρόσωποι, οι φορολογικοί υπάλληλοι και οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι θεωρούνταν ότι ήταν ιδιαίτερα διεφθαρμένοι από το 45% του πληθυσμού, υψηλότερο ποσοστό από οποιοδήποτε άλλο ίδρυμα.

Η έρευνα ρώτησε τους ανθρώπους για τις άμεσες εμπειρίες τους από δωροδοκία τους 12 μήνες πριν από τη διεξαγωγή της. Στην Ασία, τον Ειρηνικό, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή, οι πολίτες ρωτήθηκαν εάν είχαν πληρώσει για δωροδοκία σε κάποια από τις έξι υπηρεσίες με τις οποίες μπορεί να είχαν επαφή. Στην Ευρώπη και την Κεντρική Ασία ρωτήθηκαν

εάν είχαν πληρώσει για δωροδοκία σε κάποια από τις οκτώ δημόσιες υπηρεσίες. Το αποτέλεσμα ήταν ότι σε όλο τον κόσμο σχεδόν 1 στους 4 ανθρώπους πλήρωσε για δωροδοκία σε δημόσιες υπηρεσίες.

Τα αποτελέσματα είναι παρόμοια και για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας (BS-10), βλέποντας και τους πίνακες Δ1 – Δ10 του Παραρτήματος «Δ».

Στη Μολδαβία και στην Ουκρανία ένα μεγάλο ποσοστό (71% κα 60% αντίστοιχα) πιστεύει ότι ο Πρόεδρος/Πρωθυπουργός ή αξιωματούχοι του γραφείου του είναι διεφθαρμένοι (Πίνακας «Δ1»). Αντίθετα, στη Ρωσική Ομοσπονδία του Πούτιν το ποσοστό είναι μόλις 11%. Το ίδιο συμβαίνει και με τα μέλη των κοινοβουλίων, σύμφωνα με τον πίνακα «Δ2» (Μολδαβία 76%, Ουκρανία 64%, Ρωσική Ομοσπονδία 18%).

Αναλύοντας τον πίνακα «Δ3», που αφορά στους κυβερνητικούς αξιωματούχους, θα δούμε περίπου το ίδιο μοτίβο, με τη διαφορά όμως ότι το ποσοστό πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας που πιστεύει ότι οι εν λόγω αξιωματούχοι είναι διεφθαρμένοι ανέρχεται στο 38%. Όσον αφορά τους κρατικούς λειτουργούς, τα ποσοστά είναι μοιρασμένα και πιο συγκεκριμένα για τη Ρωσική Ομοσπονδία είναι 33% (Πίνακας «Δ4»).

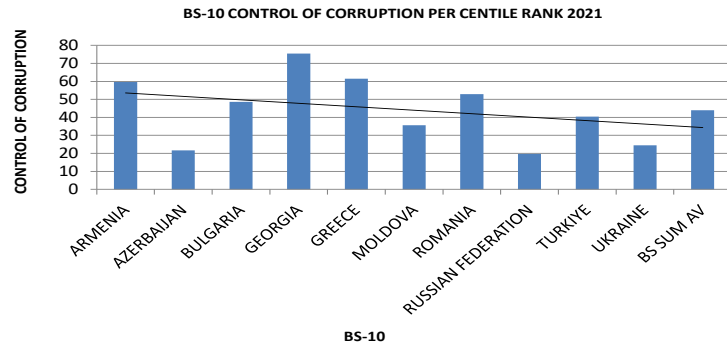
Συνεχίζοντας με την αστυνομία (Πίνακας «Δ5»), μόνο στη Μολδαβία είναι το ποσοστό αντίληψης διαφθορά αρκετά υψηλό (71%) και μετά ακολουθεί η Ουκρανία με ποσοστό 54%, ενώ στη Ρωσική Ομοσπονδία είναι 32%. Παρόμοια είναι και τα αποτελέσματα της έρευνας για τους εφοριακούς και τους δικαστικούς λειτουργούς στην περιοχή BS-10 (Πίνακες «Δ6» και «Δ7»).

Τέλος, για τους θρησκευτικούς ηγέτες τα ποσοστά είναι σχετικά χαμηλά (Πίνακας «Δ8»), καθώς και για τους επιχειρηματίες πλην της Μολδαβίας και της Ουκρανίας με 61% και 46%, αντίστοιχα (Πίνακας «Δ9»).

4.2.3 Παγκόσμιος Δείκτης Διακυβέρνησης Ελέγχου Διαφθοράς (WGI,CC)

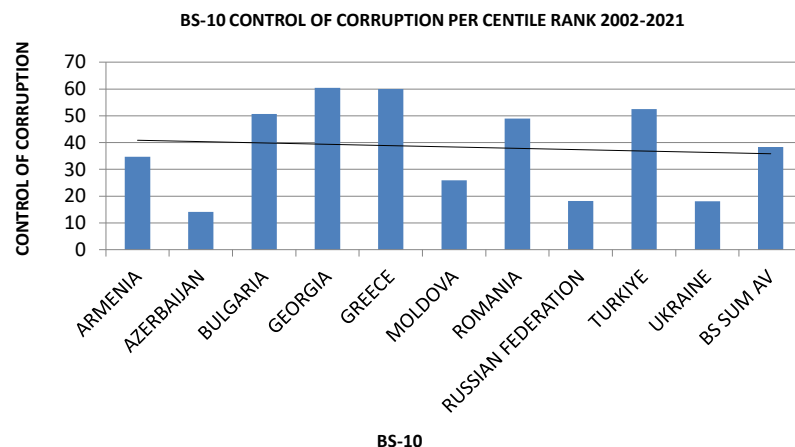
Σύμφωνα με τον ανωτέρω δείκτη και εξετάζοντας τις χώρες στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας (BS-10), μπορούμε να πούμε ότι οι χώρες με τη μεγαλύτερη διαφθορά στη διακυβέρνηση το 2021 είναι η Ρωσική Ομοσπονδία, το

Αζερμπαϊτζάν και η Ουκρανία, ενώ η Γεωργία, η Ελλάδα, η Αρμενία και η Ρουμανία, είναι οι λιγότερο διεφθαρμένες χώρες. (Εικόνα 3)

Εικόνα 4: BS-10 WGI Control of Corruption 2021 (Πηγή WGI)

Εξετάζοντας την περίοδο 2002-2021 θα παρατηρήσουμε ότι η Γεωργία, η Ελλάδα, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Τουρκία βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο ως προς τη διαφάνεια στον τομέα της διακυβέρνησης, ενώ η Ρωσική Ομοσπονδία, το Αζερμπαϊτζάν και η Ουκρανία φαίνεται ότι δεν έχουν κάνει τίποτα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. (Εικόνα 4)

Εικόνα 4: BS-10 WGI Control of Corruption 2021 (Πηγή WGI)

4.2.4 IFFs

Σύμφωνα με την έκθεση «Illicit Financial Flows to and from 148 Developing Countries: 2006-2015» επισημαίνονται τα παρακάτω:

Η λίστα των χωρών, που τις κατατάσσει με βάση την αξία των παράνομων εκροών σε δολάρια, περιλαμβάνει χώρες πλούσιες σε πόρους όπως η Νότια Αφρική (10,2 δισεκατομμύρια δολάρια) και η Νιγηρία (8,3 δολάρια), αλλά επίσης ευρωπαϊκές χώρες συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας (8,4 δισ. \$), της Ουγγαρίας (6,5 δισ. \$) και της Πολωνίας (3,1 δισεκατομμύρια δολάρια) καθώς και χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως το Μεξικό (42,9 δισεκατομμύρια δολάρια), η Βραζιλία (12,2 δισεκατομμύρια δολάρια), η Κολομβία (7,4 δισεκατομμύρια δολάρια) και η Χιλή (4,1 δισεκατομμύρια δολάρια). Ασιατικά κράτη σε αυτή την κατηγορία επίσης περιλαμβάνονται, όπως η Μαλαισία (33,7 δισεκατομμύρια δολάρια), η Ινδία (9,8 δισεκατομμύρια δολάρια), το Μπαγκλαντές (5,9 δισεκατομμύρια δολάρια) και οι Φιλιππίνες (5,1 δισεκατομμύρια δολάρια). (GFI, IFF report, 2019)

Η λίστα των κορυφαίων 30 χωρών που ταξινομούνται κατά αξία σε δολάρια παράνομων εισροών περιλαμβάνουν το Βιετνάμ (22,5 δισεκατομμύρια δολάρια), την Ταϊλάνδη (20,9 δισεκατομμύρια δολάρια) και την Ινδονησία (15,4 δισεκατομμύρια δολάρια) καθώς και τα κράτη της Λατινικής Αμερικής, τον Παναμά (18,3 δισ. \$) και την Αργεντινή (4,8 δισ. \$). Επιπλέον περιλαμβάνονται και το Καζακστάν (16,5 δισ. \$), η Λευκορωσία (6,1 δισ. \$) και το Μαρόκο (3,9 δισ. \$). (GFI, IFF report, 2019)

Επιπλέον, η νέα έκθεση του Global Financial Integrity (GFI) «Παράνομες χρηματοοικονομικές ροές που σχετίζονται με το εμπόριο σε 134 αναπτυσσόμενες χώρες 2009-2018 (Trade-Related Illicit Financial Flows in 134 Developing Countries 2009-2018)», παραθέτει τις χώρες με τα μεγαλύτερα κενά μέσης αξίας που εντοπίστηκαν κατά τη δεκαετή περίοδο του 2009-2018, που περιλαμβάνουν: Κίνα στα 250,2 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (USD), Πολωνία στα 47,7 δισεκατομμύρια USD, με Μεξικό 35,4 δισεκατομμύρια USD, Ινδία με 30,7 δισεκατομμύρια USD και τη Ρωσία στ 30,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Η Κίνα ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο κενό αξίας, κατά πολύ, για κάθε έτος σε ολόκληρη τη δεκαετή περίοδο, ενώ χώρες όπως το Μεξικό, η Ρωσία, η Πολωνία, η Μαλαισία,

η Ινδία, η Ταϊλάνδη, η Βραζιλία, η Τουρκία και η Ινδονησία έχουν επίσης εγγραφεί συχνά μεταξύ των δέκα κορυφαίων χωρών με τα μεγαλύτερα κενά μέσης αξίας σε όρους δολαρίων ΗΠΑ, κατά τη διάρκεια της περιόδου. (GFI, IFF report, 2021)

Για το 2018, οι χώρες με τα μεγαλύτερα κενά αξίας, ταξινομημένες κατά μέγεθος σε δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, ήταν: η Κίνα, (305,0 δολάρια δισεκατομμύρια ΗΠΑ), ακολουθούμενη από την Πολωνία (62,3 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), Ινδία (38,9 δισεκατομμύρια δολάρια), Ρωσία (32,6 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), και Μαλαισία (30,7 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ). Το μέσο μέγεθος των διαφορών αξίας που βρέθηκαν μεταξύ του συνόλου των 134 αναπτυσσόμενων χωρών το 2018 ήταν 7,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. (GFI, IFF report, 2021)

4.3 Οικονομτρική Ανάλυση (Γραμμική συσχέτιση)

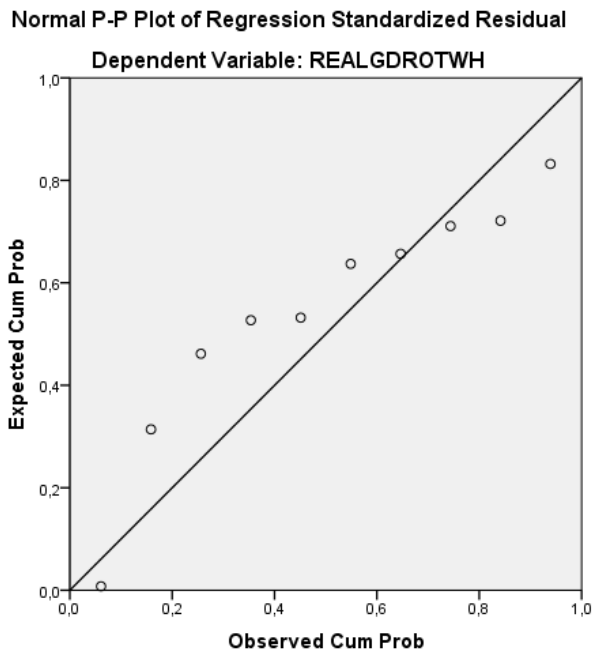
Σε αυτή την υποενότητα θα ασχοληθούμε με την ανάλυση και συσχέτιση των αποτελεσμάτων από τη γραμμική παλινδρόμηση των μακροοικονομικών δεικτών που αναφέρθηκαν σε προηγούμενη ενότητα και συγκεκριμένα για τη Ρωσική Ομοσπονδία, ώστε να διαπιστώσουμε κατά πόσο επηρεάζεται η οικονομική της ανάπτυξη από τη διαφθορά. Θα χρησιμοποιήσουμε τον τύπο $y=a+bx$ όπου y : η εξαρτημένη μεταβλητή και x : η ανεξάρτητη μεταβλητή. Έτσι θα προχωρήσουμε σε μερικά διαγράμματα διασποράς με σκοπό να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα από τη συσχέτιση των μεταβλητών μας.

4.3.1 Συσχέτιση CPI με Real GDP GROWTH

Σε αυτή την περίπτωση η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο πραγματικός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ (Real GDP Growth) της Ρωσικής Ομοσπονδίας (y) και η ανεξάρτητη μεταβλητή (x) είναι ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI). Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη ενότητα, έχουμε χωρίσει την περίοδο 2002-2021 σε δύο υποπεριόδους (2002-2011 και 2012-2021), λόγω αλλαγής του τρόπου υπολογισμού του CPI το 2012, έτσι ώστε να μπορέσουμε να οδηγηθούμε σε πιο ασφαλή αποτελέσματα.

Έτσι λοιπόν, για την πρώτη υποπερίοδο (2002-2011) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,384, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει ασθενή θετική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Εικόνα 5)

		REALGDROTW	CPI
		H	
Pearson Correlation	REALGDROTWH	1,000	,384
	CPI	,384	1,000
Sig. (1-tailed)	REALGDROTWH	.	,136
	CPI	,136	.
N	REALGDROTWH	10	10
	CPI	10	10

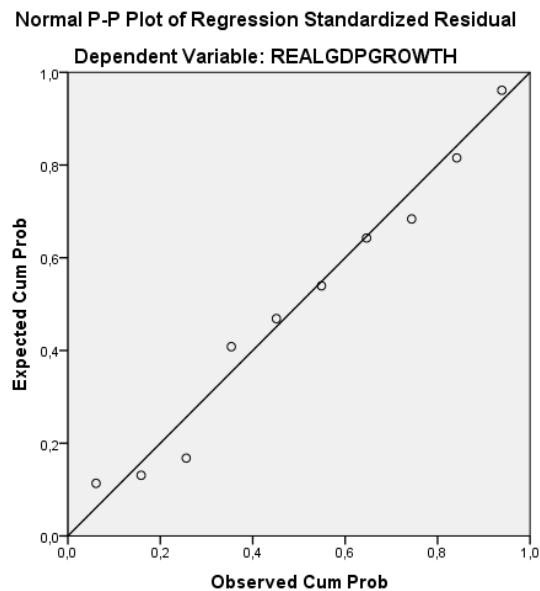

Εικόνα 5: Συσχέτιση Real GDP Growth-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, ΤΙ)

Συνεχίζοντας, στη δεύτερη υποπερίοδο (2012-2021) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι (-)0,448, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει μέτρια αρνητική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Δηλαδή οι δύο μεταβλητές είναι πάλι αντιστρόφως ανάλογες, σε λιγότερο βαθμό όμως αυτή τη φορά (Εικόνα 6)

		REALGDPGRO	CPI
		WTH	
Pearson Correlation	REALGDPGROWTH	1,000	-,448
	CPI	-,448	1,000
Sig. (1-tailed)	REALGDPGROWTH	.	,097
	CPI	,097	.
N	REALGDPGROWTH	10	10
	CPI	10	10

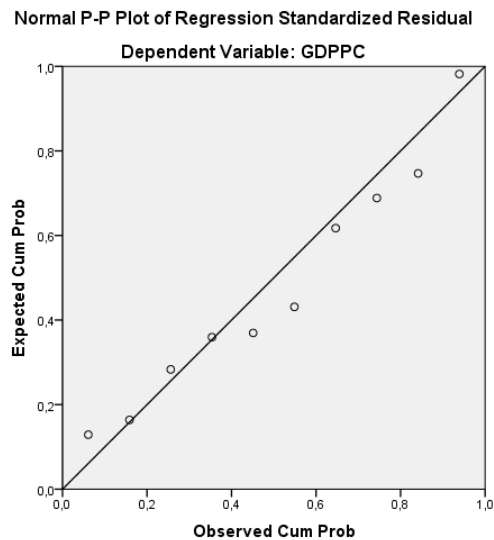

Εικόνα 6: Συσχέτιση Real GDP Growth-CPI 2012-2021 (Πηγή IMF, ΤΙ)

4.3.2 Συσχέτιση CPI με GDP per Capita

Σε αυτή την περίπτωση η εξαρτημένη μεταβλητή είναι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (GDP per capita) της Ρωσικής Ομοσπονδίας (y) και η ανεξάρτητη μεταβλητή (x) είναι ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI). Έτσι λοιπόν, για την πρώτη υποπερίοδο (2002-2011) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι (-)0,844, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει ισχυρή αρνητική συσχέτιση με κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Αυτό σημαίνει ότι οι δύο μεταβλητές είναι αντιστρόφως ανάλογες, δηλαδή όταν αυξάνεται το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας, μειώνεται και η αντίληψη για διαφθορά στη συγκεκριμένη χώρα. (Εικόνα 7)

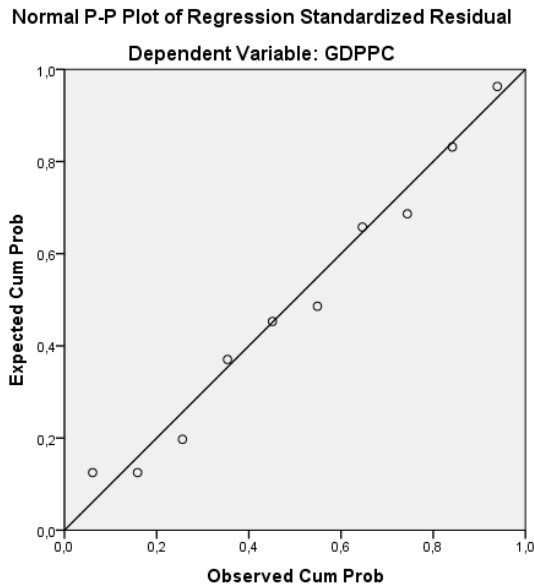
		GDPPC	CPI
Pearson Correlation	GDPPC	1,000	-,844
	CPI	-,844	1,000
Sig. (1-tailed)	GDPPC	.	,001
	CPI	,001	.
N	GDPPC	10	10
	CPI	10	10

Εικόνα 7: Συσχέτιση GDP PER CAPITA -CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, ΤΙ)

Συνεχίζοντας, στη δεύτερη υποπερίοδο (2012-2021) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,188, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει μια πολύ ασθενή θετική επίδραση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Εικόνα 7)

		GDPPC	CPI
Pearson Correlation	GDPPC	1,000	,188
	CPI	,188	1,000
Sig. (1-tailed)	GDPPC	.	,301
	CPI	,301	.
N	GDPPC	10	10
	CPI	10	10

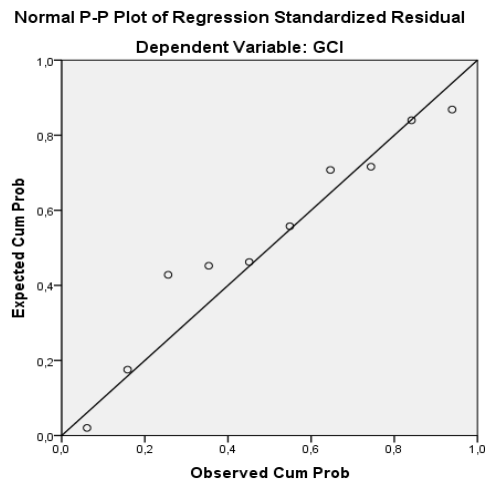

Εικόνα 8: Συσχέτιση GDP PER CAPITA -CPI 2012-2021 (Πηγή IMF, ΤΙ)

4.3.3 Συσχέτιση CPI με GCI

Σε αυτή την περίπτωση η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (GCI) της Ρωσικής Ομοσπονδίας (y) και η ανεξάρτητη μεταβλητή (x) είναι ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI). Έτσι λοιπόν, για την πρώτη υποπερίοδο (2002-2011) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι (-)0,790, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει κι εδώ αρνητική επίδραση στον εν λόγω δείκτη. Όταν αυξάνεται η αντίληψη περί διαφθοράς, μειώνεται η ανταγωνιστικότητα στη Ρωσική Ομοσπονδία. (Εικόνα 9)

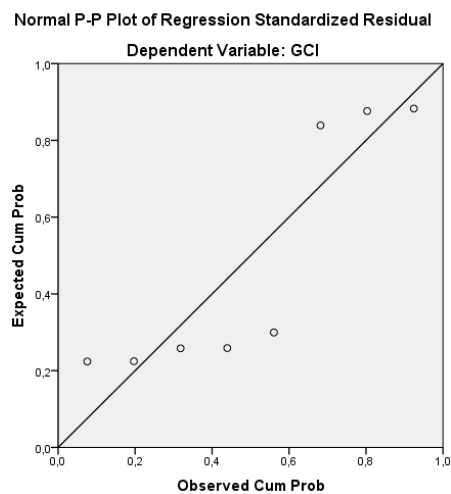
		Correlations	
		GCI	CPI
Pearson Correlation	GCI	1,000	-,790
	CPI	-,790	1,000
Sig. (1-tailed)	GCI	.	,003
	CPI	,003	.
N	GCI	10	10
	CPI	10	10

Εικόνα 9: Συσχέτιση GCI-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, ΤΙ)

Συνεχίζοντας, στη δεύτερη υποπερίοδο (2012-2019)⁷ βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,089, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI δεν έχει καθόλου επίδραση στον GCI της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Εικόνα 10)

		GCI	CPI
Pearson Correlation	GCI	1,000	,089
	CPI	,089	1,000
Sig. (1-tailed)	GCI	.	,417
	CPI	,417	.
N	GCI	8	8
	CPI	8	8

Εικόνα 10: Συσχέτιση GCI-CPI 2012-2019 (Πηγή IMF, ΤΙ)

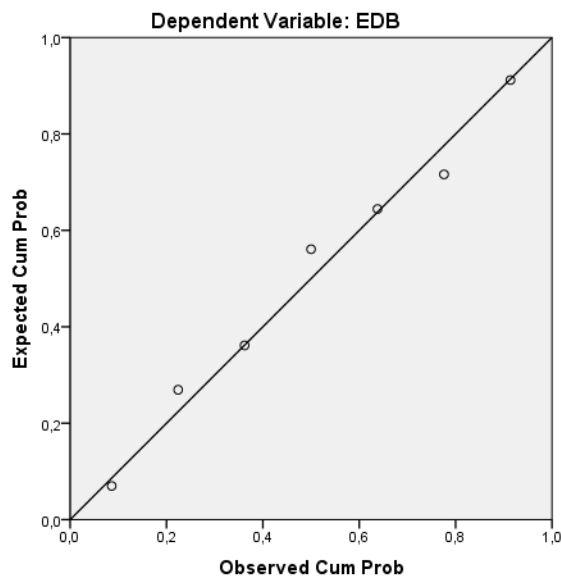
⁷ Ο δείκτης GCI έχει τιμές μέχρι και το 2019.

4.3.4 Συσχέτιση CPI με EDB

Σε αυτή την περίπτωση η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο Δείκτης Ευκολίας Επιχειρηματικότητας (EDB) της Ρωσικής Ομοσπονδίας (y) και η ανεξάρτητη μεταβλητή (x) είναι ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI). Εξετάζουμε μόνο την περίοδο 2014-2020 γιατί τότε έχουμε στοιχεία και από τους δύο δείκτες έτσι ώστε να μπορέσουμε να κάνουμε τη συσχέτιση. Στο παρακάτω διάγραμμα βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,2338, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει ασθενή επίδραση στον εν λόγω δείκτη.(Εικόνα 11)

		EDB	CPI
Pearson Correlation	EDB	1,000	,448
	CPI	,448	1,000
Sig. (1-tailed)	EDB	.	,157
	CPI	,157	.
N	EDB	7	7
	CPI	7	7

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Εικόνα 11: Συσχέτιση EDB-CPI 2014-2020 (Πηγή IMF, TI)

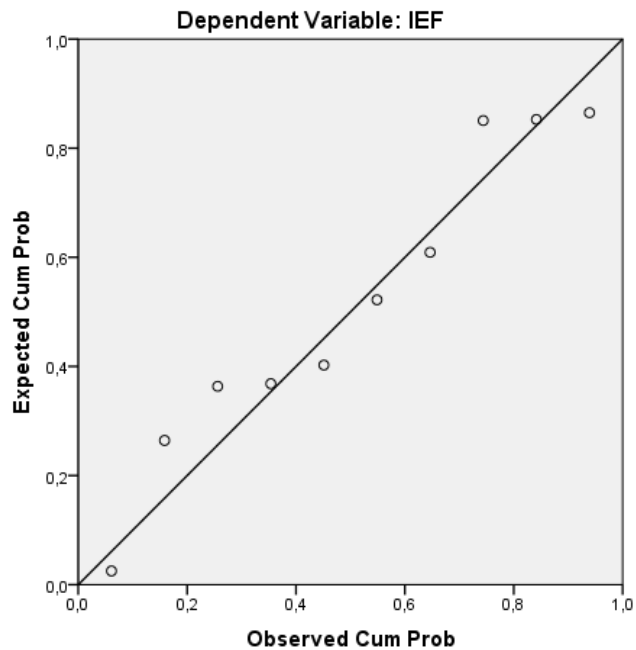
4.3.5 Συσχέτιση CPI με IEF

Σε αυτή την περίπτωση η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας (IEF) της Ρωσικής Ομοσπονδίας (y) και η ανεξάρτητη μεταβλητή (x) είναι ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI). Στην πρώτη υποπερίοδο βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,212, πράγμα που

σημαίνει ότι ο CPI έχει μια ασθενή θετική επίδραση στον εν λόγω δείκτη. Αυτό σημαίνει ότι όταν αυξάνεται η οικονομική ελευθερία στη Ρωσική Ομοσπονδία, αυξάνεται ελαφρώς και η αντίληψη περί διαφθοράς στην εν λόγω χώρα. (Εικόνα 12)

		IEF	CPI
Pearson Correlation	IEF	1,000	,212
	CPI	,212	1,000
Sig. (1-tailed)	IEF	.	,278
	CPI	,278	.
N	IEF	10	10
	CPI	10	10

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

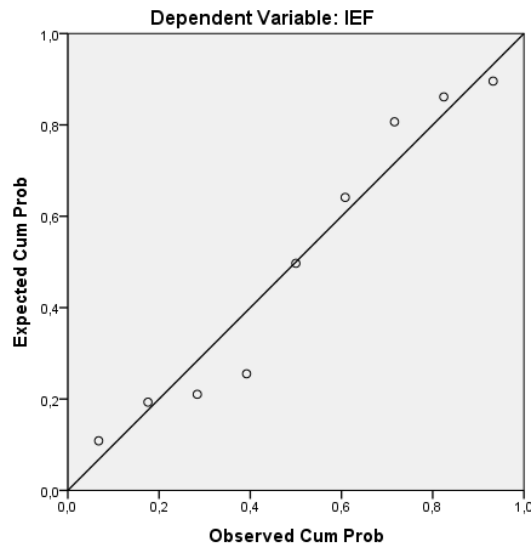

Εικόνα 5: Συσχέτιση IEF-CPI 2002-2011 (Πηγή IMF, TI)

Συνεχίζοντας, στη δεύτερη υποπερίοδο (2012-2020) βλέπουμε ότι το R^2 που δείχνει τη συσχέτιση είναι 0,394, πράγμα που σημαίνει ότι ο CPI έχει ασθενή θετική επίδραση στον IEF της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Εικόνα 13)

		IEF	CPI
Pearson Correlation	IEF	1,000	,394
	CPI	,394	1,000
Sig. (1-tailed)	IEF	.	,147
	CPI	,147	.
N	IEF	9	9
	CPI	9	9

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Εικόνα 13: Συσχέτιση IEF-CPI 2012-2020 (Πηγή IMF, ΤΙ)

4.3.6 Σύνοψη

Συνοψίζοντας τις παραπάνω αναλύσεις, διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

Ο δείκτης CPI έχει μια ασθενή θετική επίδραση στο πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης το ΑΕΠ στη Ρωσική Ομοσπονδία, για την περίοδο 2002-2011. Δηλαδή αύξηση της αντίληψης διαφθοράς έδειχνε και μια ελαφρά αύξηση του ΑΕΠ. Βέβαια, όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη ενότητα ο τρόπος υπολογισμού του CPI ήταν διαφορετικός και λιγότερο ακριβής από το νέο τρόπο.

Για την περίοδο 2012-2021, με το νέο τρόπο υπολογισμού το CPI, βλέπουμε ότι έχει αρνητική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ρωσίας.

Όσον αφορά τους άλλους εξεταζόμενους δείκτες, βλέπουμε ότι οι συσχετίσεις είναι λίγο διαφορετικές. Η διαφθορά επηρεάζει σημαντικά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας, την περίοδο 2002-2011 και ελαφρώς

θετικά την περίοδο 2012-2021. Η ανταγωνιστικότητα δε στη Ρωσική Ομοσπονδία επηρεάστηκε αρκετά αρνητικά από τη διαφθορά την περίοδο 2002-2011, ενώ παρέμεινε ανεπηρέαστη την περίοδο 2012-2019. Η ευκολία επιχειρηματικότητας (EDB) στη Ρωσία διαπιστώνουμε ότι επηρεάστηκε μέτρια θετικά από τη διαφθορά στην εν λόγω χώρα. Αυτό ενδεχομένως να συμβαίνει και λόγω της γραφειοκρατίας και των χρονοβόρων διαδικασιών στην έναρξη μιας επιχείρησης. Έτσι χρησιμοποιώντας τις δωροδοκίες επιταχύνονται οι εν λόγω διαδικασίες. Τέλος η διαφθορά έχει μια ασθενή θετική επίδραση στην οικονομική ελευθερία της Ρωσίας.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η διαφθορά επηρεάζει μάλλον αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Βέβαια διαπιστώνουμε επίσης ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς στην εν λόγω χώρα φαίνεται ότι δεν αποδίδει, καθώς σύμφωνα με το Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς η βαθμολογία της είναι πολύ χαμηλή όπως και η κατάταξή της ανάμεσα σε 180 χώρες.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Είναι γεγονός πως το πρόβλημα της διαφθοράς είναι διαχρονικό. Ωστόσο τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται μεγάλη προσπάθεια ποσοτικοποίησής του προκειμένου να γίνουν αντιληπτές, με αριθμητικά δεδομένα, οι συνέπειες του φαινομένου. Στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση της οικονομικής ανάπτυξης της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τον CPI.

Συμπερασματικά, από τις ανωτέρω αναλύσεις (περιγραφική και απλή γραμμική παλινδρόμηση) διαπιστώνουμε ότι ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τον CPI έχουν αρνητική συσχέτιση για την εξεταζόμενη περίοδο (2002-2021). Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι δύο μεταβλητές μεταβάλλονται αντιστρόφως ανάλογα. Δηλαδή στις περιόδους που παρατηρείται αύξηση του ρυθμού του ΑΕΠ καταγράφεται και μια μείωση του CPI.

Επιπλέον, από τις αναφορές του Transparency International διαπιστώνεται ότι η Ρωσική Ομοσπονδία λαμβάνει μόνιμα χαμηλές τιμές CPI κατατάσσοντάς την στις τελευταίες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης όπως φαίνεται και στο Παράρτημα «Α». Έτσι λαμβάνοντας υπόψη τα αίτια της διαφθοράς, καθίσταται σαφές ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα πολιτικής τα οποία να αντιμετωπίζουν το πρόβλημα στις ρίζες του, καθιστώντας σημαντική την κατανόηση των δυνάμεων που βρίσκονται πίσω από αυτό.

Οι μελέτες που προσπαθούν να μετρήσουν το μέγεθος και τη σοβαρότητα της διαφθοράς δεν μπορούν πάντα να εντοπίσουν με ακρίβεια τις πηγές της διαφθοράς. Αλλά ακόμη και όταν οι μελέτες έχουν μια καλή ιδέα από πού προέρχεται η διαφθορά, τα συμπεράσματά τους μπορεί να είναι δύσκολο να γίνουν κατανοητά, όπως επισημαίνουν οι (Enste & Heldman, 2017). Αυτό οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους:

Η απόκτηση δεδομένων σχετικά με τη διαφθορά είναι ένα δύσκολο έργο, καθώς οι ενέργειες αυτές αποκρύπτονται από το κοινό και επομένως είναι δύσκολο να μετρηθούν.

Η δυσκολία στη διάκριση των αιτιών και των συνεπειών της διαφθοράς, καθώς οι δύο συχνά μεγαλώνουν ο ένας τον άλλο οδηγώντας σε έναν φαύλο

κύκλο. Τα αδύναμα θεσμικά όργανα, για παράδειγμα, ενισχύουν τη διεφθαρμένη συμπεριφορά, αλλά ταυτόχρονα οι ενέργειες αυτές μειώνουν τα έσοδα της κυβέρνησης και με τη σειρά τους μειώνουν την θεσμική ποιότητα.

Αυτό οδηγεί σε μια αμφισημία στην βιβλιογραφία (Enste & Heldman, 2017), για παράδειγμα όσον αφορά στην επίδραση του μεγέθους και της διάρθρωσης της κυβέρνησης στη διαφθορά. Ωστόσο, ορισμένες επιρροές που εντοπίζονται στην εμπειρική ανάλυση παρέχουν επίσης πολύτιμες πληροφορίες για μέτρα πολιτικής. Μια πτυχή που την επικρατεί είναι η ποιότητα των θεσμών, όπως αναφέρει στην πρόσφατη ετήσια αναφορά της η (Transparency_International, 2021). Οι θεσμοί έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη διαφθορά, τόσο όσον αφορά την επικράτηση της όσο και το μέγεθος της παραοικονομίας. Η δημοκρατία είναι ιδιαίτερα σημαντική από αυτή την άποψη, καθώς μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή της εδραίωσης της διαφθοράς και να διασφαλίσει ότι οι θεσμοί είναι πλήρως αναπτυγμένοι και σταθεροί. Η έκταση και το είδος της κρατικής παρέμβασης είναι σημαντικός παράγοντας για τη μείωση των επιπέδων διαφθοράς. Εάν η παρέμβαση οδηγεί σε μείωση του ανταγωνισμού, π.χ. εμποδίζοντας την είσοδο στην αγορά, θα ενισχυθεί η διαφθορά. Άλλες σημαντικές πτυχές είναι η ενσωμάτωση στα διεθνή δίκτυα και η ελευθερία του Τύπου, που μειώνουν ταυτόχρονα την παράνομη συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων.

Αν η πράξη διαφθοράς αποφασίζεται στη λογική κόστους-οφέλους τότε για να γίνει ανορθολογική η συμπεριφορά διαφθοράς για τον γραφειοκράτη ή για τον πολιτικό, πρέπει να γίνει πολύ κοστοβόρα η επιδίωξη προσόδου-διαφθοράς στις ομάδες επιμέρους συμφέροντος, αλλά και κοστοβόρα και στους δυνάμενους/προτιθέμενους δημόσιους υπαλλήλους να ζητήσουν «δώρο». Η «διαφάνεια», για παράδειγμα, ως δυνητική τιμωρία, εντείνει το κόστος της αποκάλυψης της παράτυπης πράξης αποτρέποντας ή περιορίζοντας τη διαφθορά. Είναι σαν το επιτόκιο. Υψηλό επιτόκιο, λίγες επενδύσεις. Υψηλή διαφάνεια, λίγη διαφθορά. Γενικότερα, η τακτική μαστίγιου-καρότου, δηλαδή κατάλληλων κινήτρων-αντικινήτρων, εκτιμάται ότι μπορεί να περιορίσει τη διαφθορά. (Πελαγίδης, 2014)

Πράγματι, η ορθόδοξη αντιμετώπιση φαινομένων οικονομικής διαφθοράς περιλαμβάνει κυρίως θετικά και αρνητικά κίνητρα. Συγκεκριμένα, το νομικό, θεσμικό περιβάλλον εξοπλίζεται συνεχώς με εκλεπτύνσεις κινήτρων που

προσπαθούν να κατευθύνουν τη συμπεριφορά των ατόμων προς πράξεις και δραστηριότητες που προάγουν ταυτόχρονα το ατομικό συμφέρον και το γενικό συμφέρον. Στην πραγματικότητα πρόκειται για την αναζήτηση του καλύτερου δυνατού συμβολαίου του τύπου «μαστίγιο-καρότο», ανάμεσα στον ψηφοφόρο και στη δημόσια υπηρεσία, ώστε η τελευταία να λειτουργήσει έντιμα και σύμφωνα με τις εντολές που παίρνει από την κυβέρνηση, σε ένα περιβάλλον ασύμμετρης πληροφόρησης. (Πελαγίδης, 2014)

Όμως, σε χώρες με αδύναμους θεσμούς, τέτοιου είδους μέτρα μπορεί να μην αποδίδουν, καθώς φαίνεται να λείπουν οι προϋποθέσεις επιτυχίας τους. Όσον αφορά το «μαστίγιο», τα δικαστήρια μπορεί να είναι υπερφορτωμένα και η αστυνομία να κάνει λευκή απεργία ή η τεχνοκρατική ικανότητα της κυβέρνησης να εφαρμόσει τον έλεγχο και τη λογοδοσία στον δημόσιο τομέα να είναι χαμηλή. Η στρατηγική του «καρότου» αφορά συνήθως στον υψηλότερο μισθό και τις καλύτερες συνθήκες εργασίας. Ωστόσο, όταν η παραοικονομία διπλασιάζει και τριπλασιάζει τον μισθό ενός υπαλλήλου, τότε ακόμη και μια γενναία αύξηση του επίσημου μισθού μπορεί να αποβεί αναποτελεσματική. (Πελαγίδης, 2014)

Επίσης, φαίνεται ότι το πιο αποτελεσματικό «μαστίγιο» είναι ο συνδυασμός συχνών και αποτελεσματικών ελέγχων που εντοπίζουν τις παραβάσεις και που συνοδεύονται από την επιβολή μικρών σχετικά ποινών. Έτσι, το τελικό τίμημα της διαφθοράς για τους συστηματικά εμπλεκόμενους σε αυτή είναι τελικά υψηλό, αλλά αυτό απορρέει από την υψηλή πιθανότητα εντοπισμού και επιβολής του προστίμου, και όχι τόσο από το ύψος του προστίμου. Η υψηλή συχνότητα εντοπισμού και η αποτελεσματική επιβολή της τιμωρίας βέβαια προαπαιτούν τη λειτουργία των απαραίτητων μηχανισμών, η οποία με τη σειρά της μειώνει τις πιθανότητες παράκαμψης του μηχανισμού εντοπισμού και επιβολής προστίμων για τους παραβάτες. Αντίθετα, σε ένα περιβάλλον στο οποίο διάδοση της διαφθοράς έχει ήδη οδηγήσει σε αναποτελεσματικότητα τους μηχανισμούς εντοπισμού και επιβολής τιμωρίας, μπορεί να προκρίνεται η υιοθέτηση δρακόντιων ποινών για προφανείς επικοινωνιακούς λόγους. Την ίδια ώρα, η χαμηλή πιθανότητα εντοπισμού ή επιβολής της ποινής τελικά καθιστά το ύψος της προσδοκώμενης ποινής μικρό, ειδικά όταν ο ένας εκ των συμμετεχόντων στη διαφθορά πιστεύει ότι μπορεί να εξασφαλίσει με ακόμα μεγαλύτερη πιθανότητα την ατιμωρησία του. Σε αυτή την περίπτωση της γενικευμένης διαφθοράς πάντως,

εύκολα γίνεται αποδεκτό από τους ψηφοφόρους ότι μόνο η πολύ αυστηρή τιμωρία μπορεί να φέρει την ισορροπία σε χαμηλότερο επίπεδο. Στην περίπτωση αυτή, η διάδοση της διαφθοράς εξυπηρετείται εναλλακτικά από τη μικρή πιθανότητα εντοπισμού της, αλλά πάντα θα υπάρχουν κάποιοι, λίγοι, άτυχοι οι οποίοι θα πρέπει να υποστούν τις δρακόντειες ποινές που προβλέπονται. (Πελαγίδης, 2014)

Εάν τα παραδοσιακά μέσα αντιμετώπισης της οικονομικής διαφθοράς δεν είναι κατάλληλα σε χώρες με αδύναμους θεσμούς, τότε τι μένει; Σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν πολλαπλές ισχυρές ισορροπίες ομάδων διαφθοράς και αξιπέραστοι περιορισμοί στη δράση εναντίον τους, τότε η ενδεδειγμένη πολιτική της κυβέρνησης είναι η «διαφάνεια» (transparency), η πληρωμή προσόδων πληροφορίας, ή οι αποδοτικοί μισθοί και ένα πλαίσιο αποτρεπτικών κινήτρων τιμωρίας. Η έλλειψη της αποτρέπει τους ψηφοφόρους/πολίτες να διαπιστώνουν τις εξαιρετικά αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής ανομίας στην παροχή των δημόσιων αγαθών κι έτσι οι πολιτικοί ωθούνται εκ των πραγμάτων σε μια ψηφοθηρική συμπεριφορά, δηλαδή στην αδράνεια ή και στην εξυπηρέτηση των επιμέρους συμφερόντων των ισχυρών μικροομάδων. (Πελαγίδης, 2014)

Στην πολιτική «διαφάνειας» υπάρχει επίσης ένας ισχυρός σύμμαχος: το διαδίκτυο. Το διαδίκτυο οπωσδήποτε αποδιοργανώνει την κλεπτοκρατία των μεσιτών στις αγορές. Σήμερα μπορούμε μόνοι μας να αγοράσουμε ταξίδια, διαμονή σε ξενοδοχεία, κάθε λογής αγαθά, ακόμη και τελετές, από το διαδίκτυο. Διαφάνεια κανόνων (rules), νόμων (laws), διαδικασιών (processes), θεσμικοί έλεγχοι και αποκαλύψεις (disclosures) για τις τρανταχτές περιπτώσεις, μειώνουν τις ευκαιρίες διαφθοράς και μαζί ενισχύουν το κύρος των θεσμικών οργάνων που εξαιτίας και του ελέγχου της διαφάνειας, κάνουν σωστά τη δουλειά τους. Η παραγωγή πληροφοριών για το κοινό, οι πολιτικές αυξημένης διαπραγματευτικής δύναμης των ψηφοφόρων απέναντι στις δημόσιες υπηρεσίες, το «κρέμασμα» στο διαδίκτυο όλο και περισσότερων πληροφοριών, είναι όλες πολιτικές που μπορούν να βοηθήσουν. (Πελαγίδης, 2014)

Επιπλέον, και οι αποκαλύψεις (disclosures) των ΜΜΕ βοηθούν, μαζί με τους θεσμούς ελέγχου και εξισορρόπησης, στη διαφάνεια και βελτιώνουν την πληροφόρηση στην πολιτική αγορά με αποτέλεσμα η τελευταία να λειτουργεί καλύτερα, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την κανονική αγορά στην οικονομία.

Βέβαια, η δημόσια αποκάλυψη σχετίζεται με χαμηλότερη διαφθορά μόνο στις χώρες με δημοκρατικούς ισχυρούς θεσμούς κι όχι αδύναμους, και ιδίως όταν αυτή αφορά τις πηγές της «αυξημένης» κατανάλωσης των πολιτικών. (Πελαγίδης, 2014)

Οι έλεγχοι και εξισοροπήσεις στην πολιτική σφαίρα είναι επίσης δημιουργικοί περιορισμοί στη δράση των πολιτικών και μειώνουν αποφασιστικά τις «προσόδους πληροφορίας». Οι περιορισμοί θέτουν τουλάχιστον σε πλαίσιο την οπορτουνίστικη συμπεριφορά, η οποία γεννά τη διαφθορά μέσα από την κατακόρυφη άνοδο της διάστασης εντολέα-εντολοδόχου. Εκλογικό σύστημα, σύνταγμα με σχετικές δικλίδες ασφαλείας, μεγάλο μέγεθος εκλογικών περιφερειών, αποκλειστικά δημόσια χρηματοδότηση για να αποφευχθεί το κόστος διλήμματος φυλακισμένου⁸ και, κυρίως, δημοκρατία στα κόμματα για να εκφράζονται οι διαφωνίες περιφερειών και κοινωνικών μειοψηφιών, είναι μερικά από τα μέσα που υποδεικνύει η σχετική βιβλιογραφία. Ακόμη, αποκέντρωση των πολιτικών αποφάσεων (μόνον) στην περίπτωση ανεπτυγμένων κρατών με ήδη χαμηλή διαφθορά και στην περίπτωση που μπορεί να λειτουργήσει, μέσω της κινητικότητας, ο φεντεραλιστικός ανταγωνισμός ανάμεσα στα επιμέρους κρατίδια ή περιφέρειες. Γιατί αλλιώς θα καταλήξουμε σε περισσότερους «ανεξάρτητους μονοπωλητές» (independent monopolists). (Πελαγίδης, 2014)

Πολλές χώρες δεν διαθέτουν τους πόρους ή τις γνώσεις για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αυτά τα επιχειρήματα. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι αυτά τα ζητήματα είναι πολύπλοκα και απαιτούν ένα επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης που πολλές χώρες δεν διαθέτουν. Ας μην ξεχνάμε ότι κατά το χρονικό διάστημα 2002 – 2021 (για το οποίο λήφθηκαν δεδομένα για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας) η κεφαλή της Ρωσικής Κυβέρνησης είναι ο Vladimir Putin. Τα τελευταία χρόνια, η οικονομία της Ρωσίας έχει υποστεί μια σειρά από σημαντικές αλλαγές, αλλά οι μακροοικονομικές πολιτικές της χώρας παραμένουν συντηρητικές και στοχεύουν στη σταθερότητα. Αυτό οφείλεται κυρίως στην απροθυμία της κυβέρνησης να κάνει μεγάλες αλλαγές στην οικονομία προκειμένου να τονώσει την ανάπτυξη. Η χώρα έχει αναπτύξει μια μορφή κρατικού καπιταλισμού (Åslund, 2017), όπου το κράτος ή μάλλον κρατικές επιχειρήσεις κυριαρχούν στις ιδιωτικές εταιρείες με τις ευλογίες της κυβέρνησης.

⁸ Η ισορροπία Nash στην περίπτωση ιδιωτικής χρηματοδότησης είναι χαμηλότερη από την ισορροπία στην περίπτωση αποκλειστικά δημόσιας χρηματοδότησης.

Από οικονομική άποψη, αυτό το σύστημα δεν φαίνεται βιώσιμο μακροπρόθεσμα, αλλά ένα μάθημα από την ΕΣΣΔ είναι ότι ένα μη βιώσιμο σύστημα μπορεί να διαρκέσει για πολλά χρόνια. Έτσι, η Ρωσική Ομοσπονδία με αυτές τις πολιτικές διευρύνει το κράτος. Μια ενιαία και διεθνής προσέγγιση έχει λάβει χώρα προκειμένου να μειωθούν τα επίπεδα διαφθοράς σε όλο τον κόσμο. Τα Ηνωμένα Έθνη συνέταξαν τη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (UNCAC: United Nations Convention Against Corruption) το 2003, η οποία έχει κυρωθεί από 178 χώρες μέχρι το 2015 και είναι η πρώτη διεθνώς δεσμευτική συνθήκη κατά της διαφθοράς. Ο βασικός σκοπός της σύμβασης είναι να διευκολύνει την καταπολέμηση της διαφθοράς ενισχύοντας πολιτικές και προωθώντας τη διεθνή συνεργασία. Περιλαμβάνει πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πρόληψη, την επιβολή του νόμου, τη συνεργασία και την παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες της μετάβασης (Enste & Heldman, 2017).

Δημιουργήθηκε μια διαδικασία παρακολούθησης για την αξιολόγηση της προόδου των χωρών στην εφαρμογή της συνθήκης και για την αναθεώρηση της απόδοσής τους από εμπειρογνώμονες από άλλες χώρες. Ενώ αναγνωρίζεται ότι ένα σύστημα παρακολούθησης αποτελεί απαραίτητο μέρος της Συνθήκης, η Transparency International εντοπίζει διάφορες αδυναμίες. Πρώτα απ' όλα, δεν υπάρχει κανένα σύστημα που να εξασφαλίζει την εφαρμογή των συστάσεων που έγιναν στις αναφορές. Ένα άλλο θέμα είναι η έλλειψη διαφάνειας: Μόνο μερικές αυτοαξιολογήσεις και εκθέσεις εμπειρογνομόνων έχουν δημοσιοποιηθεί, παρόλο που η διαφάνεια είναι μία από τις βασικές πτυχές της καταπολέμησης της διαφθοράς και της κατανόησης από το κοινό των επίκαιρων θεμάτων και των λύσεων που υπάρχουν. Επίσης, επικρίνεται η υλοποίηση της τεχνικής βοήθειας για τις αναπτυσσόμενες και τις μεταβατικές χώρες. Παρόλο που αποτελεί σημαντικό μέρος της σύμβασης, υποφέρει από την έλλειψη συνέπειας, παρακολούθησης και αποκλεισμού από άλλα κόμματα, όπως οι ΜΚΟ, όταν συζητούν και αναπτύσσουν τα προγράμματα βοήθειας. Αυτό με τη σειρά του μειώνει τα μέσα ένταξης όλων των χωρών, ιδίως εκείνων που πλήττονται περισσότερο από τη διαφθορά (Transparency_International, 2021).

Επιπλέον, Η Διεθνής Διαφάνεια κάνει τέσσερις βασικές συστάσεις για τη μείωση της πολιτικής διαφθοράς και να βοηθήσει τους ανθρώπους να μιλήσουν χωρίς φόβο αντιποίνων. Πιο συγκεκριμένα, σε Ευρώπη και κεντρική Ασία πρέπει:

Να υπάρχουν διαφανείς κανόνες για την άσκηση πίεσης και ένα δημόσιο μητρώο πίεσης, έτσι ώστε οι αποφάσεις πολιτικής να μπορούν να ελέγχονται καλύτερα.

Διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, ιδίως στις υπό ένταξη χώρες στην ΕΕ και στην πρώην Σοβιετική Ένωση, μειώνοντας την επιρροή της εκτελεστικής εξουσίας στις δικαστικές και εισαγγελικές υπηρεσίες και συμπεριλαμβάνοντας διαφανή και αντικειμενικά συστήματα για το διορισμό, τη μετάθεση και την απόλυση δικαστών και εισαγγελέων.

Υιοθέτηση και επιβολή συνολικής νομοθεσίας για την προστασία των καταγγελιών.

Υποστήριξη στους καταγγέλλοντες και τους δημοσιογράφους για διαφθορά και εξασφάλιση της κατάλληλης συνέχειας στις αποκαλύψεις τους.

Υπάρχουν πολλά εμπόδια για τη συμμετοχή περισσότερων πολιτών στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Πολλοί φοβούνται των αρνητικών συνεπειών από το σφύριγμα του μοσχεύματος· και πράγματι, αυτό φαίνεται δικαιολογημένο, καθώς σημαντικό ποσοστό ανθρώπων αναφέρει ότι υποφέρει ως συνέπεια της καταγγελίας διαφθοράς. Υψηλός

Τα ποσοστά δωροδοκίας, η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής για την αναφορά και η απουσία πολιτικών και πολιτικών δικαιωμάτων συμβάλλουν στην έλλειψη προθυμίας συμμετοχής σε δραστηριότητες κατά της διαφθοράς.

Οι νέοι κανόνες λόμπι, η προστασία των πληροφοριοδοτών και οι ενέργειες για την αντιμετώπιση της δωροδοκίας του δημόσιου τομέα είναι τεράστια σημαντική, αλλά η πραγματική αλλαγή δεν θα συμβεί μέχρι να υπάρξει σαφής δέσμευση από όλα τα επίπεδα της η κυβέρνησης, ο ιδιωτικός τομέας και η κοινωνία των πολιτών συνεργάζονται για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. (GCB report 2017).

Μια άλλη σημαντική σύμβαση σε αυτό το θέμα είναι η Σύμβαση του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) κατά της δωροδοκίας, η οποία στοχεύει στην «προσφορά» της δωροδοκίας, δηλαδή στις εταιρείες που εδρεύουν στις χώρες του ΟΟΣΑ και εμπλέκονται στη δωροδοκία ξένων δημοσίων

υπαλλήλων, διαμορφώνοντας πρότυπα για την ποινικοποίηση τέτοιες ενέργειες (Enste & Heldman, 2017). Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ δεν υποχρεώνει τα μέλη του να εφαρμόζουν αυτά τα πρότυπα, και οι ίδιες οι χώρες πρέπει να το πράξουν. Αυτό οδηγεί στο πρόβλημα, ότι μολονότι 41 χώρες έχουν υπογράψει το έγγραφο, περισσότεροι από τους μισούς ασκούν ελάχιστη ή καθόλου επιβολή και συνεπώς συνεχίζουν να «εξάγουν» τη διαφθορά μέσω των εξαγωγών τους και των άμεσων ξένων επενδύσεων. Μόνο τέσσερις χώρες εφαρμόζουν ενεργητική επιβολή: οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Ελβετία. Γι'αυτό και για τη Ρωσία ο μόνος που μπορεί να κάνει κάτι για την αντιμετώπιση της διαφθοράς είναι η Ρωσική κυβέρνηση και κατ' επέκταση ο Πούτιν.

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση διαπιστώθηκε ότι η Ρωσική Ομοσπονδία αναδείχθηκε ως μία από τις πιο υποσχόμενες οικονομίες του κόσμου, ανεβαίνοντας από το μετασοβιετικό οικονομικό χάος σε ετήσια ανάπτυξη, ακόμη και μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Το κράτος αντιπροσώπευε περίπου το ένα τρίτο της προστιθέμενης αξίας της Ρωσίας. Οι εκτιμήσεις περιλαμβάνουν εντός της περιμέτρου του κράτους τις θυγατρικές εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στις 20 μεγαλύτερες κρατικές μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες, οι οποίες κατά κανόνα ταξινομούνται ως ιδιωτικές σε επίσημα στοιχεία. Τα τελευταία 5 χρόνια, το μερίδιο του κράτους στην VA αυξήθηκε σημαντικά στον τομέα της ενέργειας και των τραπεζών, αλλά μόνο ελαφρώς συνολικά (από 32 σε 33% του ΑΕΠ). Τα στοιχεία του ΟΟΣΑ σχετικά με την κρατική απασχόληση δείχνουν ότι το ρωσικό κράτος είναι μεγάλο σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Το μεγάλο κράτος αφήνει το αποτύπωμα του με τη μορφή χαμηλότερης αποτελεσματικότητας στη χρήση των πόρων και σε μειωμένο ανταγωνισμό στην αγορά. Ωστόσο, η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται στο κύμα της ενδημικής διαφθοράς - ένα φαινόμενο που έχει υπονομεύσει την πολιτική και οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας και απειλεί να προκαλέσει μακροπρόθεσμη στασιμότητα ή ακόμα και κρίση. (Μητσοτάκης, 2019)

Το σχετικά μεγάλο ρωσικό κράτος συμβάλλει στη συγκέντρωση σε διάφορους οικονομικούς κλάδους, ακόμη και σε τομείς με χαμηλή κρατική παρουσία. Συγκρίνοντας τις 15 πιο συγκεντρωμένες οικονομικές δραστηριότητες με τις 15 λιγότερο συγκεντρωμένες δείχνει ότι το κράτος έχει ισχυρότερη παρουσία στο πρώτο από ό, τι στο τελευταίο. Η παρουσία των κρατικών επιχειρήσεων είναι

μεγάλη σε στρατηγικούς τομείς (ενέργεια, άμυνα) και φυσικά μονοπώλια (μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, νερού και σιδηροδρόμων), αλλά και στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ακόμη και σε τομείς στους οποίους η παρουσία του κράτους δεν είναι μεγάλη, η οικονομική συγκέντρωση είναι υψηλή παρά το έργο της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας κατά των Μονοπωλίων (η οποία διαχειρίζεται και επιβάλλει νομοθεσία κατά του μονοπωλίου). (Μητσοτάκης, 2019)

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της ανάλυσης που προηγήθηκε το μέγεθος της αντιληφθείσας διαφθοράς ενδέχεται να μειωθεί αν μειωθεί ή ανακατευθυνθεί το ρωσικό κράτος. Έτσι θα πρέπει να αναθεωρηθούν εξοπλιστικά προγράμματα, προγράμματα υγείας, κοινωνικές παροχές κλπ. Για παράδειγμα τα συνταξιοδοτικά συστήματα και τα συστήματα επιδομάτων ανεργίας (θα πρέπει να εφαρμόζονται παράλληλα) και να ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να εργάζονται περισσότερο και να είναι πιο δραστήριοι ώστε να μειώσουν τις κοινωνικές, οικονομικές, φορολογικές και άλλες προκλήσεις της αντιμετώπισης της γήρανσης του πληθυσμού. (Μητσοτάκης, 2019)

Ένα πακέτο μέτρων (προς αυτή τη κατεύθυνση) εκτιμάται ότι θα πρέπει να συνεπάγεται μείωση των ευκαιριών που αναζητούν δωροδοκία. Ειδικά μέτρα περιλαμβάνουν τη θέσπιση νομοθεσίας ή κανόνων περί προμηθειών, διαφανών διαδικασιών και ισχυρών και ανεξάρτητων οργανισμών ελέγχου. Ταυτόχρονα, ο έλεγχος του αρχικού (δηλαδή του κοινού) επί του παράγοντα (δηλ. των πολιτικών στελεχών και των γραφειοκρατών) ενισχύεται από την εξάλειψη της ασυμμετρίας της πληροφορίας. Εναλλακτικά, η ασυμμετρία της πληροφορίας μπορεί να μειωθεί με τη σταδιακή ενίσχυση των εποπτικών ιδρυμάτων, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, η συμπεριφορά των διεφθαρμένων δημοσίων υπαλλήλων μπορεί να ελεγχθεί με την εφαρμογή των δεοντολογικών κωδίκων συμπεριφοράς και με αυστηρές ποινικές κυρώσεις κατά της δωροδοκίας. (Μητσοτάκης, 2019)

Η μείωση του αποτυπώματος του κράτους μεσοπρόθεσμα εκτιμάται ότι θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη. Οι ενέργειες πρέπει να αναλυθούν προσεκτικά, καθώς η οριστική ιδιωτικοποίηση πιθανόν να οδηγήσει σε μεγαλύτερη οικονομική συγκέντρωση. Οι προσπάθειες θα πρέπει πρώτα να προσανατολιστούν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού μέσω της προώθησης της

εισόδου στην αγορά και της εξισορρόπησης των όρων ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις μέσω της μείωσης της συγκέντρωσης των προμηθευτών και της διευκόλυνσης της ανάπτυξης των δημόσιων επιχειρήσεων. Καθώς αναπτύσσεται μια πιο ανταγωνιστική αγορά και βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα της κρατικής διοίκησης, πρέπει να αναπτυχθεί μια σαφής στρατηγική εξόδου για εκείνους τους τομείς όπου δεν υπάρχει οικονομική λογική για κρατική ιδιοκτησία, συμπεριλαμβανομένου του τραπεζικού τομέα. Η στρατηγική πρέπει να ενισχύει τον ανταγωνισμό, καθώς η οικονομική συγκέντρωση είναι ήδη υψηλή στα περισσότερα τμήματα της αγοράς. (Μητσοτάκης, 2019)

Δεδομένης της μεγάλης κατάστασης, οι πολιτικές προμηθειών είναι απαραίτητες για την προώθηση του ανταγωνισμού. Η νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις αναγνωρίζει ότι η ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών από το κράτος είναι μεγάλη και ότι μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία. Ωστόσο, οι περισσότερες προμήθειες δημόσιων επιχειρήσεων συμβαίνουν μέσω μη ανταγωνιστικών μεθόδων και η συγκέντρωση των προμηθευτών είναι υψηλή. Επιπλέον, ο νόμος επιτρέπει τη χρήση ποσοτώσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από θυγατρικές μεγαλύτερων εταιρειών και την απεριόριστη χρήση των πλεονεκτημάτων των τιμών για εγχώριους προμηθευτές, οι οποίοι περιορίζουν την πρόσβαση στην αγορά, την αποτελεσματικότητα και την ανάπτυξη της αλυσίδας αξίας. (Μητσοτάκης, 2019)

Ένα άλλο πακέτο μέτρων εκτιμάται ότι θα πρέπει να περιλαμβάνει τη διοικητική μεταρρύθμιση που θα στοχεύει στη γραφειοκρατική απλούστευση της διαδικασίας για τη μεταφορά ορισμένων λειτουργιών σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ). Ως αποτέλεσμα, διατηρείται ο δημόσιος έλεγχος της κρατικής διοίκησης. Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει μεθόδους επιβολής, όπως απαράδεκτες ποινές, ποινικές κυρώσεις κατά των πληρωτών δωροδοκίας ή ανάπτυξη δεοντολογικών κωδίκων δεοντολογίας και άλλων μηχανισμών αυτορρύθμισης. (Μητσοτάκης, 2019)

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι είναι απαραίτητο να γίνει μια συστημική αναθεώρηση της νομοθεσίας για τη διαφθορά. Η ισχύουσα ρωσική νομοθεσία αποτελείται από τρεις τύπους νόμων: Από αυτούς που τέθηκαν σε εφαρμογή σχετικά πρόσφατα, από εκείνους που εφαρμόστηκαν κατά την έναρξη της

μετάβασης της οικονομίας, και από εκείνους που θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της σοβιετικής περιόδου. (Μητσοτάκης, 2019)

Η έλλειψη διαφάνειας, ο αντιφατικός χαρακτήρας αυτών των νόμων και/ή η δυνατότητα ελεύθερης ερμηνείας προάγει τους διάφορους τύπους διαφθοράς. Προφανώς, πρέπει να αναθεωρηθούν καθώς επιβάλλουν εννοιολογικές προσαρμογές σε διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές και νομικές σχέσεις. (Μητσοτάκης, 2019)

Τέλος, είναι προφανές ότι, λόγω του συστημικού χαρακτήρα της κατάστασης, η διαφθορά εξαρτάται από την τύχη του σημερινού πολιτικού καθεστώτος της Ρωσίας. Αν συνεχίσει να υπάρχει, τότε θα συνεχιστεί η λεηλασία του δημοσίου χρήματος. Η επιχειρηματική κοινότητα θα συνεχίσει να δέχεται πιέσεις από διεφθαρμένους αξιωματούχους.

Δεν θα μειωθεί ούτε η καθημερινή διαφθορά για τους απλούς πολίτες, η οποία θα βασίζεται στη διανομή σπάνιων αγαθών και υπηρεσιών στον πληθυσμό. Γενικά, θα διαμορφωθεί τελικά το πρότυπο που χαρακτηρίζει τα αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα της Λατινικής Αμερικής στα μέσα του 20ού αιώνα.

Με την ενδεχόμενη αλλαγή του πολιτικού καθεστώτος, μια πραγματική καταπολέμηση της συστημικής διαφθοράς θα μπορούσε να είναι: Η δημιουργία ενός κοινωνικά προσανατολισμένου κράτους, Ο πραγματικός διαχωρισμός των κλάδων της κυβέρνησης, ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος, ανακατανομή του ρωσικού προϋπολογισμού από το μυστικό μέρος και του στρατού για την κάλυψη σοβαρά υποχρηματοδοτούμενων κοινωνικών αναγκών, αλλαγές στη νομοθεσία για να την απαλοιφή από κενά, παραθυράκια και ασάφειες.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Ο σκοπός της εν λόγω εργασίας ήταν να εξεταστεί η ύπαρξη συσχέτισης ανάμεσα στο πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τον δείκτη αντίληψης διαφθοράς (CPI). Από την ανάλυση που έγινε διαπιστώθηκαν:

Ο δείκτης CPI έχει αρνητική επίδραση στο πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης το ΑΕΠ στη Ρωσική Ομοσπονδία, κυρίως από την περίοδο του νέου τρόπου υπολογισμού του εν λόγω δείκτη (2012-2021). Επιπλέον, η διαφθορά επηρεάζει σημαντικά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ρωσικής Ομοσπονδίας, την περίοδο 2002-2011 και ελαφρώς θετικά την περίοδο 2012-2021. Η ανταγωνιστικότητα δε στη Ρωσική Ομοσπονδία επηρεάστηκε αρκετά αρνητικά από τη διαφθορά την περίοδο 2002-2011, ενώ παρέμεινε ανεπηρέαστη την περίοδο 2012-2019. Η ευκολία επιχειρηματικότητας (EDB) στη Ρωσία επηρεάστηκε μέτρια θετικά από τη διαφθορά στην εν λόγω χώρα. Αυτό ενδεχομένως να συμβαίνει και λόγω της γραφειοκρατίας και των χρονοβόρων διαδικασιών στην έναρξη μιας επιχείρησης. Τέλος η διαφθορά έχει μια ασθενή θετική επίδραση στην οικονομική ελευθερία της Ρωσίας.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι η διαφθορά επηρεάζει μάλλον αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Μπορούμε επίσης να διαπιστώσουμε ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς στην εν λόγω χώρα φαίνεται ότι δεν αποδίδει, καθώς σύμφωνα με το Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς η βαθμολογία της είναι πολύ χαμηλή όπως και η κατάταξή της ανάμεσα σε 180 χώρες, διαρκώς για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο (2002-2021).

Το πρόβλημα της διαφθοράς στο ρωσικό κράτος είναι επιβεβαιωμένο από τις ετήσιες αναφορές του διεθνούς οργανισμού Transparency International. Η Ρωσική Ομοσπονδία κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης για τη διαφθορά και λαμβάνει ετησίως πολύ χαμηλούς CPI. Ωστόσο από τα συμπεράσματα αυτά δεν είναι δυνατό να τεκμηριωθεί σαφώς ότι το μέγεθος του κράτους προκαλεί αύξηση του μεγέθους της διαφθοράς.

Οι συνέπειες της διαφθοράς στη Ρωσία είναι σοβαρές, ωστόσο η κυβέρνηση δεν είναι πρόθυμη να αλλάξει. Η πολιτική ελίτ της Ρωσίας ανησυχεί ότι

η αχαλίνωτη διαφθορά δημιουργεί επικίνδυνες ευκαιρίες για προσωπικότητες όπως ο Αλεξέι Ναβάλνι - ακτιβιστές που αντιτίθενται στην τρέχουσα κατανομή πλούτου και εξουσίας και κινητοποιούν το κοινό ενάντια στο καθεστώς. Ενώ η επικράτηση του καθεστώτος στις περιφερειακές και εθνικές εκλογές φαίνεται ισχυρή, η δημόσια δυσαρέσκεια ανησυχεί το Κρεμλίνο. Η μεσοπρόθεσμη επιτυχία του καθεστώτος εξαρτάται από την αντίληψη τόσο του αήτητου όσο και της νομιμότητας. Ωστόσο, προς το παρόν, οι αρχές φαίνονται πιο ανήσυχοι για τους κινδύνους της μεταρρύθμισης και την πιθανότητα απώλειας του ελέγχου. (Buckley, 2018)

Η απόφαση να διατηρηθεί το status quo της Ρωσίας με διεφθαρμένη, άτυπη εξουσία έχει συνέπειες πέρα από τη σταθερότητα του καθεστώτος. Η ανεξέλεγκτη επιθετικότητα βλάπτει τη νομιμότητα του ρωσικού κράτους. Μακροπρόθεσμα, αυτό το έλλειμμα νομιμότητας θα μειώσει την εμπιστοσύνη του κοινού στους κυβερνητικούς θεσμούς, θα εμβαθύνει την πολιτική απάθεια και θα υπονομεύσει τις μελλοντικές προσπάθειες για μεταρρυθμίσεις. Επιπλέον, η διαφθορά προκαλεί σημαντική ζημιά στη ρωσική οικονομία. Οι ρωσικές επιχειρήσεις υποφέρουν από εκβιασμούς και ως αποτέλεσμα οι εταιρείες επενδύουν λιγότερο. Οι μέσοι Ρώσοι αισθάνονται επίσης τη συμπίεση καθώς οι τιμές αυξάνονται, οι μισθοί παραμένουν στάσιμοι και οι απαιτήσεις για δωροδοκίες σχηματίζουν έναν δαπανηρό φόρο. (Buckley, 2018)

Καθώς ο Βλαντιμίρ Πούτιν διανύει την τέταρτη θητεία του ως πρόεδρος, η ανεπάρκεια του συστήματος διακυβέρνησης της Ρωσίας θα παρεμποδίσει κάθε προσπάθεια μεταρρύθμισης. Θα αγωνιστεί για να αναπτύξει τη Ρωσία ή να οικοδομήσει ένα ανθεκτικό πολιτικό σύστημα. Η αυξανόμενη εξάρτηση από άτυπους πολιτικούς θεσμούς κάνει πιο δύσκολο το έργο του να σχεδιάσει μια ομαλή συνέχιση της εξουσίας μετά τη λήξη της θητείας του το 2024. Οι αξιωματούχοι θα συνεχίσουν να προτιμούν τους διεφθαρμένους, φιλικούς δεσμούς από τη διακυβέρνηση που βασίζεται σε κανόνες. Το τζόκινγκ για τη μείωση των πόρων και οι ελιγμοί επίδοξων κέντρων εξουσίας για μελλοντικά κέρδη είναι πιθανό να απειλήσουν την ικανότητα του Πούτιν να διαχειριστεί την πολιτική διαδικασία κατά την επόμενη εξαετή θητεία του ή να δημιουργήσει μια διαρκή κληρονομιά μετά από αυτό. Η κυβέρνησή του δεν θα είναι σε θέση να κάνει κάτι περισσότερο από έναν καλλυντικό αγώνα κατά της διαφθοράς. Οι δωροδοκίες δεν

εξαλείφονται εύκολα όταν αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του τρόπου με τον οποίο το καθεστώς διατηρεί την εξουσία. (Buckley, 2018)

Παρά τη χρησιμότητα της διαφθοράς στη σταθεροποίηση του καθεστώτος της Ρωσίας, οι αρχές εξακολουθούν να έχουν κατά καιρούς αγωνιστεί για να μειώσουν την επικράτηση της ή, τουλάχιστον, την προφανή της. Είτε πρόκειται για γνήσιες προσπάθειες βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για επαγγελματισμό του κρατικού μηχανισμού είτε απλώς για κοσμητικά βήματα, η Ρωσία έχει εμπλακεί σε έναν ανταρτοπόλεμο κατά ορισμένων τύπων διαφθοράς εδώ και χρόνια.

Και οι δύο Πρόεδροι Πούτιν και Ντμίτρι Μεντβέντεφ έχουν αυστηροποιήσει τη νομοθεσία και έχουν κάνει ομιλίες σχετικά με την ανάγκη καταπολέμησης της δωροδοκίας. Ο Μεντβέντεφ, ειδικότερα, κατέστησε τις πολιτικές κατά της διαφθοράς κεντρικό μέρος της θητείας του με επίκεντρο τις μεταρρυθμίσεις, "lite-lite-lite" στην εξουσία του. Το «Εθνικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Διαφθοράς» του 2008 ζήτησε μια εκτεταμένη, αν και αόριστη, μεταρρύθμιση των νόμων για τη διαφθορά. Αυτές οι αλλαγές είχαν ως στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς με νομικές κυρώσεις, διοικητική μεταρρύθμιση (συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του αριθμού των κρατικών υπαλλήλων) και θεσμική ενίσχυση για την καλύτερη διαχείριση των υποθέσεων διαφθοράς. . Αν και απέχει πολύ από το τέλειο, αυτό το βήμα αποτελούσε μια σοβαρή προσπάθεια για τον εντοπισμό και την ενασχόληση με το πρόβλημα. (Buckley, 2018)

Καθώς οι αρχές αντιμετώπισαν την κρίση διαφθοράς στη Ρωσία, το ίδιο συμβαίνει και με μια αναδυόμενη κοινωνία των πολιτών. Μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), όπως η INDEM και η Διεθνής Διαφάνεια Ρωσίας, και αμέτρητοι γενναίοι δημοσιογράφοι έχουν προσπαθήσει να αποκαλύψουν λογαριασμοί δωροδοκίας από τη δεκαετία του 1990. (Buckley, 2018)

Το πιο αποτελεσματικό φάρμακο για την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρωσία είναι ο αυξημένος πολιτικός ανταγωνισμός. Ακόμη και τα ελάχιστα επίπεδα ανταγωνισμού μπορούν να παρακινήσουν ελίτ, όπως οι κυβερνήτες της Ρωσίας, να καταπολεμήσουν τη δωροδοκία. Εξετάζοντας ένα τεράστιο αρχικό σύνολο δεδομένων σχετικά με τις εμπειρίες του κοινού με τη δωροδοκία, γίνεται σαφές ότι

όταν οι κυβερνήτες αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό με τη μορφή πλησιάζει το τέλος της θητείας τους στην εξουσία, μειώνουν τη δωροδοκία κατά πάνω από 13% για να κρατήσουν τον πληθυσμό στο πλευρό τους. Αντί απλώς να μεταρρυθμίζει τους νόμους και να απειλεί με τιμωρία, ο ανταγωνισμός αλλάζει τα κίνητρα που αντιμετωπίζουν οι υπάλληλοι και διακόπτει τα δίκτυα διεφθαρμένης συμπεριφοράς. (Buckley, 2018)

Αν περιορίζει το τι μπορούν να κάνουν οι πολιτικοί παράγοντες όταν αγωνίζονται για την εξουσία στον αυταρχισμό του Πούτιν είτε οδηγεί σε μια πιο θεμελιώδη άνηση των δημοκρατικών κανόνων και του κράτους δικαίου σε εκδημοκρατιστικά πλαίσια, ο πολιτικός ανταγωνισμός μπορεί να δαμάσει το μόσχευμα με τρόπους που δεν μπορούν οι πιο επιφανειακές μεταρρυθμίσεις. Με άλλα λόγια, ο πολιτικός ανταγωνισμός δεν αφορά μόνο τις δημοκρατίες, είναι ένας τρόπος βελτίωσης των κινήτρων για χρηστή διακυβέρνηση σε βαθύ επίπεδο. Η απελευθέρωση της ρωσικής πολιτικής θα βοηθήσει περισσότερο στη θεραπεία των υποκείμενων αιτιών της διαφθοράς από οποιαδήποτε νομοθετική μεταρρύθμιση ή καταστολή της επιβολής του νόμου. Αλλά η απελευθέρωση φαίνεται απίθανη, γιατί απειλεί τον πυρήνα του τρέχοντος πολιτικού συστήματος της Ρωσίας.

Επιπλέον, έχοντας υπόψη τη δομή, την ιστορία και τις παραδόσεις του ρωσικού κράτους σε συνδυασμό με την παρούσα ανάλυση έγιναν οι ακόλουθες προτάσεις πολιτικής για την βελτίωση της κατάστασης:

Συμμόρφωση με τις προτάσεις της Transparency International αναφορικά με την βελτίωση της ποιότητας των θεσμών. Όπως αναφέρθηκε, η διαφθορά ευδοκίμει όταν υπάρχουν αδύναμες δημοκρατικές πρακτικές, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτικής βούλησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα. Στον τομέα αυτό συγκαταλέγεται η δικαιοσύνη και η ελευθερία του Τύπου οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στον περιορισμό της παράνομης συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων. Τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης είναι σπάνια στη Ρωσία, και συχνά αντικαθίστανται από οργανώσεις που δημιουργούνται και χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση. Επιπλέον, το δικαστικό σύστημα είναι συχνά προκατειλημμένο, ενώ τα δικαστήρια διαχειρίζονται μεγάλα πρόστιμα σε ανεξάρτητους φορείς με σκοπό να γίνονται αρεστοί στην κυβέρνηση⁹. Η

ενδυνάμωση αυτών των θεσμικών οργάνων μπορούν να γίνουν αφενός καθιστώντας ανεξάρτητη τη δικαιοσύνη από την εκτελεστική εξουσία και αφετέρου παρέχοντας τη δυνατότητα δημιουργίας ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης. (Μητσοτάκης, 2019)

Μείωση του μεγέθους του κράτους δια της ιδιωτικοποίησης των μεγάλων κρατικών επιχειρήσεων. Κατά τον 21^ο αιώνα η Ρωσική Ομοσπονδία έχει προχωρήσει σε σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές, ωστόσο, τελικά η πολιτική της είναι συντηρητική και στοχεύει στη σταθερότητα. Έτσι, όπως αναλύθηκε παραπάνω, η χώρα αυτή έχει αναπτύξει μια μορφή κρατικού καπιταλισμού όπου οι κρατικές επιχειρήσεις, με την (οικονομική) βοήθεια του κράτους, περιορίζουν τις ιδιωτικές εταιρείες και δεν τους επιτρέπουν να αναπτυχθούν. Βέβαια οι ιδιωτικοποιήσεις αυτές θα πρέπει να γίνουν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφευχθεί η «κατάληψη» των επιχειρήσεων αυτών από ισχυρά άτομα ή ομάδες (ολιγάρχες). (Μητσοτάκης, 2019)

Θέσπιση – αναθεώρηση νομοθεσίας ή κανόνων περί δημόσιων προμηθειών, προκειμένου να εφαρμόζονται διαφανείς διαγωνιστικές διαδικασίες και να αναπτυχθούν ισχυροί και ανεξάρτητοι οργανισμοί ελέγχου. Όπως αναλύθηκε, το μεγάλο Ρωσικό κράτος αφήνει το αποτύπωμα του στην αγορά. Συγκεκριμένα το μεγάλο κράτος μπορεί να οδηγήσει σε μεμονωμένες κρατικές επιχειρήσεις ή σε κρατικούς ομίλους που κατέχουν σχετικά δεσπόζουσα θέση σε ορισμένες αγορές, και περιορίζοντας τον ανταγωνισμό. (Μητσοτάκης, 2019)

Επιπλέον οι περισσότερες προμήθειες ρωσικών δημόσιων επιχειρήσεων υλοποιούνται μέσω μη ανταγωνιστικών μεθόδων. Τέτοιου τύπου προμήθειες αφενός δεν πετυχαίνουν τις δίκαιες και λογικές τιμές και αφετέρου μπορεί να κρύβουν περιπτώσεις δωροδοκίας δημοσίων λειτουργών. Επιπλέον το μεγάλο ρωσικό κράτος επηρεάζει αρνητικά τον ανταγωνισμό, καθώς οι ιδιωτικές εταιρείες δεν απολαμβάνουν την ίδια κρατική στήριξη με τις κρατικές επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα σύστημα προμηθειών που θα έχει ως στόχο την υποστήριξη του ανταγωνισμού, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού δυνητικών προμηθευτών και την ανάπτυξη νέων προμηθευτών, καθορίζοντας, μεταξύ άλλων, υποχρεωτικές ποσοστώσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων. (Μητσοτάκης, 2019)

Διοικητική μεταρρύθμιση που θα στοχεύει στη μείωση της γραφειοκρατίας. Αναφέρθηκαν περιπτώσεις που διεφθαρμένοι αξιωματούχοι έχοντας ως σκοπό τη δημιουργία ευκαιριών για να λαμβάνουν πληρωμές, συνέταξαν περισσότερους κανονισμούς από ότι ήταν απαραίτητο για να κερδίζουν χρήματα μέσω δωροδοκιών. Επίσης αναλύθηκε παραπάνω ότι ένα μεγάλο κράτος οδηγεί στην ύπαρξη εκτεταμένης γραφειοκρατίας, η οποία με τη σειρά της μπορεί να προκαλέσει καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση υποθέσεων κράτους – ιδιωτικών επιχειρήσεων. Παράδειγμα τέτοιας υπόθεσης αποτελεί η έκδοση οικοδομικών αδειών για την ανέγερση ενός εργοστασίου. Εκτιμάται ότι υπάρχουν επιχειρήσεις που για να αποφύγουν την αναμονή (που αποτελεί κι αυτή μια πηγή κόστους) είναι διατεθειμένες να πληρώσουν τα λεγόμενα «χρήματα υψηλής ταχύτητας», προκειμένου να μειώσουν το χρόνο που απαιτείται για την έκδοση μιας τέτοιας άδειας. Έτσι γίνεται αντιληπτό ότι η μείωση γραφειοκρατίας και η απλούστευση διαδικασιών θα οδηγήσει σε μείωση κράτους και διαφθοράς. (Μητσοτάκης, 2019)

Τελειώνοντας, και λαμβάνοντας υπόψη την παραπάνω ανάλυση προτείνονται οι παρακάτω προτάσεις για περαιτέρω έρευνα:

Εξέταση – ανάλυση των πολιτικών γεγονότων από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και μετά, καθώς εν λόγω εισβολή προκάλεσε ζημιά στη Ρωσία, η οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εξαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αν και οι υψηλές τιμές στις αρχές του 2022 βοήθησαν τη χώρα, ο υπόλοιπος κόσμος προσαρμόστηκε γρήγορα, μετακινώντας τις προμήθειες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, εξάγοντας περισσότερα. Η τιμή του ρωσικού αργού πετρελαίου έχει ήδη μειωθεί κατά 40% από την κορύφωσή της τον Μάρτιο του 2022 και η Ρωσία μπορεί στο εξής να μην έχει τους πόρους για να μετριάσει το πλήγμα της ύφεσης στον πληθυσμό της.

Ως αποτέλεσμα, η ρωσική οικονομία θα πληγεί. Τον Οκτώβριο του 2021, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προέβλεψε ότι η οικονομία της Ρωσίας θα αναπτυσσόταν κατά 2% το 2023. Τώρα, ο οργανισμός βλέπει το ΑΕΠ της χώρας να μειώνεται κατά 2,4% μετά τη συρρίκνωση κατά 3% το 2022. Με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία του ρουβλίου το 2021, αυτό μεταφράζεται σε περίπου 200 δολάρια δισεκατομμύρια χαμένο ΑΕΠ. (IMF, 2022)

Αυτό θα πλήξει περαιτέρω τα ήδη επιδεινούμενα οικονομικά. Οι δαπάνες αυξήθηκαν περισσότερο από 20% το 2022 κυρίως λόγω της αύξησης των αμυντικών δαπανών, έτσι η ρωσική κυβέρνηση χρειάστηκε να επιστρατεύσει ένα ταμείο έκτακτης ανάγκης για να αναπληρώσει το πρώτο δημοσιονομικό έλλειμμα εδώ και χρόνια. Το να διατηρηθεί το ρούβλι μετατρέψιμο σε άλλα νομίσματα θα γίνεται πιο δύσκολο κάθε μήνα.

Ο Πούτιν έχει ήδη αυστηροποιήσει τον έλεγχο της οικονομίας του και της κυβέρνησής του, απαιτώντας την πώληση περιουσιακών στοιχείων από δυτικές εταιρείες στον τραπεζικό ή τον ενεργειακό τομέα. Κρατικές εταιρείες ή τράπεζες ή φιλικόι προς το Κρεμλίνο ολιγάρχες, όπως ο μεγιστάνας του νικελίου Βλαντιμίρ Ποτάνιν, έχουν ήδη αγοράσει τραπεζικά ή βιομηχανικά περιουσιακά στοιχεία φθηνά και η τάση αυτή θα ενταθεί. (REUTERS BREAKINGVIEWS, Δεκέμβριος 2022)

Μακριά από τον έλεγχο ξένων επενδυτών, οι ρωσικές επιχειρήσεις θα είναι ελεύθερες να ανεβάσουν σε νέα επίπεδα την εκτεταμένη διαφθορά που συγκρατεί την οικονομία εδώ και χρόνια. Και ο Πούτιν μπορεί να ολοκληρώσει το έργο του και να επινοήσει ένα καθεστώς όπου κανείς δεν θα μπορεί να τον αντικαταστήσει, με πετρέλαιο που δεν μπορεί να πουλήσει και ρούβλια που δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει. Έτσι θα μπορούμε να διαπιστώσουμε κατά πόσο επηρέασαν η εισβολή στην Ουκρανία και οι δυτικές κυρώσεις τη συσχέτιση διαφθοράς και οικονομικής ανάπτυξης στη Ρωσική Ομοσπονδία.

Επιπλέον ένα ενδιαφέρον θέμα για περαιτέρω έρευνα θα ήταν να εξεταστεί η συσχέτιση ανάμεσα στον πραγματικό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ των κρατών, που εξετάζει ο Transparency International, με τον δείκτη CPI που λαμβάνει καθένα από αυτά τα κράτη και με την κατάταξη τελικά παίρνει. Έτσι θα δοθεί η ευκαιρία να δούμε αν κράτη με υψηλό ρυθμό ανάπτυξης έχουν υψηλό ή χαμηλό CPI κι αν τελικά καταλαμβάνουν τις πρώτες ή τις τελευταίες θέσεις της κατάταξης του Transparency International.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Åslund, A., 2017. *Russia's Crony Capitalism: Stagnant But Stable*, s.l.: CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych.

CIA, *The World Factbook*, 2022, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/russia/>

CPI report, 2021, <https://www.transparency.org/en/cpi/2021>

Enste, D. & Heldman, C., 2017. *Causes and consequences of corruption: An overview of empirical results*, Cologne: German Economic Institute (IW).

GCB report, 2013 & 2017, <https://www.transparency.org/en/gcb>

Global Financial Integrity, <https://gfintegrity.org/>

Gründler Klaus, Potrafke Niklas: «Corruption and economic growth: New empirical evidence», 2019 (Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich)

International Monetary Fund (IMF) <https://www.imf.org/en/Home>

Noah Buckley, «CORRUPTION AND POWER IN RUSSIA», 2018 (Foreign Policy Research Institute)

OECD, <https://www.oecd.org/>

Pettengill Julia, «Russian Corruption: Domestic and International Consequences», 2013, <https://henryjacksonsociety.org/publications/russian-corruption-domestic-and-international-consequences/>

REUTERS BREAKINGVIEWS, Δεκέμβριος 2022, <https://www.ot.gr/2022/12/22/partners/>

Transparency International (TI), <https://www.transparency.org/>

World Bank (WB), <https://www.worldbank.org/en/home>

WGI, 2022, <https://info.worldbank.org/governance/wgi/Home/Reports>

World Economic Forum report (WEF) 2019, <https://www.weforum.org/>

Μητσοτάκης Αδαμάντιος, ««Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΡΩΣΙΑ», 2019, <https://dspace.lib.uom.gr/?locale=en>

Παπαπανάγος Χάρρυ, σημειώσεις μαθήματος, 2021

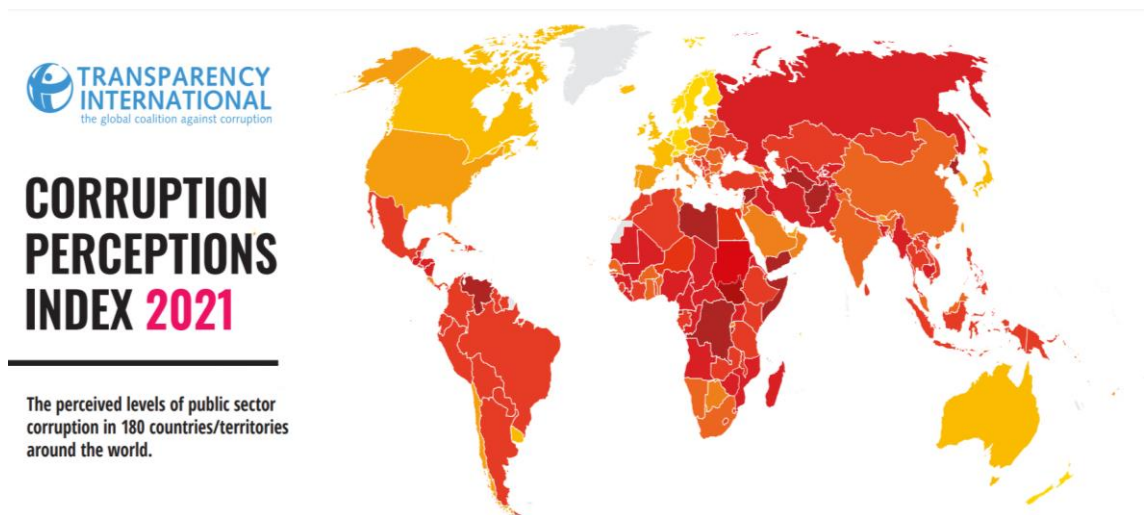
Παπακωνσταντίνου Παναγιώτα, διδακτορική διατριβή «σχέση μεταξύ αντιλαμβανόμενης διαφθοράς, γραφειοκρατίας, εισοδήματος και οικονομικής ανάπτυξης: διερεύνηση σε 180 χώρες», 2011.

Πελαγίδης Θοδωρής, «Πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς», 2014

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών

Στην ετήσια αναφορά του (Transparency International, 2021) για το έτος 2021 παρουσιάστηκε ο ακόλουθος χάρτης που απεικονίζει τα επίπεδα διαφθοράς στα 180 κράτη που μελετήθηκαν. Με ανοικτό κίτρινο χρώμα απεικονίζονται τα κράτη με υψηλό CPI κι ως εκ τούτου με χαμηλά επίπεδα διαφθοράς, ενώ με σκούρο κόκκινο απεικονίζονται τα κράτη με χαμηλό CPI κι ως εκ τούτου με υψηλά επίπεδα διαφθοράς. Στη συνέχεια, στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η βαθμολογία, καθώς και η κατάταξη των εν λόγω χωρών, σύμφωνα με τον CPI.

SCORE COUNTRY/TERRITORY

88	Denmark	67	Chile	53	Cyprus	42	Burkina Faso	36	Moldova	30	Laos	23	Iraq
88	Finland	67	United States of America	53	Rwanda	42	Bulgaria	36	Panama	30	Paraguay	23	Zimbabwe
88	New Zealand	65	Barbados	53	Saudi Arabia	41	Timor-Leste	36	Peru	30	Togo	22	Eritrea
85	Norway	64	Bahamas	52	Oman	41	Belarus	35	Albania	30	Kenya	21	Congo
85	Singapore	63	Qatar	52	Slovakia	41	Trinidad and Tobago	35	Bosnia and Herzegovina	29	Angola	21	Guinea Bissau
85	Sweden	62	Korea, South	49	Armenia	40	India	35	Malawi	29	Liberia	20	Chad
84	Switzerland	62	Portugal	49	Greece	40	Maldives	35	Mongolia	29	Mali	20	Comoros
82	Netherlands	61	Lithuania	49	Jordan	39	Kosovo	35	Thailand	29	Russia	20	Haiti
81	Luxembourg	61	Spain	49	Namibia	39	Colombia	34	El Salvador	28	Mauritania	20	Nicaragua
80	Germany	59	Israel	48	Malaysia	39	Ethiopia	34	Sierra Leone	28	Myanmar	20	Sudan
78	United Kingdom	59	Latvia	47	Croatia	39	Guyana	34	Egypt	28	Pakistan	19	Burundi
76	Hong Kong	59	Saint Vincent and the Grenadines	46	Cuba	39	Morocco	33	Nepal	28	Uzbekistan	19	Democratic Republic of the Congo
74	Canada	58	Cabo Verde	46	Montenegro	39	North Macedonia	33	Philippines	27	Cameroon	19	Turkmenistan
74	Iceland	58	Costa Rica	45	China	39	Suriname	33	Zambia	27	Kyrgyzstan	17	Equatorial Guinea
74	Ireland	58	Slovenia	45	Romania	39	Tanzania	33	Algeria	27	Uganda	17	Libya
74	Estonia	57	Italy	45	Sao Tome and Principe	39	Vietnam	32	Eswatini	26	Bangladesh	16	Afghanistan
74	Austria	56	Poland	45	Vanuatu	38	Argentina	32	Ukraine	26	Madagascar	16	Korea, North
73	Australia	56	Saint Lucia	44	Jamaica	38	Brazil	31	Gabon	26	Mozambique	16	Yemen
73	Belgium	55	Botswana	44	South Africa	38	Indonesia	31	Mexico	25	Guatemala	16	Venezuela
73	Japan	55	Dominica	44	Tunisia	38	Lesotho	31	Niger	25	Guinea	14	Somalia
73	Uruguay	55	Fiji	43	Ghana	38	Serbia	31	Papua New Guinea	25	Iran	13	Syria
71	France	55	Georgia	43	Hungary	38	Turkey	31	Nigeria	24	Tajikistan	13	Syria
70	Seychelles	55	Czechia	43	Kuwait	37	Gambia	30	Azerbaijan	24	Lebanon	11	South Sudan
69	United Arab Emirates	54	Malta	43	Senegal	37	Kazakhstan	30	Bolivia	24	Central African Republic		
68	Bhutan	54	Mauritius	43	Solomon Islands	37	Sri Lanka	30	Djibouti	24	Cambodia		
68	Taiwan	53	Grenada	42	Bahrain	36	Cote d'Ivoire	30	Dominican Republic	23	Honduras		
				42	Benin	36	Ecuador						

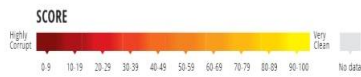
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2021

EASTERN EUROPE & CENTRAL ASIA

36/100

AVERAGE SCORE

SCORE	COUNTRY/TERRITORY
55	Georgia
49	Armenia
46	Montenegro
41	Belarus
39	Kosovo
39	North Macedonia
38	Serbia
38	Turkey
37	Kazakhstan
36	Moldova
35	Albania
35	Bosnia and Herzegovina
32	Ukraine
30	Azerbaijan
29	Russia
28	Uzbekistan
27	Kyrgyzstan
25	Tajikistan
19	Turkmenistan

#cpi2021

www.transparency.org/cpi

This work from Transparency International (2021) is licensed under CC BY-ND 4.0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» Τα Επίπεδα Διαφθοράς των Κρατών της Μαύρης Θάλασσας (BS-10)

Πίνακας Γ1 (2002-2011)

Country	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Av 02/11
Armenia	-	3	3,1	2,9	2,9	3	2,9	2,7	2,6	2,6	2,9
Azerbaijan	2	1,8	2,9	2,2	2,4	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4	2,3
Bulgaria	4	3,9	4,1	4	4	4,1	3,6	3,8	3,6	3,3	3,8
Georgia	2,4	1,8	2	2,3	2,8	3,4	3,9	4,1	3,8	4,1	3,1
Greece	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,6	4,7	3,8	3,5	3,4	4,1
Moldova	2,1	2,4	2,3	2,9	3,2	2,8	2,9	3,3	2,9	2,9	2,8
Romania	2,6	2,8	2,9	3	3,1	3,7	3,8	3,8	3,7	3,6	3,4
Russia	2,7	2,7	2,8	2,4	2,5	2,3	2,1	2,2	2,1	2,4	2,4
Turkey	3,2	3,1	3,2	3,5	3,8	4,1	4,6	4,4	4,4	4,2	3,9
Ukraine	2,4	2,3	2,2	2,6	2,8	2,7	2,5	2,2	2,4	2,3	2,4
BS-10 AV	2,8	2,8	3	3	3,2	3,3	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1

Πηγή TI

Πίνακας Γ2 (2012-2021)

Country	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Av 02/11
Armenia	34	36	37	35	33	35	35	42	49	49	38,5
Azerbaijan	27	28	29	29	30	31	25	30	30	30	28,9
Bulgaria	41	41	43	41	41	43	42	43	44	42	41
Georgia	52	49	52	52	57	56	58	56	56	55	54,3
Greece	36	40	43	46	44	48	45	48	50	49	44,9
Moldova	36	35	35	33	30	31	33	32	34	36	33,5
Romania	44	43	43	46	48	48	47	44	44	45	45,2
Russia	28	28	27	29	29	29	28	28	30	29	28,5
Turkey	49	50	45	42	41	40	41	39	40	38	42,5
Ukraine	26	25	26	27	29	30	32	30	33	32	29
BS-10 AV	36,3	37,5	38	38	38,2	39,1	38,6	39,2	41	40,5	38,6

Πηγή TI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» Η αντίληψη διαφθοράς σύμφωνα με το GCB2017 των Κρατών της Μαύρης Θάλασσας (BS-10)

Πίνακας «Δ1»

The (President)/(Prime Minister) and Officials in his office

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	5%	14%	17%	27%	36%	20%	44%
Azerbaijan	32%	14%	8%	2%	45%	46%	9%
Bulgaria	7%	16%	12%	8%	57%	23%	20%
Georgia	12%	12%	4%	3%	69%	24%	6%
Greece	5%	37%	19%	8%	30%	42%	27%
Moldova	2%	9%	37%	35%	18%	11%	71%
Romania	9%	22%	20%	10%	39%	30%	31%
Russia	22%	20%	7%	4%	47%	42%	11%
Turkey	19%	24%	15%	23%	20%	43%	38%
Ukraine	1%	24%	33%	27%	15%	25%	60%

Πίνακας «Δ2»

Representatives in the Legislature (i.e. Members of the Parliament or Senators)

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	6%	16%	20%	23%	36%	21%	42%
Azerbaijan	24%	16%	10%	2%	48%	40%	12%
Bulgaria	1%	23%	27%	14%	35%	24%	41%
Georgia	9%	17%	5%	4%	65%	26%	9%
Greece	0%	44%	39%	10%	7%	44%	49%
Moldova	2%	9%	40%	35%	14%	10%	76%
Romania	3%	20%	37%	18%	23%	22%	54%
Russia	9%	28%	12%	7%	45%	37%	18%
Turkey	14%	28%	25%	14%	19%	42%	40%
Ukraine	1%	25%	35%	29%	10%	26%	64%

Πίνακας «Δ3»

Government officials

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	5%	15%	21%	24%	36%	20%	45%
Azerbaijan	22%	18%	10%	2%	48%	40%	12%
Bulgaria	2%	25%	21%	10%	43%	26%	31%
Georgia	10%	18%	6%	3%	64%	27%	8%
Greece	1%	47%	33%	8%	11%	48%	41%
Moldova	2%	10%	41%	32%	15%	12%	74%
Romania	3%	24%	33%	14%	26%	27%	47%
Russia	1%	32%	27%	11%	28%	33%	38%
Turkey	14%	26%	25%	15%	19%	40%	41%
Ukraine	1%	25%	37%	28%	9%	26%	65%

Πίνακας «Δ4»

Local government councilors

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	10%	17%	17%	20%	35%	28%	37%
Azerbaijan	22%	17%	11%	3%	47%	39%	14%
Bulgaria	2%	26%	21%	8%	42%	29%	29%
Georgia	13%	14%	4%	3%	66%	27%	7%
Greece	1%	50%	24%	6%	19%	50%	30%
Moldova	5%	17%	35%	24%	19%	22%	59%
Romania	6%	27%	26%	12%	29%	33%	38%
Russia	1%	32%	22%	11%	34%	33%	33%
Turkey	13%	27%	25%	14%	21%	40%	38%
Ukraine	2%	29%	31%	23%	14%	32%	55%

Πίνακας «Δ5»

Police

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	7%	17%	19%	22%	35%	25%	40%
Azerbaijan	18%	18%	17%	4%	43%	36%	21%
Bulgaria	2%	34%	24%	7%	33%	36%	31%
Georgia	17%	15%	4%	1%	63%	32%	5%
Greece	6%	62%	10%	2%	20%	68%	12%
Moldova	1%	14%	41%	30%	14%	15%	71%
Romania	7%	35%	21%	8%	28%	42%	30%
Russia	1%	39%	23%	9%	27%	40%	32%
Turkey	14%	32%	20%	12%	21%	47%	32%
Ukraine	2%	29%	31%	23%	14%	32%	54%

Πίνακας «Δ6»

Tax Officials, like Ministry of Finance officials or Local Government tax collectors

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	6%	15%	19%	25%	36%	21%	43%
Bulgaria	2%	26%	22%	10%	40%	28%	32%
Georgia	11%	15%	4%	2%	68%	26%	6%
Greece	0%	53%	29%	8%	10%	53%	37%
Moldova	2%	13%	39%	27%	19%	15%	66%
Romania	5%	31%	23%	10%	31%	36%	33%
Russia	2%	36%	18%	8%	35%	39%	26%
Turkey	14%	24%	26%	14%	22%	39%	39%
Ukraine	2%	24%	36%	26%	13%	26%	62%

Πίνακας «Δ7»

Judges and Magistrates

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	6%	17%	20%	21%	36%	23%	41%
Azerbaijan	20%	17%	12%	4%	47%	37%	16%
Bulgaria	2%	22%	29%	14%	34%	24%	42%
Georgia	13%	16%	5%	2%	65%	28%	6%
Greece	6%	57%	15%	2%	20%	63%	17%
Moldova	1%	12%	40%	27%	20%	13%	67%
Romania	6%	34%	23%	9%	28%	39%	32%
Russia	3%	36%	17%	7%	37%	39%	24%
Turkey	15%	28%	22%	14%	21%	43%	36%
Ukraine	4%	23%	33%	28%	12%	27%	61%

Πίνακας «Δ8»

Religious leaders

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	14%	16%	15%	14%	41%	30%	29%
Azerbaijan	23%	11%	6%	3%	57%	35%	8%
Bulgaria	5%	19%	11%	6%	58%	24%	18%
Georgia	20%	12%	2%	1%	64%	32%	4%
Greece	6%	43%	13%	4%	33%	50%	17%
Moldova	10%	15%	23%	16%	37%	25%	39%
Romania	10%	28%	20%	9%	33%	38%	29%
Russia	8%	16%	6%	6%	62%	25%	13%
Turkey	17%	25%	17%	16%	25%	42%	33%
Ukraine	6%	34%	21%	12%	29%	39%	32%

Πίνακας «Δ9»

Business executives

Country	None	Some of them	Most of them	All of them	Don't know / Haven't heard	NET NONE/SOME	NET MOST/ALL
Armenia	8%	23%	16%	15%	38%	31%	31%
Bulgaria	3%	24%	14%	7%	53%	27%	20%
Georgia	12%	15%	5%	2%	66%	27%	7%
Greece	4%	45%	21%	4%	25%	49%	26%
Moldova	2%	15%	37%	24%	22%	17%	61%
Romania	4%	30%	21%	9%	36%	34%	29%
Russia	2%	37%	18%	9%	35%	39%	26%
Turkey	12%	28%	21%	14%	25%	40%	35%
Ukraine	3%	33%	28%	18%	18%	36%	46%

Πίνακας «Δ10»

Total bribery rates by country

Country	TOTAL Contact Rate	TOTAL Bribery Rate, Excluding no contact	TOTAL Bribery Rate, Total population
Armenia	80%	24%	19%
Azerbaijan	38%	38%	15%
Bulgaria	68%	17%	12%
Georgia	58%	7%	4%
Greece	63%	10%	7%
Moldova	51%	42%	22%
Romania	58%	29%	17%
Russia	78%	34%	27%
Turkey	42%	18%	8%
Ukraine	60%	38%	23%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» Τιμές των Μακροοικονομικών δεικτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας 2002-2021

YEAR	REAL GDP GROWTH (%)	GDP PER CAPITA (PPP)	CPI	GCI	IEF	EDB
2002	4,7	12,1	2,7	3,64	48,7	-
2003	7,3	13,3	2,7	3,46	50,8	-
2004	7,2	14,7	2,8	3,68	52,8	-
2005	6,4	16,2	2,4	3,53	51,3	-
2006	8,2	18,1	2,5	4,08	52,4	-
2007	8,5	20,2	2,3	4,19	52,2	-
2008	5,2	21,7	2,1	4,31	49,8	-
2009	-7,8	20,1	2,2	4,15	50,8	-
2010	4,5	21,3	2,1	4,24	50,3	-
2011	5,1	22,8	2,4	4,21	50,5	-
2012	4	24,3	28	4,2	50,5	65,34
2013	1,8	26	28	4,25	51,1	69,26
2014	0,7	25,7	27	4,4	51,9	70,99
2015	-2	24,1	29	4,44	52,1	73,19
2016	0,2	24,1	29	4,5	50,6	75,5
2017	1,8	26	29	63,9	57,1	77,4
2018	2,8	27,4	28	65,6	58,2	78,2
2019	2,2	28,5	28	66,7	58,9	-
2020	-2,7	28,2	30	-	61	-
2021	4,7	30,9	29	-	-	-

Πηγή IMF, TI, WEF